

V L A A M S   P A R L E M E N T



Zitting 2002-2003

9 mei 2003

**ONTWERP VAN DECREET**

**tot goedkeuring van het samenwerkingsakkoord betreffende de uitvoering en financiering  
van de bodemsanering van tankstations**

## INHOUD

|                                                                        | Blz. |
|------------------------------------------------------------------------|------|
| Memorie van toelichting .....                                          | 3    |
| Voorontwerp van decreet .....                                          | 7    |
| Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen .....            | 9    |
| Advies van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen .....               | 13   |
| Advies van de Raad van State .....                                     | 19   |
| Ontwerp van decreet .....                                              | 27   |
| Bijlage 1 : Samenwerkingsakkoord .....                                 | 29   |
| Bijlage 2 : Memorie van toelichting bij het samenwerkingsakkoord ..... | 67   |

---

## MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Zowel in het Vlaamse, Waalse als in het Brusselse Gewest hebben de gewestelijke overheden de uitbating van tankstations aan strengere exploitatienormen onderworpen, teneinde bodem- en grondwaterverontreiniging in de toekomst zo veel als mogelijk te vermijden (voor het Vlaamse Gewest : zie besluit van de Vlaamse regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne (Vlarem II), B.S., 31 juli 1995 ; err. B.S., 29 september 1995, zoals nadien herhaaldelijk gewijzigd<sup>1</sup>, in het bijzonder wat betreft de uitbating van tankstations ; voor het Brusselse Gewest : besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke regering dd. 21 januari 1999 tot vaststelling van de uitbatingsvoorwaarden voor benzinstations ; B.S., 24 april 1999<sup>2</sup> ; voor het Waalse Gewest : zie besluit van de Waalse regering tot wijziging van titel III van het Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming ten gevolge van de invoering van specifieke bepalingen voor de installatie en de uitbating van benzinstations, B.S., 11 juni 1999).

Hoewel de reglementaire uitbatingsvoorwaarden in de drie Gewesten in hun uitwerking niet helemaal gelijklopend zijn, zijn zij niettemin geënt op een aantal gemeenschappelijke beginselen en uitgangspunten :

- de exploitanten van nieuwe installaties dienen, met ingang van de betrokken reglementering, aan nieuwe en verstrengde constructie- en uitbatingsvoorwaarden te voldoen ;
- voor de bestaande exploitanten is in een bepaalde overgangstermijn voorzien, teneinde hen toe te laten de vereiste – en aanzienlijke – investeringen op dat vlak te doen ;
- deze constructie- en uitbatingnormen hebben o.m. betrekking op de plaatsing en constructie van ondergrondse en bovengrondse houders, leidingen, vulinstallaties, lekdetectiesystemen ; de bescherming tegen corrosie en elektrische in-

stallaties ; het vullen van de houders ; het bevoorraden van voertuigen ; de veiligheid van de installaties ; de maatregelen tot beperking van de uitstoot van vluchtige organische stoffen ; de preventie en controlemechanismen.

Al deze maatregelen beogen in de toekomst verontreiniging ten gevolge van de uitbating van tankstations zo veel als mogelijk te beperken, zoniet uit te sluiten.

Gelijktijdig met of kort vóór de invoering van deze nieuwe constructie- en uitbatingsvoorschriften, hebben de gewestelijke overheden regels uitgevaardigd betreffende de sanering van verontreinigde gronden, o.m. van tankstations.

Zo keurde het Vlaams Parlement, bij decreet van 22 februari 1995 (B.S., 29 april 1995 ; sindsdien enkele malen gewijzigd), het decreet betreffende de bodemsanering goed. Het decreet voert op omvattende wijze een aantal regels in die moeten toelaten de bodemverontreiniging, van welke oorsprong ook, op planmatige wijze aan te pakken. Het heeft zowel op historische als op nieuwe verontreiniging (respectievelijk tot stand gekomen vóór en na 29 oktober 1995) betrekking en verplicht de exploitant van vergunnings- dan wel meldingsplichtige installaties/activiteiten tot sanering van zijn verontreinigde gronden over te gaan. Indien er geen exploitant is, dan rust de saneringsplicht op de eigenaar van de verontreinigde gronden. Op de exploitant van een zogenaamde "risico-inrichting" of "risico-activiteit" rust bovendien een onderzoeksplicht in geval van sluiting/stopzetting van zijn inrichting/activiteit. Exploitanten van risico-inrichtingen of -activiteiten kunnen daarnaast ook onderworpen zijn aan een periodieke onderzoeksplicht. Op basis van het uitgevoerde onderzoek kan dan blijken of een bodemsanering zich opdringt. Tankstations worden krachtens het Vlaamse bodemsaneringsdecreet als risico-inrichting gekwalificeerd. Hun uitbaters zijn bijgevolg aan een onderzoeks- en desgevallend saneringsplicht onderworpen.

Het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke regering van 21 januari 1999 tot vaststelling van de uitbatingsvoorwaarden voor tankstations onderwerpt de exploitanten van tankstations tevens aan een onderzoeks- en bijhorende saneringsplicht tijdens de aanpassing van de installaties aan de nieuwe constructie- en installatievoorschriften, bij de stopzetting van de exploitatie, bij de overname van een exploitatie, bij de intrekking of de vernieuwing van de milieuvergunning of na een met redenen omkleed verzoek van het Brussels Instituut voor Mi-

<sup>1</sup> Besluit getroffen in uitvoering van het decreet van het Vlaams Parlement van 28 juni 1985 betreffende de milieuvergunning (B.S., 17 september 1985 ; sindsdien herhaaldelijk gewijzigd).

<sup>2</sup> Besluit getroffen in uitvoering de ordonnantie van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad van 5 juni 1997 betreffende de milieuvergunningen (B.S., 26 juni 1997).

lieubeheer indien dat van oordeel is dat er een risico op verontreiniging bestaat.

Tot slot onderwerpt ook het besluit van de Waalse regering tot wijziging van titel III van het Algemeen reglement voor de Arbeidsbescherming ten gevolge van de invoering van specifieke bepalingen voor de installatie en de uitbating van benzine-stations de exploitanten van tankstations aan een onderzoeks- en desgevallend saneringsplicht, die vrij gelijklopend is aan deze die in het Brusselse Gewest van toepassing is.

Uit wat voorafgaat blijkt dat, in uitvoering van de gewestelijke bodemsaneringsreglementering, de saneringsplicht in eerste orde op de exploitant van het tankstation rust. Er zijn evenwel gevallen waarin, bij toepassing van de gewestelijke wetgeving, de saneringsplicht op andere categorieën personen rust (bv. eigenaars, feitelijke gebruikers). Tot slot moet worden opgemerkt dat de gewestelijke wetgevingen niet uitsluiten dat andere categorieën personen dan de saneringsplichtige personen tot sanering overgaan.

In de praktijk zal het merendeel van de uit te voeren saneringen betrekking hebben op verontreiniging die ontstaan is op een ogenblik waarop geen of minstens onvoldoende milieunormen tot preventie van bodem- en grondwaterverontreiniging voorhanden waren, d.w.z. op verontreiniging van historische aard. Toen stond de milieuproblematiek in het algemeen en meer specifiek de bodemverontreinigingsproblematiek nog niet ten volle op de politieke agenda. Pas later is het besef gegroeid dat bodemverontreiniging negatieve gevolgen had voor mens en milieu, zodat de wetgever het opportuun achtte om op dat gebied regelen op te treden.

Die sanering brengt voor vele exploitanten, feitelijke gebruikers en eigenaars een uitermate zware financiële inspanning met zich mee. Bij gebrek aan een sluitend systeem tot financiering van de bodemsanering van tankstations, dreigt voor vele exploitanten van tankstations dan ook het faillissement, minstens de invereffeningstelling. De sanering dreigt ook voor de feitelijke gebruiker of eigenaar van het terrein, zo deze saneringsplichtig is, dermate zware financiële gevolgen te hebben dat te vrezen valt dat heel wat van die terreinen niet zullen worden gesaneerd. Aldus dreigt het historisch passief, bij gebrek aan sanering door de betrokken exploitanten/feitelijke gebruikers of eigenaars, ten laste van de overheid te vallen.

Het bijgevoegde ontwerp van decreet tot goedkeuring van samenwerkingsakkoord beoogt, naar het voorbeeld van wat reeds in het buitenland gerealiseerd wordt (met name in Nederland en Denemarken) te voorzien in een sluitend financieringsmechanisme dat moet toelaten het historische passief van de talrijke tankstations op efficiënte wijze te saneren.

Dat daarbij een regeling wordt uitgewerkt voor de sanering van tankstations en (nog) niet voor de andere bedrijfssectoren, mag niet verbazen :

- talrijke tankstations werden in het verleden en worden nog steeds uitgebaat ; de verdeling van petroleumproducten (diesel, benzine) heeft dan ook in het verleden heel wat verontreiniging veroorzaakt ; de sanering van die terreinen, waarvan de totale kostprijs op basis van een "best guess" op 425 tot 450 miljoen EUR wordt geraamd, is dan ook een enorme opdracht ;
- weliswaar werd in het Vlaamse Gewest reeds in een gedetailleerde regelgeving voorzien die moet toelaten de bodemsanering van verontreinigde gronden, van welke aard en oorsprong ook, aan te pakken. Zulks is nog niet het geval in het Brusselse en Waalse Gewest, waar de reglementering toegespitst is op de sanering van tankstations ;
- de buitenlandse ervaring leert dat de eerste financieringsfondsen werden opgericht teneinde het historische passief van verontreinigde tankstations op te ruimen. Er kan in het bijzonder verwezen worden naar de financieringsfondsen die in Nederland en Denemarken werden opgericht, en die trouwens in de praktijk hun deugdelijkheid hebben bewezen<sup>3</sup> ;

<sup>3</sup> Zie het in Nederland opgerichte "SUBAT"-Fonds (Stichting Uitvoering Bodemsanering Amovering Tankstations). In Nederland werd door de betrokken sector (voornamelijk de petroleumindustrie) een Stichting naar Nederlands recht opgericht die tot doel had, in geval van sluiting van tankstations, de exploitanten bij de sanering bij te staan, zowel technisch als financieel. In het kader van het "SUBAT"-systeem verbonden de leden van de petroleumindustrie er zich bij overeenkomst toe om een bepaald percentage per liter op de markt gebrachte diesel of benzine aan het "SUBAT"-Fonds af te dragen. De opbrengst van de zgn. "afdrachten" werd dienvolgens aangewend ter financiering van de bodemsanering van de Nederlandse tankstations. Een en ander maakte het voorwerp uit een milieubeleidsvereenkomst tussen de Nederlandse petroleumindustrie en de Nederlandse Overheid. Ook in Denemarken werd een gelijkaardig privaat-publiek initiatief ontwikkeld met het oog op de bodemsanering van de vele verontreinigde tankstations.

- huidig ontwerp van decreet tot goedkeuring van samenwerkingsakkoord is het resultaat van intense besprekingen met de betrokken sector, waarbij de eerder aangehaalde buitenlandse fondsen als inspirerend voorbeeld hebben gewerkt ; deze besprekingen vonden plaats in het kader van een studiesyndicaat dat werd opgericht om alternatieve financieringsmechanismen te onderzoeken.

Niets belet trouwens dat, na evaluatie van de werking en de tenuitvoerlegging van huidig ontwerp van decreet tot goedkeuring van samenwerkingsakkoord, ook voor andere sectoren een gelijkaardig financieringsmechanisme wordt opgezet, indien zulks noodzakelijk blijkt. In zekere zin kan huidig financieringsmechanisme daarvoor trouwens als modelvoorbeeld fungeren.

In de memorie van toelichting bij het samenwerkingsakkoord zelf wordt in detail ingegaan op de uitgewerkte regeling.

*De minister-president van de Vlaamse regering,*

Patrick DEWAELE

*De Vlaamse minister van Leefmilieu en Landbouw,*

Vera DUA

---



## VOORONTWERP VAN DECREET

## VOORONTWERP VAN DECREET

tot goedkeuring van het Samenwerkingsakkoord betreffende de uitvoering en financiering  
van de bodemsanering van tankstations

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Leefmilieu en Landbouw ;

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Vlaamse minister van Leefmilieu en Landbouw is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

### Artikel 1

Dit decreet regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 39 van de Grondwet.

### Artikel 2

Het samenwerkingsakkoord gesloten in (plaats) op (datum) tussen het Vlaams Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Waals Gewest, betreffende de uitvoering en financiering van de bodemsanering van tankstations, gevoegd als bijlage bij dit decreet, wordt goedgekeurd. Zijn bepalingen zijn rechtstreeks toepasselijk en hebben kracht van decreet in het Vlaams Gewest. Het heeft volle uitwerking met ingang van de dag van zijn bekendmaking in het Belgisch Staatsblad.

Brussel,

*De minister-president van de Vlaamse regering,*

Patrick DEWAELE

*De Vlaamse minister van Leefmilieu en Landbouw,*

Vera DUA

---

ADVIES VAN DE SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD VAN VLAANDEREN



SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD  
VAN VLAANDEREN

Brussel, 14 juni 2000  
44/PVH/brfadvTankstations

Aan de Mevrouw Vera DUA  
Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw  
Alhambra-gebouw  
Emile Jacqmainlaan 20

1000 BRUSSEL

Mevrouw de Minister,

Op 31 mei 2000 heeft U de Raad om advies gevraagd over het ontwerp-samenwerkingsakkoord betreffende de uitvoering en financiering van de bodemsanering van tankstations en het ontwerpdecreet hieromtrent. De adviestermin bedroeg 15 dagen.

De Raad erkent de hoogdringendheid van dit dossier. Immers, Vlaanderen loopt ten opzichte van de andere gewesten voorop inzake de reglementering van tankstations, waardoor in Vlaanderen zowel de behoefte aan een fonds voor de sanering van tankstations als de voordelen terzake verminderen naarmate de overgangstermijnen voor de verplichtingen van tankstations in de Vlaamse wetgeving ten einde lopen, en een groeiend aantal tankstations volledig op eigen kosten bodemsaneringen heeft uitgevoerd.

Aan de andere kant stelt de Raad vast dat in de andere gewesten het ontwerp-samenwerkingsakkoord reeds begin mei 2000 door de respectievelijke regeringen werd goedgekeurd, en dat de vertraging terzake in Vlaanderen ten koste van de adviestermin is gegaan.

Ten aanzien van het voorliggende dossier stelt de Raad vast dat voor de financiering van de bodemsanering van tankstations wordt gekozen voor een bodemsaneringsfonds en dat daarbij een solidariteit wordt gevraagd tussen producenten en consumenten en tussen producenten onderling. Voor de Raad is dit model zeker geen evidentie. Deze problematiek vergt een fundamenteel debat dat niet op 15 dagen kan worden gevoerd. De Raad pleit dan ook voor een globale visie inzake de financiering van historische bodemverontreiniging en inzake de eventuele rol van bodemsaneringsfondsen daarbinnen. Dit debat overstijgt trouwens de problematiek van de tankstations, en zelfs van de bodemsanering.

De Raad neemt zich alvast voor om in de toekomst een grondig debat over dergelijke financieringsfondsen te voeren.

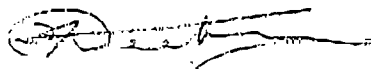
Gezien voorgaande overwegingen, heeft de Raad in zijn bijeenkomst van heden beslist geen advies over het ontwerp te formuleren.

Wij hopen, Mevrouw de Minister, U hiermee van dienst te zijn geweest.



Pieter Kerremans,  
Administrateur-generaal.

Met bijzondere hoogachting,



Vital Peeters,  
Ondervoorzitter.



ADVIES VAN DE MILIEU- EN NATUURRAAD VAN VLAANDEREN





MiNa-Raad

Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen

Openbaar adviesorgaan ten behoeve van de Vlaamse regering

# **Advies**

**van 26 juni 2000**

**over het Ontwerp van samenwerkingsakkoord  
betreffende de uitvoering en financiering van de  
bodemsanering van tankstations**

**MiNa-Raad****Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen**

Openbaar adviesorgaan ten behoeve van de Vlaamse regering

Mevrouw Vera Dua  
Vlaams minister van Leefmilieu  
en Landbouw  
Alhambra  
E. Jacquemainlaan 20  
1000 Brussel

Datum: dinsdag 27 juni 2000  
Uw ref: MLL/D3/D8/2000/5-07701  
Ref: 3.04./L2/00/638  
Betreft: adviesvraag ontwerp van samenwerkingsakkoord betreffende de uitvoering en financiering van de bodemsanering van tankstations

Mevrouw de minister

Op 5 juni 2000 ontving de MiNa-Raad een adviesvraag betreffende het Ontwerp van samenwerkingsakkoord betreffende de uitvoering en financiering van de bodemsanering van tankstations. De adviestermijn bedraagt 15 dagen.

Het Waalse en Brusselse gewest hebben dit dossier reeds begin mei principieel goedgekeurd. Dit betekent dat de teksten reeds begin mei 2000 beschikbaar waren. De MiNa-Raad is dan ook verwonderd over de late adviesvraag en de korte adviestermijn.

De ervaring leert dat advisering over een ontwerp van samenwerkingsakkoord in dergelijk late fase weinig zinvol is. Bijsturing van een ontwerp ligt politiek en praktisch moeilijk. Ook op parlementair niveau is de ruimte voor bijsturing nagenoeg onbestaande. Dit creëert een democratisch deficit. De Raad betreurt dat niet alle relevante doelgroepen en adviesraden in een vroege fase werden geconsulteerd. Dit geldt te meer voor dit dossier aangezien hier het solidariteitsprincipe tussen sector en consumenten sterk speelt.

De MiNa-Raad meent dat er bij samenwerkingsakkoorden (en gelijkaardige dossiers) nood is aan een formele regeling om de inspraak van relevante doelgroepen, adviesraden en het parlement in een vroege fase te garanderen. Inspraak door de Raad bij dergelijke dossiers zou eventueel kunnen gebeuren via een adviesvraag over de algemene lijnen of principes.

De Raad erkent dat de sanering van tankstations van bijzonder belang is en vindt het – zonder zich hiermee uit te spreken over de inhoud van het voorstel – dan ook positief dat er initiatieven worden genomen om dit saneringsproces te versnellen.

Centraal in voorliggend dossier is de vorming van een saneringsfonds dat gefinancierd wordt op basis van een even grote bijdrage van de sector en de consument. De instrumentenkeuze (saneringsfonds), de concrete invulling ervan en de conformiteit ervan met de algemene beginselen en principes (zoals de vervuiler betaalt) zijn voor de MiNa-Raad niet vanzelfsprekend. De MiNa-Raad kan binnen deze beperkte adviestermijn onmogelijk grondig ingaan op het voorliggend dossier. De Raad neemt zich voor om op termijn een visie m.b.t. financieringsfondsen te ontwikkelen.

Zonder de volledigheid na te streven heeft de MiNa-Raad nog een aantal vragen:

- De Raad merkt op dat de bodemsaneringsnormen in de drie verschillende Gewesten verschillend zijn. Het is niet duidelijk of de milieu- en economische gevolgen hiervan onderzocht werden.
- Enkel tankstations die minstens tot 31 december 1992 werden uitgebaat, komen in aanmerking voor tussenkomst van het fonds. Deze datum lijkt arbitrair gekozen en het is bovendien onduidelijk hoeveel tankstations er niet door het fonds gedekt worden.
- Tankstations waarvan de bodem reeds gesaneerd was voor de inwerkingtreding van het fonds kunnen geen beroep doen op het saneringsfonds. Volgens de sector liggen de moeilijke controleerbaarheid van de werkelijke saneringskosten en de kans op fraude hier aan de basis.

Bij de bepaling van de bijdrage door de sector wordt rekening gehouden met de saneringskosten die reeds gebeurd zijn. Uit de bijlage "financiering bodemsaneringsfonds (uiteindelijke berekening)" valt af te leiden dat 1050 stations reeds gesaneerd zijn en dat de saneringskosten 3,65 miljard bedragen. Deze cijfers zijn mede afkomstig van de sector.

Eenzijds wordt dus aangegeven dat reeds gedane saneringskosten moeilijk controleerbaar zijn en dat de kans op fraude groot is maar anderzijds worden door de sector gelijkaardige gegevens aangeleverd zonder dat deze in de toelichting onderbouwd worden.

Gezien het belang van dit cijfermateriaal is het noodzakelijk aan te geven hoe deze gegevens tot stand gekomen zijn en of en hoe de gegevens door de overheid geverifieerd werden. Voor de MiNa-Raad is het bijvoorbeeld niet duidelijk hoe de saneringskostprijs vastgesteld werd en waarom de saneringskostprijs verschilt van stations die respectievelijk gesaneerd en gesloten werden (5 miljoen/station) en gesaneerd en gesloten worden (4 miljoen/station).

- Andere onduidelijkheden bij de berekening van de uiteindelijke kostprijs per liter brandstof zijn: (1) de berekening van de kostprijs per liter gaat uit van het huidige verbruik van 8,8 miljoen m<sup>3</sup> brandstof en houdt geen rekening met de prognose dat het verbruik in 2008 zal oplopen tot meer dan 10,0 miljoen m<sup>3</sup>. (2) Het fonds voorziet momenteel in een even grote bijdrage van benzine als diesel (elk ongeveer 700 miljoen/jaar). De relatieve bijdrage van benzine is echter veel groter daar benzine slechts 37,5 % van het volume uitmaakt, terwijl het voor 50 % aan het fonds moet bijdragen. Dit betekent dat de bijdrage van benzine tot het fonds 50 % hoger is dan wat verantwoord zou zijn op basis van het volume. Uit de toelichting valt af te leiden dat dit op vraag van het Bestuur Energie van de federale overheid gebeurd is en dit om de impact voor de transportsector te beperken. De voorgestelde maatregel is niet selectief waardoor de verminderde bijdrage ook geldt voor de andere dieselmotrijders. De MiNa-Raad meent dat de internalisering van de saneringskost centraal moet staan in de berekening van de uiteindelijke kostprijs per liter. Eventuele flankerende socio-economische maatregelen zouden beter op een hoger niveau geregeld worden.
- Het Belgische fonds is geïnspireerd op de Nederlandse SUBAT-formule. In tegenstelling tot het Belgische fonds voorziet het Nederlandse fonds enkel tussenkomsten voor tankstations die sluiten. Daarnaast werden de totale kosten van sanering gehaald uit de marge tussen kost- en verkoopprijs van motorbrandstof. Een formele verhoging van de brandstofprijs voor de consument werd niet doorgevoerd. De lagere marge voor de sector werd namelijk gecompenseerd door een sterk verhoogde omzet per tankstation.

Het Belgische fonds voorziet tussenkomsten voor alle openbare tankstations. De financiering van de kosten gebeurt voor 50 % door de consument en voor 50 % door de sector. In tegenstelling tot Nederland dragen particulieren dus ook 50 % bij voor de sanering van tankstations die gesloten worden/zijn (totale geschatte kostprijs 9,250 miljard frank).

- Tenslotte heeft de MiNa-Raad vragen bij de argumentatie die aangehaald wordt om de eindconsument te laten bijdragen tot de financiering van de sanering van de tankstations, nl. incidentele verontreiniging veroorzaakt door self-service. De evolutie naar self-service was ingegeven door economische motieven (kostenbesparingen).

Met de meeste hoogachting,



Prof. dr. R.F. Verheyen  
Voorzitter MiNa-Raad

## ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

KONINKRIJK BELGIE

---

ADVIES 32.242/3

VAN DE AFDELING WETGEVING  
VAN DE RAAD VAN STATE

---

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, derde kamer, op 17 september 2001 door de Vlaamse minister van Leefmilieu en Landbouw verzocht haar van advies te dienen over een voorontwerp van decreet "tot goedkeuring van het samenwerkingsakkoord betreffende de uitvoering en financiering van de bodemsanering van tankstations", heeft op 30 oktober 2001 het volgende advies gegeven :

### STREKKING VAN HET ONTWERP

Het samenwerkingsakkoord gesloten tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest, waarvan het voor advies voorgelegde voorontwerp van decreet de goedkeuring beoogt, strekt ertoe te voorzien in een financieringsmechanisme dat het mogelijk moet maken over te gaan tot de bodemsanering van verontreinigde sites of terreinen van tankstations.

Daartoe wordt voorzien in de oprichting van een Fonds, dat de vorm moet aannemen van een vereniging zonder winstoogmerk, en dat door een Interregionale Bodemsaneringscommissie moet worden erkend.

Het Fonds heeft in hoofdzaak als opdracht, "in geval van sluiting, in naam en voor rekening van de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar, de bodemsanering van de betrokken verontreinigde site of het verontreinigd terrein te bewerkstelligen en te financieren en, in geval van verderzetting van de uitbating van het tankstation, de bodemsanering van de betrokken verontreinigde site of het verontreinigd terrein te adviseren, administratief op te volgen, te controleren en de bodemsaneringskosten ervan gedeeltelijk terug te betalen" (artikel 3, § 1, van het samenwerkingsakkoord).

Voor het volbrengen van zijn opdracht en voor de dekking van zijn werkingskosten wordt door het Fonds ten laste van de accijnsplichtige ondernemingen een "verplichte bijdrage" geheven, in de memorie van toelichting een "belasting-retributie" genoemd. Het Fonds kan deze bijdrage jaarlijks verhogen indien zulks noodzakelijk is voor het volbrengen van zijn opdracht en voor de dekking van zijn werkingskosten, dan wel verlagen indien zulks de volbrenging van zijn opdracht en de dekking van zijn werkingskosten niet verhindert, mits voorafgaande en eensluidende goedkeuring van de Interregionale Bodemsaneringscommissie en van de federale Minister tot wiens bevoegdheid Economische Zaken en Energie behoren (artikelen 4 tot 7 van het samenwerkingsakkoord).

De artikelen 8 tot 17 van het samenwerkingsakkoord regelen de erkenning, de verplichtingen en de werking van het Fonds.

Het Fonds staat onder controle van de Interregionale Bodemsaneringscommissie, welke is samengesteld uit leden aangewezen door de gewestregeringen (artikelen 18 tot 21). De Interregionale Bodemsaneringscommissie kan onder meer de erkenning van het Fonds schorsen en intrekken, alsook aan het Fonds een administratieve geldboete opleggen (artikelen 22 tot 25).

### BEVOEGDHEID VAN DE FEDERALE OVERHEID EN VAN DE GEWESTEN

1.1. Het bodemsaneringsbeleid is een aangelegenheid die overeenkomstig artikel 6, § 1, II, eerste lid, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, tot de bevoegdheid van de gewesten behoort. Zoals overigens in de memorie van toelichting wordt aangegeven, hebben de meeste bepalingen van het samenwerkingsakkoord betrekking op die gewestbevoegdheid.

1.2. Anders is het voor de bepalingen van het samenwerkingsakkoord die betrekking hebben op de bepaling van de bijdrageplicht (artikelen 4, § 2, en 6), de inning van de bijdrage (artikelen 5 en 10), het toezicht op de naleving van de bijdrageplicht (artikel 7, § 1) en de intrekking van de accijnsvergunning bij niet-betaling van de bijdrage (artikel 7, § 2).

Zoals in de memorie van toelichting wordt uiteengezet, hebben die bepalingen betrekking op een aantal bevoegdheden van de federale overheid, met name inzake accijnzen <sup>(1)</sup>, het prijsbeleid <sup>(2)</sup>, de contingenten en vergunningen <sup>(3)</sup> en de energietarieven <sup>(4)</sup>.

---

<sup>(1)</sup> Artikel 170 van de Grondwet en artikel 1 van de wet van 23 januari 1989 betreffende de in artikel 110, §§ 1 en 2, van de Grondwet bedoelde belastingbevoegdheid.

<sup>(2)</sup> Artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 3°, van de voornoemde bijzondere wet.

<sup>(3)</sup> Artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 8°, van de voornoemde bijzondere wet.

<sup>(4)</sup> Artikel 6, § 1, VII, tweede lid, d), van de voornoemde bijzondere wet.

Uit de memorie van toelichting blijkt dat het optreden van de federale overheid bij dit samenwerkingsakkoord een gevolg is van het gebrek aan een aangepast financieringsmechanisme waarvan de financiële middelen zouden kunnen worden aangewend voor de sanering van de bodem van verontreinigde sites of terreinen van tankstations.

Het engagement van de federale overheid bestaat er in essentie alleen in dat zij haar fiscale bevoegdheid ter beschikking stelt van de gewesten, door de heffing van een bijdrage per liter brandstof (benzine voor motorvoertuigen en gasolie diesel voor wegvoertuigen) die in verbruik wordt gesteld of waarvan een tekort wordt vastgesteld (zie artikel 4, § 2, van het samenwerkingsakkoord).

De gewesten zijn immers op grond van artikel 1 van de wet van 23 januari 1989 betreffende de in artikel 110, §§ 1 en 2, van de Grondwet bedoelde belastingbevoegdheid niet bevoegd om in deze materie, die reeds het voorwerp uitmaakt van een federale belasting, belastingen te heffen. De opbrengst van de bijdrage die door de accijnsplichtige ondernemingen aan het Fonds moet worden gestort, zal door het Fonds worden gebruikt voor het volbrengen van zijn opdracht en voor de dekking van zijn werkingskosten. Die opdracht heeft uitsluitend met de bodemsanering te maken, en kadert dus binnen een aangelegenheid waarvoor uitsluitend de gewesten bevoegd zijn (zie hiervoor, nr. 1.1).

2.1. De afdeling wetgeving van de Raad van State heeft er meermaals op gewezen dat "[...] de bevoegdheid van de federale staat, de gemeenschappen of de gewesten om uitgaven te doen in het kader van hun overheidsbeleid of onder de vorm van subsidies aan publiekrechtelijke of privaatrechtelijke instellingen, (...) afhankelijk (is) van

de materiële bevoegdheid waartoe die geldmiddelen zijn bestemd, onder voorbehoud van eventuele uitzonderingen bepaald bij de Grondwet of de bijzondere wet" <sup>(5)</sup>.

De financiering van een beleid behoort immers tot "het regelen" zelf van de aangelegenheid waaronder dat beleid ressorteert <sup>(6)</sup>. Een overheid kan geen financiële middelen besteden aan projecten waarvoor ze niet bevoegd is <sup>(7)</sup>. Een samenwerkingsakkoord mag dan ook niet tot gevolg hebben een overheid te machtigen om een beleid te financieren dat buiten haar bevoegdheid valt <sup>(8)</sup>.

<sup>(5)</sup> Advies 26.248/1, gegeven op 1 april 1997 over een voorontwerp van wet "tot instelling van een programma voor de terbeschikkingstelling van wetenschappelijke onderzoekers ten bate van de universitaire onderwijsinstellingen en de federale wetenschappelijke instellingen" (Parl. St., Kamer, 1996-97, nr. 1022/1). In dit advies wordt onder meer verwezen naar adviezen van 25 januari 1984 (Parl. St., Kamer, 1983-84, nr. 834-1, blz. 27-29 en 42-46, en nr. 834-10) en van 13 oktober 1992 (Parl. St., Senaat, 1992-93, nr. 526-1, blz. 158-159). Zie ook advies 27.394/2 van 30 maart 1998 over een voorontwerp van decreet "visant à assurer à tous les élèves des chances égales d'émancipation sociale, notamment par la mise en oeuvre de discriminations positives" (Doc. parl., C.C.F., 1997-98, nr. 235-1), advies 27.777/2 van 28 mei 1998 over een ontwerp van decreet "autorisant le ministre qui a le Budget dans ses attributions à présenter au Parlement de la Communauté française le projet de décret-programme portant diverses mesures concernant la gestion budgétaire, les fonds budgétaires, les bâtiments scolaires, l'enseignement et la promotion de la santé" (Doc. parl., C.C.F., 1997-98, nr. 247-1, blz. 17); advies 29.645/2 van 17 november 1999 over een voorontwerp van programmadecreet "portant diverses mesures concernant les fonds budgétaires, l'enseignement, l'enfance et les fonds structurels" (Doc. parl., C.C.F., 1999-2000, nr. 32-1); advies 30.037/2 van 24 mei 2000 over een voorontwerp van decreet "portant assentiment de l'accord de coopération du 21 mars 2000 entre la Communauté française et la Région wallonne portant sur le refinancement de la Communauté française par la Région wallonne pour un montant de 900 millions de francs par la coopération dans le cadre de politiques croisées, sur la détermination des modalités de décision dans le cadre des programmes afférents aux Fonds structurels européens et sur le développement des entreprises culturelles" (Doc. parl., C.C.F., 1999-2000, nr. 95/1).

<sup>(6)</sup> Arbitragehof, 3 oktober 1996, nr. 54/96, overw. B.5; R.v.St., advies 31.341/VR van 28 februari 2001 over een ontwerp van wet "tot wijziging van de wet van 30 maart 1995 betreffende de netten voor distributie voor omroepuitzendingen en de uitoefening van televisieomroepactiviteiten in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad" (Parl. St., Kamer, nr. 56-0774/10).

<sup>(7)</sup> R.v.St., voormeld advies 31.341/VR.

<sup>(8)</sup> Ibidem.

Uit het voorgaande volgt dat, aangezien het bodemsaneringsbeleid onder de bevoegdheid van de gewesten valt, de financiering ervan eveneens valt onder hun bevoegdheid, en niet onder die van de federale overheid, en dat een samenwerkingsakkoord die financiering niet kan opdragen aan de federale overheid.

2.2. Het samenwerkingsakkoord komt erop neer dat via een Fonds de opbrengsten van een op grond van een federale bevoegdheid geheven "bijdrage" worden overgeheveld naar de gewesten, teneinde deze te kunnen aanwenden voor het voeren van een beleid in een uitsluitend gewestelijke aangelegenheid. Dergelijke regeling kan, overeenkomstig artikel 177 van de Grondwet, enkel worden uitgewerkt met een wet aangenomen met de in artikel 4, laatste lid, van de Grondwet bepaalde meerderheid.

3. De conclusie is dat het samenwerkingsakkoord niet strookt met de regels inzake de respectieve bevoegdheid van de federale overheid en de gewesten.

In die omstandigheden is er geen aanleiding om het voor advies voorgelegde ontwerp nader te onderzoeken.

---

De kamer was samengesteld uit

|          |                             |                                       |
|----------|-----------------------------|---------------------------------------|
| de Heren | W. DEROOVER,                | eerste voorzitter,                    |
|          | D. ALBRECHT,<br>P. LEMMENS, | staatsraden,                          |
|          | H. COUSY,<br>A. SPRUYT,     | assessoren van de afdeling wetgeving, |
| Mevrouw  | F. LIEVENS,                 | griffier.                             |

Het verslag werd uitgebracht door de H. B. SEUTIN, eerste auditeur. De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld en toegelicht door Mevr. K. BAMS, adjunct-referendaris.

DE GRIFFIER,

DE EERSTE VOORZITTER,

F. LIEVENS

W. DEROOVER

## ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

*De Vlaamse minister van Leefmilieu en Landbouw,*

Vera DUA

---

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Leefmilieu en Landbouw ;

Na beraadslaging,

BESLUIT ;

De Vlaamse minister van Leefmilieu en Landbouw is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Artikel 1

Dit decreet regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 39 van de Grondwet.

Artikel 2

Het samenwerkingsakkoord gesloten in Brussel op 13 december 2002 tussen het Vlaams Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Waals Gewest, betreffende de uitvoering en financiering van de bodemsanering van tankstations, gevoegd als bijlage bij dit decreet, wordt goedgekeurd. Zijn bepalingen zijn rechtstreeks toepasselijk en hebben kracht van decreet in het Vlaams Gewest. Het heeft volle uitwerking met ingang van de dag van zijn bekendmaking in het Belgisch Staatsblad.

Brussel, 25 april 2003.

*De minister-president van de Vlaamse regering,*

Patrick DEWAEL

**BIJLAGE 1**

Samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat, het Vlaams Gewest,  
het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest  
betreffende de uitvoering en financiering van de bodemsanering van tankstations

**SAMENWERKINGSAKKOORD TUSSEN DE FEDERALE STAAT, HET VLAAMS  
GEWEST, HET WAALS GEWEST EN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST  
BETREFFENDE DE UITVOERING EN FINANCIERING VAN DE BODEMSANERING  
VAN TANKSTATIONS**

Gelet op artikel 173 van de gecoördineerde Grondwet;

Gelet op de wet van 5 mei 1888, betreffende de inspectie van de gevaarlijke insalubere en hinderlijke inrichtingen, alsmede het toezicht op machines en stoomtoestellen;

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen zoals gewijzigd bij de bijzondere wet van 8 augustus 1988;

Gelet op het decreet van de Vlaamse Raad van 28 juni 1985 betreffende de milieuvergunning;

Gelet op de organieke wet van 27 december 1990 tot oprichting van begrotingsfondsen, in het bijzonder rubriek 32-7 van de bij die wet gevoegde tabel, ingevoegd bij de wet van 24 december 1993;

Gelet op de bijzondere wet van 16 juli 1993 tot vervollediging van de federale staatsstructuur, en meer in het bijzonder op de artikelen 6, § 1, II, 1<sup>a</sup>, 2<sup>o</sup> en 3<sup>o</sup>, § 1, VI, lid 5, 8<sup>o</sup> en 92bis, § 1;

Gelet op de wet van 24 december 1993 tot oprichting van begrotingsfondsen en tot wijziging van de organieke wet van 27 december 1990 houdende oprichting van begrotingsfondsen, inzonderheid op artikel 2;

Gelet op het decreet van de Vlaamse Raad van 22 februari 1995 betreffende de bodemsanering;

Gelet op de Ordonnantie van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad van 5 juni 1997 betreffende de milieuvergunningen;

Gelet op de wet van 10 juni 1997 betreffende de algemene regeling voor accijnsproducten, het voorhanden hebben, het verkeer daarvan en de controles daarop;

Gelet op het decreet van de Waalse Gewestraad van 11 maart 1999 betreffende de milieuvergunning;

Overwegende dat in de drie Gewesten milieunormen werden ingevoerd die in de toekomst moeten vermijden dat de bodem, ten gevolge van de uitbating van tankstations, nog ernstig vervuild zou worden;

Overwegende dat bodemverontreiniging tot stand gekomen ten gevolge van de vroegere uitbating van tankstations op een ogenblik dat preventieve regelgeving nog niet afdoende voorhanden was, een belangrijk deel uitmaakt van de bodemverontreiniging en de sanering van die bodemverontreiniging tot aanzienlijke financiële kosten kan leiden;

Overwegende dat het beginsel “de vervuiler betaalt” voor deze bodemverontreiniging niet onverminderd toepassing kan vinden;

Overwegende dat het derhalve aangewezen is om de bodemsanering van aldus verontreinigde tankstations op alternatieve wijze te financieren, met name door de oprichting van een bodemsaneringsfonds met privaatrechtelijk karakter, evenwel onder het toezicht van het openbaar gezag;

Overwegende dat daartoe een persoon van privaatrecht kan worden opgericht, met als taak, in geval van sluiting van een tankstation, in naam en voor rekening van de exploitanten, feitelijke gebruikers of eigenaars van tankstations, de bodemsanering van tankstations te bewerkstelligen en te financieren en, in geval van verderzetting van de uitbating van het tankstation, de bodemsanering te adviseren, administratief op te volgen, te controleren en de bodemsaneringskosten ervan gedeeltelijk terug te betalen, zulks op basis van verplichte bijdragen van alle accijnsplichtige ondernemingen die minerale oliën op de Belgische markt brengen;

Overwegende dat het noodzakelijk is om in de drie Gewesten gezamenlijk maatregelen betreffende de bodemsanering van voornoemde verontreinigde tankstations te nemen teneinde, enerzijds, de milieueffecten van deze verontreinigingsbronnen te voorkomen en te verminderen zodat een hoog niveau van milieubescherming wordt bereikt zonder dat, anderzijds, de Belgische economische unie en monetaire eenheid wordt verstoord;

Overwegende dat alleen een samenwerkingsakkoord met kracht van wet een voldoende garantie biedt om over het ganse Belgische grondgebied een uniforme regeling te treffen;

Overwegende dat voorliggend samenwerkingsakkoord het samenwerkingsakkoord tussen de Federale staat, het Vlaams Gewest, het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende de uitvoering en financiering van de bodemsanering van tankstations van 22 maart 2001 vervangt;

De Federale Staat, vertegenwoordigd door de Vice-Eerste Minister en Minister van Mobiliteit en Vervoer, de Minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu, de Minister van Financiën, de Minister van Economie, de Staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling;

Het Vlaams Gewest, vertegenwoordigd door de Vlaamse Regering, in de persoon van haar Minister-President en van de Vlaamse Minister van Leefmilieu;

Het Waalse Gewest, vertegenwoordigd door de Waalse Regering, in de persoon van haar Minister-President en van de Minister van Leefmilieu;

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, vertegenwoordigd door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering in de persoon van haar Minister –President en van de Minister van Leefmilieu;

Kwamen het volgende overeen:

## HOOFDSTUK I: ALGEMENE BEPALINGEN

### Artikel 1.

Huidig samenwerkingsakkoord is rechtstreeks toepasselijk.

Huidig samenwerkingsakkoord is van toepassing op de bodemsanering van verontreinigde sites en beoogt hun financiering, zonder, op welke wijze ook, afbreuk te doen aan de rechten en verplichtingen van de betrokken rechtsonderhorigen en overheden zoals die in de wetgeving van de Gewesten werden bepaald.

### Art. 2.

Voor de toepassing van huidig samenwerkingsakkoord wordt verstaan onder:

1° Bodemverontreiniging: de verontreiniging van de grond en het grondwater zoals in de wetgeving van de Gewesten gedefinieerd;

2° Bodemsanering: het behandelen van bodemverontreiniging zoals in de wetgeving van de Gewesten gedefinieerd;

3° Tankstation: elke brandstofverdeelinstallatie voor motorvoertuigen, zijnde een installatie voor het vullen van brandstoftanks van motorvoertuigen met vloeibare koolwaterstoffen bestemd voor de voeding van de erop geïnstalleerde motor(en), die als verkooppunt voor het publiek wordt of minstens tot en met 31 december 1992 werd uitgebaat.

Vallen niet onder het begrip “tankstation”, alle brandstofverdeelinstallaties die voor een ander gebruik (verdeling van brandstoffen voor een ander gebruik dan voor motorvoertuigen; verdeling van brandstoffen voor motorvoertuigen met het oog op andere handelsdoeleinden dan verkoop aan het publiek, zoals de verdeling van brandstoffen voor motorvoertuigen in eigen beheer en / of voor eigen gebruik) worden of werden aangewend.

4° Sluiting: het definitief beëindigen van de uitbating van een tankstation op een verontreinigd terrein;

5° Verontreinigde site: één of meerdere kadastrale percelen waarop een tankstation gelegen is of was, alsmede de aanpalende kadastrale percelen waarvan de bodem ten gevolge van de uitbating van het tankstation vóór aanvraag tot tussenkomst bedoeld in de artikelen 13 en 16, zodanig verontreinigd is dat een bodemsanering zich opdringt op grond van de gewestelijke wetgeving betreffende de bodemsanering;

6° Verontreinigd terrein: een of meerdere kadastrale percelen waarop een tankstation gelegen is of was, die, ten gevolge van de uitbating van het tankstation vóór aanvraag tot tussenkomst bedoeld in de artikelen 13 en 16, zodanig verontreinigd is dat een bodemsanering zich opdringt op grond van de gewestelijke wetgeving betreffende de bodemsanering;

7° Accijnsplichtige onderneming: elke natuurlijke of rechtspersoon die motorbrandstoffen in verbruik stelt of bij wie tekorten van motorbrandstoffen worden vastgesteld en in die hoedanigheid overeenkomstig de wet van 10 juni 1997 betreffende de algemene regeling voor accijnsproducten, het voorhanden hebben, het verkeer daarvan en de controles daarop, gehouden is tot betaling van accijnzen;

8° Oriënterend onderzoek: elk bodemonderzoek dat overeenkomstig de gewestelijke wetgeving betreffende de bodemsanering respectievelijk als “oriënterend bodemonderzoek” (Vlaams Gewest), “étude indicative” (Waals Gewest) en “prospectief onderzoek” (Brussels Gewest) wordt gekwalificeerd en niet ouder is dan twee jaar op de datum van de aanvraag tot tussenkomst;

9° Afdoende bevonden oriënterend onderzoek: elk oriënterend onderzoek waarvan de resultaten overeenkomstig de gewestelijke wetgeving betreffende de bodemsanering door de bevoegde gewestelijke overheden algemeen aanvaard worden dan wel na individuele beoordeling aanvaard werden;

10° Exploitant: de exploitant, zoals bepaald overeenkomstig de milieuvergunningswetgeving van de Gewesten, van een vergunnings- en/of meldingsplichtige inrichting en/of activiteit ingeplant en/of uitgeoefend op een verontreinigd terrein;

11° Eigenaar: de eigenaar van een verontreinigd terrein;

12° Feitelijke gebruiker: de persoon, andere dan de exploitant en eigenaar, die voor eigen rekening de feitelijke controle over het verontreinigd terrein heeft;

13° Fonds: de overeenkomstig de artikelen 8 en 9 van huidig samenwerkingsakkoord erkende rechtspersoon;

14° Overeenkomst: de overeenkomst betreffende de modaliteiten van tussenkomst van het Fonds, gesloten tussen de exploitant, feitelijke gebruiker en/of eigenaar en het Fonds;

15° Interregionale Bodemsaneringscommissie: de commissie bedoeld in artikel 18 van dit samenwerkingsakkoord en belast met de erkenning van en het toezicht op het Fonds;

16° Bevoegde Federale Administratie: de Administratie tot wiens bevoegdheid Energie behoort en waaronder het Fonds voor de Analyse van Aardolieproducten ressorteert;

17° Fonds voor de Analyse van Aardolieproducten: het fonds bedoeld in artikel 2 van de wet van 24 december 1993 tot oprichting van begrotingsfondsen en tot wijziging van de organieke wet van 27 december 1990 houdende oprichting van begrotingsfondsen.

18° Sanering bij wijze van overgangsmaatregel: een sanering van verontreinigde sites of terreinen die volgende elementen bevat : een bodemsaneringsproject of saneringsplan dat overeenkomstig de van toepassing zijnde regionale regelgeving conform verklaard of goedgekeurd werd en waarvoor de effectieve uitvoering van de bodemsaneringswerken conform het bodemsaneringsproject, het goedgekeurd saneringsplan of de milieuvergunning van start gegaan is na 1 januari 2000 doch uiterlijk 6 maanden na de datum van het verschijnen van de erkenning van het bodemsaneringsfonds in het Belgisch Staatsblad.

## **HOOFDSTUK II: TAAKSTELLING, FINANCIERING EN ERKENNING VAN HET FONDS**

### **AFDELING 1: TAAKSTELLING EN FINANCIERING VAN HET FONDS**

#### **Art. 3.**

§ 1. De Interregionale Bodemsaneringscommissie laat, onder de voorwaarden die zij bepaalt, een Fonds toe met als opdracht, in geval van sluiting, in naam en voor rekening van de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar de bodemsanering van de betrokken verontreinigde site of het verontreinigd terrein te bewerkstelligen en te financieren en, in geval van verderzetting van de uitbating van het tankstation, de bodemsanering van de betrokken verontreinigde site of het verontreinigd terrein te adviseren, administratief op te volgen, te controleren en de bodemsaneringskosten ervan gedeeltelijk terug te betalen, dit alles volgens de modaliteiten bepaald in de artikelen 12 tot en met 17.

In het geval van een sanering bij wijze van overgangsmaatregel blijft de opdracht van het Fonds beperkt tot de terugbetaling van de bodemsaneringskosten onverminderd de bepalingen van de artikelen 12 tot en met 17

§ 2. De Interregionale Bodemsaneringscommissie erkent daartoe, onder de voorwaarden als bepaald in de artikelen 8 en 9, een Fonds en oefent controle uit op zijn activiteiten overeenkomstig de voorwaarden als bepaald in de artikelen 21 en volgende.

#### **Art. 4.**

§ 1. De accijnsplichtige ondernemingen zijn gehouden aan het Fonds de stortingen te verrichten die nodig zijn voor het volbrengen van zijn opdracht en voor de dekking van zijn werkingskosten.

§ 2. De verplichte bijdrage die door het Fonds lastens de accijnsplichtige ondernemingen wordt geheven, bedraagt voor:

- a) benzines voor motorvoertuigen (GN 2710 11 41 tot 2710 11 59): 0.0052 EUR per liter brandstof die in verbruik wordt gesteld of waarvan een tekort wordt vastgesteld;
- b) gasolie diesel voor wegvoertuigen (GN 2710 19 41 tot 2710 19 49): 0.0032 EUR per liter brandstof die in verbruik wordt gesteld of waarvan een tekort wordt vastgesteld.

De verwijzingen in deze paragraaf naar de codes van de gecombineerde nomenclatuur hebben betrekking op de Gecombineerde Nomenclatuur van het gemeenschappelijk douanetarief van de Europese Gemeenschap.

§ 3. De in artikel 4, §2 bedoelde bijdrage zal worden verrekend via de Programma-overeenkomst betreffende de regeling van de verkoopprijzen van de aardolieproducten.

Indien voor een of andere reden, de maximumprijzen van de petroleumproducten niet langer door de Programma-overeenkomst worden vastgelegd, zal de Federale Staat de nodige maatregelen treffen opdat de totale bijdragen die voor het Fonds voorzien zijn, beschikbaar zouden blijven onder de aanvankelijke voorwaarden, die resulteren uit §3, alinea 1, met respect van het principe van de fifty fifty-verdeling van de lasten tussen de sector en de consument.

#### Art. 5.

§ 1. Onverminderd het bepaalde in artikel 10, 2° van huidig samenwerkingsakkoord, betekent het Fonds de accijnsplichtige ondernemingen, uiterlijk op de laatste werkdag van de derde maand volgend op ieder kwartaal, welke stortingen zij krachtens huidig samenwerkingsakkoord verschuldigd zijn en dit op basis van de in de loop van dat kwartaal ter verbruik aangeboden hoeveelheden, zoals deze zijn vastgesteld in het kader van het accijnsstelsel van de minerale oliën.

Daartoe meldt het Fonds voor de Analyse van Aardolieproducten, op basis van de gegevens waarover het beschikt, uiterlijk op de 15de werkdag van de derde maand die volgt op een kwartaal, aan het Fonds, de hoeveelheden die iedere accijnsplichtige onderneming in de loop van dat kwartaal in verbruik heeft gesteld.

§ 2. De verplichte bijdragen worden uiterlijk op de laatste werkdag van de maand volgend op de betekening bedoeld in § 1 betaald.

De accijnsplichtige onderneming beschikt over een termijn van één maand, te rekenen vanaf de datum van ontvangst van de betekening bedoeld in § 1, om per aangetekend schrijven bij de Bevoegde Federale Administratie bezwaar aan te tekenen tegen het betekende bedrag.

Bezwaren die aangetekend worden na het verstrijken van de termijn, bedoeld in het vorig lid, of die betrekking hebben op een verschil kleiner of gelijk aan vijftientig euro, zijn niet ontvankelijk.

De Bevoegde Federale Administratie doet over het aangetekende bezwaar uitspraak binnen een termijn van één maand, te rekenen vanaf de datum van ontvangst van het bezwaar. Bij gebreke van uitspraak binnen de voornoemde termijn, wordt het bezwaar geacht stilzwijgend te zijn afgewezen.

§ 3. De accijnsplichtige ondernemingen moeten de betekende bedragen aanzuiveren door storting op de ontvangstrekening van het Fonds, binnen de termijn vastgelegd in § 2.

**Art. 6.**

§ 1. Indien het Fonds van oordeel is dat de in artikel 4, §2, lid 1, van huidig samenwerkingsakkoord bedoelde verplichte bijdrage verhoogd moet worden indien zulks noodzakelijk is voor het volbrengen van zijn opdracht en voor de dekking van zijn werkingskosten, dan wel verlaagd kan worden indien zulks de volbrenging van zijn opdracht en de dekking van zijn werkingskosten niet verhindert, dient zij hiertoe een aanvraag in bij de Interregionale Bodemsaneringscommissie.

§ 2. De aanvraag tot het bekomen van een aanpassing zoals bedoeld in §1 wordt in 7 exemplaren en per aangetekend schrijven met ontvangstbewijs bij de Interregionale Bodemsaneringscommissie ingediend.

§ 3. Het aanvraagdossier dient een financieel plan en een begroting voor de resterende duur van de erkenning te bevatten waarin onder meer de volgende gegevens zijn opgenomen:

- een gemotiveerde nota waaruit de noodzaak tot aanpassing van de verplichte bijdrage blijkt;
- de schatting van de vereiste inkomsten;
- de wijze waarop de opbrengsten worden toegewezen ten voordele van de werking van het Fonds, onder meer door de samenstelling van de eventuele reserves;
- de schatting van de uitgaven, inclusief werkingskosten;
- de financieringswijze van de eventuele tekorten.

§ 4. a) Indien de Interregionale Bodemsaneringscommissie een positief advies geeft over de voorgestelde verhoging of verlaging van de bijdrage, stuurt zij het aanvraagdossier ter goedkeuring naar de gewestregeringen en de federale ministers tot wiens bevoegdheid Economische Zaken en Energie behoren.

b) Indien de voorgestelde verhoging of verlaging van de bijdrage aanvaard wordt, wordt die verrekend via de Programma-overeenkomst bedoeld in artikel 4, §3 volgens de modaliteiten die bepaald worden door de ondertekenaars van de Programma-overeenkomst.

§ 5. Elke wijziging van de bijdrage zal aanleiding geven tot een wijziging van artikel 4, §2 van dit samenwerkingsakkoord.

**Art. 7.**

§ 1. Het Fonds voor de Analyse van Aardolieproducten deelt aan het Fonds, op zijn verzoek, alle noodzakelijke gegevens mee waarover het beschikt die moeten toelaten te onderzoeken of de accijnsplichtige ondernemingen aan de verplichting bedoeld in artikel 4 van huidig samenwerkingsakkoord voldoen.

§ 2. De vergunning waarover een accijnsplichtige onderneming overeenkomstig de bepalingen van de wet van 10 juni 1997 betreffende de algemene regeling voor accijnsproducten, het voorhanden hebben en het verkeer daarvan en de controles daarop, dient te beschikken teneinde haar activiteiten te kunnen uitoefenen, kan, al dan niet op verzoek van het Fonds, doch op voorstel van de Interregionale Bodemsaneringscommissie bedoeld in artikel 18 van huidig samenwerkingsakkoord, door de federale Minister tot wiens bevoegdheid Financiën behoort of zijn afgevaardigde worden opgeheven, indien vastgesteld wordt dat de betrokken accijnsplichtige onderneming op grove wijze tekort schiet aan haar verplichting als bedoeld in artikel 4.

De in lid 1 bedoelde administratieve sanctie kan slechts worden getroffen indien de betrokken accijnsplichtige onderneming voorafgaandelijk gehoord wordt door de federale Minister tot wiens bevoegdheid Financiën behoort of zijn afgevaardigde en de Interregionale Bodemsaneringscommissie.

Onverminderd de voorgaande leden zijn de bepalingen van de wet van 10 juni 1997 betreffende de algemene regeling voor accijnsproducten, het voorhanden hebben, het verkeer daarvan en de controles daarop, van toepassing op de modaliteiten waaronder de in het eerste lid vermelde vergunning kan worden opgeheven.

**AFDELING 2: ERKENNING, VERPLICHTINGEN EN CONTROLE VAN HET FONDS****Subafdeling 1: erkenning van het Fonds****Art. 8.**

De erkenning van het Fonds bedoeld in artikel 3 kan alleen worden toegekend aan een rechtspersoon die aan de volgende voorwaarden voldoet:

1° opgericht zijn als vereniging zonder winstgevend doel overeenkomstig de wet van 27 juni 1921 waarbij aan de verenigingen zonder winstgevend doel en aan de instellingen van openbaar nut rechtspersoonlijkheid wordt verleend;

2° als uitsluitend statutair doel hebben : de uitvoering van de opdracht omschreven in artikel 3 § 1 volgens de modaliteiten voorzien in huidig samenwerkingsakkoord;

3° de beheerders van de rechtspersoon en de personen die de rechtspersoon kunnen verbinden, dienen hun burgerlijke en politieke rechten te bezitten en mogen niet bij een in kracht van gewijsde gegaan vonnis of arrest van een rechtscollège veroordeeld zijn voor een inbreuk op de milieuwetgeving van de federale Overheid, de Gewesten of van een lidstaat van de Europese unie;

4° over de nodige middelen beschikken om, voorafgaand aan de inwerkingtreding van artikel 4, § 1 van huidig samenwerkingsakkoord, de volbrenging van zijn opdracht voor te bereiden en zijn initiële werkingskosten te dekken;

5° voldoende representatief zijn voor de betrokken sectoren.

#### Art. 9.

§ 1. De aanvraag tot het bekomen van een erkenning moet per aangetekend schrijven met ontvangstbewijs in 7 exemplaren worden ingediend bij de Interregionale Bodemsaneringscommissie.

De Interregionale Bodemsaneringscommissie maakt ter info een exemplaar van het aanvraagdossier over aan de federale Ministers tot wiens bevoegdheid Economische Zaken en Energie behoren.

§ 2. De aanvraag bevat volgende informatie:

1° kopie van de statuten zoals gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad;

2° een financieel plan en een begroting voor de duur van de erkenning waarin onder meer de volgende gegevens zijn opgenomen:

- de wijze waarop de inning van de verplichte bijdrage gebeurt;
- de voorwaarden en de modaliteiten van herziening van de verplichte bijdragen;
- de wijze waarop de opbrengsten worden toegewezen ten voordele van de werking van het te erkennen Fonds, onder meer door de samenstelling van de eventuele reserves;
- de schatting van de uitgaven, inclusief werkingskosten;
- de financieringswijze van de eventuele tekorten;

3° de ontwerpen van overeenkomsten die door het op te richten Fonds met de exploitanten, feitelijke gebruikers en/of eigenaars van verontreinigde terreinen moet worden afgesloten om de bodemsanering van de verontreinigde sites of de verontreinigde terreinen te bewerkstelligen;

§ 3. De Interregionale Bodemsaneringscommissie treft een beslissing binnen 4 maanden na ontvangst van de aanvraag. Bij gebrek aan beslissing binnen voornoemde termijn, wordt de aanvraag geacht stilzwijgend verkregen te zijn voor een termijn van 10 jaar. In dat geval is het Fonds gehouden zich te gedragen naar de gegevens van het aanvraagdossier dat het heeft ingediend en naar de bepalingen van het huidig samenwerkingsakkoord.

Indien het aanvraagdossier onvolledig is, of indien het niet alle punten vermeld in §§ 1 en 2 bevat of indien de Interregionale Bodemsaneringscommissie bijkomende informatie vraagt, wordt deze termijn geschorst tot op het ogenblik dat de Interregionale Bodemsaneringscommissie, per aangetekend schrijven met ontvangstbewijs, de aanvrager meedeelt dat het dossier volledig is of de verstrekte informatie voldoende is.

§ 4. De erkenning geldt voor een termijn van maximum 10 jaar. De erkenning kan voor een hernieuwbare termijn van maximum 5 jaar worden verlengd. De beslissing kan de erkenning aan voorwaarden onderwerpen.

Elke beslissing inzake de erkenning wordt in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd.

### **Subafdeling 2: verplichtingen ten laste van het Fonds**

#### **Art. 10.**

Het Fonds is gehouden tot:

- 1° het voldoen aan de voorwaarden van de erkenning;
- 2° het innen van de bijdragen van de accijnsplichtige ondernemingen op niet discriminerende en niet geïndividualiseerde wijze, teneinde de reële en volledige kosten van de verplichtingen die het Fonds ten laste vallen overeenkomstig het huidig samenwerkingsakkoord te dekken.

Het Fonds kan daartoe een beroep doen op de diensten van een daartoe gemandateerde bedrijfsrevisor, de Bevoegde Federale Administratie die gebruik kan maken van de gegevens van het Fonds voor de Analyse van Aardolieproducten, of beide.

De Bevoegde Federale Administratie kan voor de door haar geleverde diensten aan het Fonds een onkostenvergoeding aanrekenen. Desgevallend maakt deze onkostenvergoeding het voorwerp uit van een overeenkomst tussen het Fonds en de Belgische Staat.

- 3° het verstrekken van afdoende en tijdige informatie aan de exploitanten, feitelijke gebruikers en / of eigenaars van verontreinigde terreinen betreffende de modaliteiten van tussenkomst van het Fonds;

4° in geval van sluiting, in naam en voor rekening van de exploitanten, feitelijke gebruikers of eigenaars de bodemsanering van de betrokken verontreinigde sites of terreinen op niet-discriminatoire wijze te bewerkstelligen en te financieren en, in geval van verderzetting van de uitbating van het tankstation door de exploitant, de bodemsanering van de betrokken verontreinigde sites of terreinen op niet discriminatoire wijze administratief op te volgen, te controleren en de bodemsaneringskosten ervan gedeeltelijk terug te betalen, dit alles volgens de modaliteiten bepaald in de artikelen 12 tot en met 17, met dien verstande dat in het geval van een sanering bij wijze van overgangsmaatregel blijft de opdracht van het Fonds beperkt tot de terugbetaling van de bodemsaneringskosten onverminderd de bepalingen van de artikelen 12 tot en met 17, met dien verstande dat deze verplichting slechts werkzaam zal zijn van zodra het Fonds, middels het innen van de in 2° bedoelde bijdragen, over een voldoende vermogen beschikt;

5° het sluiten van een verzekeringscontract tot dekking van de schade die uit de voorgenomen activiteiten kan voortvloeien;

6° het aanstellen van bedrijfsrevisoren voor de controle van de inning van de verplichte bijdragen, alsmede de controle van de balansen en de jaarrekeningen van het Fonds;

7° uiterlijk op 31 december van het jaar dat voorafgaat aan het werkingsjaar, een jaarlijks saneringsprogramma opmaken en ter goedkeuring voorleggen aan de Interregionale Bodemsaneringscommissie overeenkomstig de modaliteiten bepaald in artikel 21, 3°.

Het jaarlijks saneringsprogramma dient minstens te bevatten:

- een lijst van de tijdens het werkingsjaar te saneren sites of terreinen;
- een evaluatie van de prioriteit van de tijdens het werkingsjaar te saneren sites of terreinen, gesteund op het risico van de vastgestelde verontreiniging voor mens en milieu;
- een raming van de globale kostprijs van de tijdens het werkingsjaar uit te voeren saneringen;
- een omstandig verslag betreffende de tenuitvoerlegging van het vorig saneringsprogramma, m.i.v. een toelichting betreffende de eventuele afwijkingen van dit programma.

8° het jaarlijks neerleggen bij de Interregionale Bodemsaneringscommissie van de balansen en resultaatrekeningen van het voorbije jaar en de begroting voor het volgend jaar, binnen de termijnen bepaald door en in de vorm voorgeschreven door de Interregionale Bodemsaneringscommissie.

9° het jaarlijks neerleggen bij de Interregionale Bodemsaneringscommissie van alle nuttige gegevens respectievelijk prognoses, met betrekking tot het voorbije en het lopende kalenderjaar, betreffende de uitvoering en de financiering van de bodemsanering van verontreinigde sites of terreinen, binnen de termijnen bepaald door en in de vorm voorgeschreven door de Interregionale Bodemsaneringscommissie;

10° het meedelen aan de Interregionale Bodemsaneringscommissie van elke wijziging van de statuten, samenstelling van de algemene vergadering of raad van beheer.

### **Subafdeling 3: controle op het Fonds**

#### **Art. 11.**

De Interregionale Bodemsaneringscommissie kan de bedrijfsrevisoren van het Fonds ondervragen met het oog op het verkrijgen van elke informatie die zij wenst. Indien het Fonds geen bedrijfsrevisoren heeft aangeduid, kan de Interregionale Bodemsaneringscommissie de boekhouding laten nazien door een bedrijfsrevisor die zij aanstelt. Deze opdracht wordt uitgevoerd op kosten van het Fonds.

De vertegenwoordigers van de Interregionale Bodemsaneringscommissie worden, op hun verzoek, gehoord door de raad van beheer van het Fonds. Zij kunnen op elk moment de bedrijfsrevisor ondervragen en kennis nemen van de boeken, de briefwisseling, de processen verbaal en, in het algemeen, van alle documenten en alle geschriften van het Fonds. Zij kunnen van de beheerders en de personeelsleden van het Fonds alle toelichting en elke informatie verzoeken en overgaan tot elk onderzoek dat door hen noodzakelijk wordt geacht bij de uitoefening van hun bevoegdheden als bepaald in de artikelen 21, 22, 23, 24 en 25 van huidig samenwerkingsakkoord.

### **AFDELING 3: WERKING VAN HET FONDS**

#### **Subafdeling 1: gemeenschappelijke bepalingen in geval van tussenkomst van het Fonds**

#### **Art. 12.**

§ 1. De effectieve tussenkomst van het Fonds is beperkt tot de bodemsanering van verontreinigde sites of terreinen.

Onverminderd het bepaalde in artikel 13, § 5 van huidig samenwerkingsakkoord, komen niet in aanmerking voor effectieve tussenkomst van het Fonds:

1° de bodemsaneringskosten van de bodemverontreiniging die ontstaan is ten gevolge van een incident dat zich na de aanvraag tot tussenkomst heeft voorgedaan;

2° de bodemsaneringskosten van de bodemverontreiniging die vreemd is aan de uitbating van het tankstation.

§ 2. Kunnen van de tussenkomst van het Fonds genieten:

1° de exploitant, eigenaar of de feitelijke gebruiker die overeenkomstig de gewestelijke wetgeving betreffende de bodemsanering saneringsplichtig is of in de gevallen van een sanering bij wijze van overgangsmaatregel saneringsplichtig is of was;

2° indien er overeenkomstig de gewestelijke wetgeving betreffende de bodemsanering geen saneringsplichtige exploitant, eigenaar of feitelijke gebruiker is of in de gevallen van een sanering bij wijze van overgangsmaatregel saneringsplichtig is of was, de saneringswillige exploitant, eigenaar of feitelijke gebruiker, met dien verstande dat:

- de saneringswillige eigenaar slechts van de tussenkomst kan genieten indien er geen exploitant is;
- de saneringswillige feitelijke gebruiker, slechts van de tussenkomst kan genieten indien er geen saneringswillige eigenaar is.

### **Subafdeling 2: tussenkomst van het Fonds in geval van sluiting**

#### **Art. 13.**

§ 1. De exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar die van zijn recht op tussenkomst van het Fonds wenst gebruik te maken, beschikt, op straffe van verval, over een termijn van 12 maanden, te rekenen vanaf de datum van publicatie in het Belgisch Staatsblad van de erkenning van het Fonds, om per aangetekend schrijven met ontvangstbewijs een aanvraag tot tussenkomst in te dienen.

§ 2. Onverminderd artikel 12 van huidig samenwerkingsakkoord, komt het Fonds rechtstreeks tussen in alle kosten voor verplicht aanvullend onderzoek, ontmanteling van ondergrondse installaties voor opslag en verdeling van motorbrandstoffen, bodemsanering en nazorg die betrekking hebben op de verontreinigde site of het verontreinigde terrein.

Onder de kosten van verplicht aanvullend onderzoek vallen ook de kosten van het afdoende bevonden oriënterend bodemonderzoek in zoverre in dit oriënterend bodemonderzoek reeds aanvullend onderzoek werd uitgevoerd; in dat geval is de tussenkomst van het Fonds beperkt tot de kosten van aanvullend onderzoek die meer dan 6.200 euro bedragen.

De tussenkomst van het Fonds is steeds beperkt tot de reële kosten die noodzakelijk zijn om de bodemsanering overeenkomstig het in de wetgevingen van de Gewesten opgenomen BAT-beginsel uit te voeren.

§ 3. In zoverre de bodemsanering van de verontreinigde site of het verontreinigd terrein technisch niet afsplitsbaar is van de bodemsanering van de bodemverontreiniging die vreemd is aan de uitbating van het tankstation, is het Fonds gehouden beide verontreinigingen te saneren en de eruit voortkomende kosten voor te schieten.

§ 4. In zoverre de bodemsanering van de verontreinigde site of het verontreinigd terrein technisch afsplitsbaar is van de bodemsanering van de bodemverontreiniging die vreemd is aan de uitbating van het tankstation en de afzonderlijke bodemsanering ervan tot meerkosten leidt, is het Fonds enkel gehouden voornoemde verontreiniging mede te saneren en de eruit voortkomende meerkosten voor te schieten indien de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar uitdrukkelijk om de tussenkomst van het Fonds verzoekt.

§ 5. In geval van toepassing van §§ 3 en 4 van dit artikel vordert het Fonds de voorgeschoten meerkosten van de bodemverontreiniging die vreemd is aan de uitbating van het tankstation, terug van de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar. Indien de meerkosten evenwel minder dan 2.500 euro bedragen, dan blijven zij ten laste van het Fonds.

§ 6. Het Fonds kan, in geval van toepassing van §§ 3 en 4 van dit artikel, de kosten van de bodemsanering van een verontreiniging die vreemd is aan de uitbating van het tankstation, slechts voorschieten indien de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar voorafgaandelijk ten voordele van het Fonds een financiële zekerheid heeft gesteld tot garantie van de terugbetaling van die kosten en de financiële zekerheid door het Fonds uitdrukkelijk aanvaard is overeenkomstig de bepalingen van §§ 7 tot en met 12 van dit artikel.

§ 7. De financiële zekerheid bedoeld in § 6 van dit artikel kan de volgende vorm aannemen, afzonderlijk of in combinatie:

1° een onherroepelijke garantie van een financiële instelling krachtens dewelke deze ertoe gehouden is om, na betekening bij een ter post aangetekend schrijven door het Fonds aan de financiële instelling van de vaststelling dat de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar zijn verbintenis tot terugbetaling van de in § 3 en 4 van dit artikel bedoelde voorgeschoten kosten niet of niet volledig nakomt, op eerste verzoek van het Fonds de door het Fonds overgelegde facturen in verband met de uitgevoerde bodemsanering te betalen;

2° een bedrag gestort op een rekening bij de Deposito –en Consignatiekas ter uitvoering van een overeenkomst tussen het Fonds, de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar, volgens de welke het Deposito- en Consignatiekas op eerste verzoek van het Fonds en na voorlegging van de facturen, aan het Fonds de kosten van de door het Fonds uitgevoerde bodemsanering bedoeld in §§ 3 en 4 van dit artikel terugbetaalt en na betaling van deze facturen het overblijvend saldo evenals de intresten aan de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar terugbetaalt.

Het Fonds heeft tevens de mogelijkheid om als financiële zekerheid te aanvaarden:

- 1° een borgstelling;
- 2° een hypotheek.

§ 8. De financiële zekerheid moet betrekking hebben op het bedrag van de kosten van de bodemsanering bedoeld in §§ 3 en 4 van dit artikel, zoals deze door het Fonds geraamd worden.

§ 9. Het bedrag dat kan worden gevorderd van degene die de zekerheid verstrekt, voor zover het een andere persoon betreft dan de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar zelf, is beperkt tot de kosten van de bodemsanering bedoeld in §§ 3 en 4 van dit artikel, zoals deze door het Fonds geraamd worden. Overschrijden de kosten van de bodemsanering dit bedrag, dan blijft de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar gehouden deze te dragen.

§ 10. De exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar betekent, binnen een termijn van 6 maand nadat het Fonds hem daartoe per aangetekend schrijven met ontvangstbewijs heeft verzocht, aan het Fonds bij ter post aangetekend schrijven tegen ontvangstbewijs een voorstel met betrekking tot de aard en de omvang van de financiële zekerheden.

Het Fonds onderzoekt de voorgestelde financiële zekerheden onverwijld en betekent de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar zijn beslissing bij een ter post aangetekend schrijven met ontvangstbewijs binnen een termijn van 1 maand na ontvangst van het voorstel van de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar. Het Fonds kan aanvullingen of wijzigingen voorstellen. Als het Fonds de zekerheden geheel of gedeeltelijk verwerpt, maant het Fonds de betrokkene aan om binnen een maand aangepaste zekerheden te stellen. Het bepaalt daarbij de aard en de hoogte van de zekerheden die moeten gesteld worden.

§ 11. In geval van toepassing van § 3 van dit artikel, wordt elk recht op tussenkomst vanwege het Fonds opgeschort tot zolang de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar geen financiële zekerheid heeft gesteld. Elk recht op tussenkomst vervalt indien de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar geen voorstel van financiële zekerheid heeft gesteld binnen de in § 10, lid 1, van dit artikel bedoelde termijn dan wel geen aangepaste financiële zekerheid heeft gesteld binnen de in § 10, lid 2, van dit artikel bedoelde termijn.

In geval van toepassing van § 4 van dit artikel, wordt het recht op tussenkomst vanwege het Fonds betreffende de bodemsanering van de bodemverontreiniging die vreemd is aan de uitbating van het tankstation opgeschort tot zolang de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar geen financiële zekerheid heeft gesteld. Elk recht op tussenkomst vanwege het Fonds betreffende de bodemsanering van de verontreiniging die vreemd is aan de uitbating van het tankstation vervalt indien de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar geen voorstel van financiële zekerheid heeft gesteld binnen de in § 10, lid 1, van dit artikel bedoelde termijn dan wel geen aangepaste financiële zekerheid heeft gesteld binnen de in § 10, lid 2, van dit artikel bedoelde termijn.

§ 12. De termijnen bedoeld in § 10 van dit artikel vangen aan de dag na de ontvangst van het in dezelfde paragraaf bedoelde aangetekend schrijven.

#### Art. 14.

§ 1. De exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar die van zijn recht op tussenkomst van het Fonds wenst te genieten, voegt bij zijn aanvraag tot tussenkomst:

1° het vereiste aantal ondertekende exemplaren van de overeenkomst, waarvan het model door de Interregionale Bodemsaneringscommissie werd goedgekeurd overeenkomstig artikel 9, § 3 van huidig samenwerkingsakkoord;

2° een afdoende bevonden oriënterend onderzoek met betrekking tot het verontreinigd terrein;

3° een ingevulde vragenlijst met opsomming van de houders in dienst en houders uit dienst op dag van de melding, type product per houder, capaciteit, ouderdom der houders en de laatst beschikbare attesten van de druktesten, zo deze gegevens niet opgenomen werden in het afdoende bevonden oriënterend onderzoek;

4° een door de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar ondertekende verklaring waarbij melding wordt gemaakt van alle aan de bevoegde overheid gemelde incidenten die zijn voorgevallen na de uitvoering van het oriënterend bodemonderzoek en aanleiding kunnen hebben gegeven tot bodemverontreiniging of van het feit dat er geen incidenten zijn voorgevallen.

Het Fonds verklaart de aanvraag tot tussenkomst ontvankelijk en volledig binnen een termijn van 3 maanden na ontvangst ervan. In dat geval maakt het Fonds het vereiste aantal door haar medeondertekende exemplaren van de overeenkomst over aan de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar.

Indien het Fonds de aanvraag tot tussenkomst onontvankelijk en/of onvolledig verklaart, deelt het de redenen daarvan, per aangetekend schrijven aan de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar mee.

Zonodig kent het Fonds aan de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar een nieuwe termijn van 1 maand toe binnen dewelke de ontbrekende stukken en/of informatie hem moeten worden meegedeeld.

Bij gebrek aan mededeling van de ontbrekende stukken en/of informatie binnen de voornoemde termijn, wordt de aanvraag tot tussenkomst van het Fonds van rechtswege geacht onontvankelijk en onvolledig te zijn.

De termijnen bedoeld in leden 2 en 3 van deze paragraaf vangen aan de dag na ontvangst van het aangetekend schrijven.

§ 2. De overeenkomst, waarvan het model door de Interregionale Bodemsaneringscommissie, overeenkomstig artikel 9, §3 moet worden goedgekeurd, dient minstens de volgende verbintenissen te bevatten:

1° In hoofde van de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar, die van zijn recht op tussenkomst van het Fonds gebruik wenst te maken:

1. het uitdrukkelijk mandaat ten gunste van het Fonds om in zijn naam en voor zijn rekening alle stappen te zetten die vereist voor de realisatie van de bodemsanering overeenkomstig de gewestelijke wetgeving betreffende de bodemsanering;
2. de verbintenis om, in geval van toepassing van artikel 13, §§ 3 en / of 4 van huidig samenwerkingsakkoord, de bodemsaneringskosten van de bodemverontreiniging die vreemd is aan de uitbating van het tankstation aan het Fonds terug te betalen, binnen de daartoe voorziene termijn;
3. de verbintenis om, in geval van toepassing van artikel 13, §§ 3 en / of 4 van huidig samenwerkingsakkoord, een financiële zekerheid te stellen ten voordele van het Fonds tot garantie van de terugbetaling van de bodemsaneringskosten van de bodemverontreiniging die vreemd is aan de uitbating van het tankstation en zulks uiterlijk binnen de in artikel 13, § 10 voorziene termijnen;
4. de verbintenis om uiterlijk binnen 24 maanden na de publicatie van de erkenning van het Fonds in het Belgisch Staatsblad zijn tankstation te sluiten en met het oog daarop binnen de 2 maanden na de sluiting alle bovengrondse installaties van zijn tankstation te verwijderen en zijn ondergrondse installaties (met name houders, leidingen, rioleringen, olievangers, ...) te ledigen en gasvrij te maken;
5. de verbintenis om het verontreinigd terrein niet te gebruiken, te doen gebruiken of te laten gebruiken voor de uitbating van een tankstation gedurende een periode van 15 jaar, te rekenen vanaf het verstrijken van de termijn binnen de welke het tankstation moet worden gesloten overeenkomstig § 2, 1°, 4 van dit artikel, en die verbintenis ten aanzien van derde-verkrijgers afdwingbaar te maken middels een kettingbeding;
6. de verbintenis om alle reeds gemaakte kosten, m.i.v. de beheerskosten, vermeerderd met de wettelijke intrest, aan het Fonds terug te betalen van zodra hij, om welke reden ook, het mandaat van het Fonds beëindigt.

Wanneer vastgesteld wordt dat de exploitant, de feitelijke gebruiker of eigenaar de verbintenissen bedoeld in § 2, 1°, 3, in geval van toepassing van artikel 13, § 3, § 2, 1°, 4 en § 2, 1°, 5 van dit artikel niet of niet tijdig heeft nageleefd, vervalt elk recht op tussenkomst van het Fonds en wordt het mandaat, indien het desgevallend nog in uitvoering is, van rechtswege geacht beëindigd te zijn. In dat geval kan het Fonds alle reeds gemaakte kosten, m.i.v. de beheerskosten, vermeerderd met de wettelijke interest, van de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar terugvorderen.

2° In hoofde van de eigenaar:

1. De verbintenis om het verontreinigd terrein na bodemsanering niet te gebruiken, te doen gebruiken of te laten gebruiken voor de uitbating van een tankstation gedurende een periode van 15 jaar, te rekenen vanaf het verstrijken van de termijn binnen de welke het tankstation moet worden gesloten overeenkomstig § 2, 1°, 4 van dit artikel en die verbintenis ten aanzien van derde-verkrijgers afdwingbaar te maken middels een kettingbeding;
2. Het vestigen van een hypotheek ten gunste van het Fonds, tot garantie van de verbintenis vermeld in § 2, 1°, 5 en 2°, 1 van dit artikel.

3° In hoofde van het Fonds:

De verbintenis om, binnen het kader van het haar daartoe verleende mandaat, in naam en voor rekening van de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar, alle stappen te zetten die vereist zijn voor de realisatie van de bodemsanering, m.i.v. de desgevallend vereiste nazorg, overeenkomstig de toepasselijke gewestelijke wetgeving betreffende de bodemsanering, mits eerbiediging van hetgeen in artikel 10, 4° van huidig samenwerkingsakkoord is bepaald;

§ 3. Elke exploitant die op het gesaneerde terrein opnieuw een tankstation uitbaat is gehouden een verzekeringscontract te sluiten tot dekking van de schade die uit de toekomstige verontreiniging kan voortkomen.

**Subafdeling 3: tussenkomst van het Fonds in geval van voortzetting van de uitbating of de hernieuwing van de uitbating van het tankstation en voor alle saneringen bij wijze van overgangsmaatregel**

**Art. 15.**

§1. Onverminderd artikel 12 van huidig samenwerkingsakkoord, is de effectieve tussenkomst van het Fonds voor de bodemsanering van de verontreinigde site of het verontreinigd terrein indien de uitbating van het tankstation wordt voortgezet of hernieuwd, al of niet bij wijze van overgangsmaatregel, steeds beperkt tot een maximumbedrag van 62.000 EUR.

Onverminderd de bepalingen van lid 1, is de effectieve tussenkomst van het Fonds evenwel beperkt tot een maximumbedrag van:

- 1° 37.200 EUR, wat betreft de bodemsanering van de grond;
- 2° 37.200 EUR, wat betreft de bodemsanering van het grondwater,

met dien verstande dat deze laatste beperkingen niet gelden indien de sanering van een drijfslaag specifieke kosten met zich brengt.

§2. Indien de aanvraag betrekking heeft op een sanering bij wijze van overgangsmaatregel in combinatie met een sluiting, zijn de bepalingen van artikel 13 § 2 van toepassing. Opdat deze toepassing effectief zou zijn, is echter vereist dat de aanvrager het bestaan bewijst van een verbintenis om na sanering de verontreinigde site of het verontreinigde terrein waarvoor een effectieve tussenkomst wordt gevraagd, niet te gebruiken, te doen gebruiken of te laten gebruiken voor de uitbating van een tankstation gedurende een periode van vijftien jaar, te rekenen vanaf de datum waarop het tankstation werd gesloten. Deze verbintenis moet ten aanzien van derden-verkrijgers afdwingbaar worden gemaakt door middel van een kettingbeding.

§3. Alle kosten moeten ter goedkeuring van het Fonds worden voorgelegd. Deze kan zijn tussenkomst op gemotiveerde wijze weigeren, zo hij van oordeel is dat deze kosten niet of niet geheel aan de werkelijkheid beantwoorden.

#### Art. 16.

§ 1. De exploitant van een tankstation die van zijn recht op tussenkomst van het Fonds wenst gebruik te maken, beschikt, op straffe van verval, over een termijn van 24 maanden, te rekenen vanaf de datum van publicatie in het Belgisch Staatsblad van de erkenning van het Fonds, om per aangetekend schrijven met ontvangstbewijs een aanvraag tot tussenkomst in te dienen.

§ 2. Het Fonds betaalt, binnen de perken als bepaald in artikel 15 van huidig samenwerkingsakkoord, de kosten voor verplicht aanvullend onderzoek, bodemsanering en nazorg die rechtstreeks betrekking hebben op de verontreinigde site of het verontreinigd terrein, terug met dien verstande dat:

- onder de kosten van verplicht aanvullend onderzoek ook de kosten van het afdoende bevonden oriënterend bodemonderzoek vallen in zoverre in dit oriënterend bodemonderzoek reeds aanvullend onderzoek werd uitgevoerd; in dat geval is de tussenkomst van het Fonds beperkt tot de kosten van aanvullend onderzoek die meer dan 6.200 EUR bedragen;
- de tussenkomst van het Fonds steeds beperkt is tot de reële kosten die noodzakelijk zijn om de bodemsanering overeenkomstig het in de wetgevingen van de Gewesten opgenomen BAT-beginsel uit te voeren.
- In geval van bodemsanering door uitgraving en verwerking, is de tussenkomst van het Fonds in alle geval beperkt tot de reële kosten van:
  - 1° uitgraving van verontreinigde grond;
  - 2° Vervoer naar en verwerking van de afgegraven verontreinigde grond in een daartoe overeenkomstig de wetgeving van de Gewesten erkende of vergunde afvalverwerkingsinrichting;

De kosten voor uitgraving van verontreinigde grond worden verrekend op basis van de hoeveelheid verwerkte grond en een vooraf door het Fonds vastgestelde eenheidsprijs per m<sup>3</sup> uitgegraven grond. Indien voorafgaandelijk een niet te saneren hoeveelheid grond moet afgegraven worden om de verontreinigde grond te kunnen verwerken, zal een door het Fonds op forfaitaire wijze bepaalde toeslag per eenheid afgegraven niet te saneren grond op het Fonds kunnen worden aangerekend;

- de tussenkomst van het Fonds, in geval van nazorg, beperkt is tot de kosten van nazorg gedurende een periode van 5 jaar te rekenen vanaf de betekening van de conformverklaring van het bodemsaneringsproject, de goedkeuring van het saneringsplan of de milieuvergunning

- de terugbetaling van de kosten slechts plaatsgrijpt na voorlegging:

1° van alle facturen die betrekking hebben op de uitvoering van de sanering; de voorgelegde facturen dienen alle verantwoord te zijn in het licht van een gedetailleerde rekeningsstaat opgesteld door de aangestelde bodemsaneringsdeskundige;

2° van een attest, eindverklaring of aktename, opgesteld door de bevoegde gewestelijke overheid, waaruit blijkt dat de bodemsanering overeenkomstig de in dat Gewest toepasselijke normen en codes van goede praktijk werd uitgevoerd;

3° van een attest, opgesteld door een overeenkomstig de wetgeving van het betrokken Gewest erkend (milieu)deskundige, waaruit blijkt dat het hernieuwde tankstation voortaan voldoet aan alle in dat Gewest toepasselijke milieunormen. Het attest is niet vereist bij aanvragen tot sanering in combinatie met de sluiting bij wijze van overgangsmaatregel.

#### Art. 17.

§ 1. A. De exploitant van een tankstation die van zijn recht op tussenkomst van het Fonds wenst te genieten, voegt bij zijn aanvraag tot tussenkomst:

1° het vereiste aantal ondertekende exemplaren van de overeenkomst, waarvan het model door de Interregionale Bodemsaneringscommissie werd goedgekeurd overeenkomstig artikel 9 § 3 van huidig samenwerkingsakkoord;

2° een afdoende bevonden oriënterend onderzoek;

3° een ingevulde vragenlijst met opsomming van de houders in dienst en houders uit dienst op dag van de melding, type product per houder, capaciteit, ouderdom der houders en de laatst beschikbare attesten van de druktesten, zo deze gegevens niet opgenomen werden in het afdoende bevonden oriënterend onderzoek;

4° een door de exploitant van een tankstation ondertekende verklaring waarbij melding wordt gemaakt van alle aan de bevoegde overheid gemelde incidenten die zijn voorgevallen na de uitvoering van het oriënterend bodemonderzoek en aanleiding kunnen hebben gegeven tot bodemverontreiniging of van het feit dat er geen incidenten zijn voorgevallen.

§ 1. B. De exploitant van een tankstation die van zijn recht op tussenkomst van het Fonds voor een sanering bij wijze van overgangsmaatregel wenst te genieten, voegt bij zijn aanvraag tot tussenkomst enkel:

1° het vereiste aantal ondertekende exemplaren van de overeenkomst, waarvan het model door de Interregionale Bodemsaneringscommissie werd goedgekeurd overeenkomstig artikel 9 § 3 van huidig samenwerkingsakkoord;

2° een conform verklaard bodemsaneringsproject, goedgekeurd saneringsplan en een milieuvergunning voor zover de geldende gewestelijke regelgeving dit vereist ;

3° indien reeds beschikbaar een attest waaruit blijkt dat de bodemsanering conform het bodemsaneringsproject, het saneringsplan of de milieuvergunning voor zover de geldende milieuvergunning dit vereist, is uitgevoerd

§2. Het Fonds verklaart de aanvraag tot tussenkomst ontvankelijk en volledig binnen een termijn van 3 maanden na ontvangst ervan. In dat geval maakt het Fonds het vereiste aantal door haar medeondertekende exemplaren van de overeenkomst over.

Indien het Fonds de aanvraag tot tussenkomst onontvankelijk en / of onvolledig verklaart, deelt het de redenen daarvan, per aangetekend schrijven met ontvangstbewijs mee aan de exploitant van het tankstation.

Zonodig kent het Fonds aan de exploitant van het tankstation een nieuwe termijn van 1 maand mee binnen dewelke de ontbrekende stukken hem moeten worden meegedeeld.

Bij gebrek aan mededeling van de ontbrekende stukken binnen de voornoemde termijn, wordt de aanvraag tot tussenkomst van het Fonds van rechtswege geacht onontvankelijk te zijn.

De termijnen bedoeld in leden 1 en 3 van deze paragraaf vangen aan de dag na ontvangst van het aangetekend schrijven.

§ 3. De overeenkomst, waarvan het model door de Interregionale Bodemsaneringscommissie, overeenkomstig artikel 9, §3 moet worden goedgekeurd, dient minstens de volgende verbintenissen te bevatten:

1° In hoofde van de exploitant van het tankstation:

1. De verbintenis om de bodemsanering te realiseren overeenkomstig de gewestelijke wetgeving betreffende de bodemsanering en aldus de verontreinigde site of het verontreinigde terrein te saneren en de bodemsaneringskosten te prefinancieren.

Indien het een aanvraag tot sanering bij wijze van overgangsmaatregel betreft, vervalt deze verbintenis.

2. De verbintenis of het bewijs dat op eigen kosten de vereiste investeringen worden verricht die, in toepassing van de gewestelijke wetgeving, noodzakelijk zijn om nieuwe verontreiniging van de site of het verontreinigde terrein te vermijden. Indien de aanvraag een sanering bij wijze van overgangsmaatregel betreft in combinatie met een sluiting is deze verbintenis of bewijs niet van toepassing;
3. De verbintenis om controle vanwege het Fonds op de realisatie van de bodemsanering toe te staan en met het oog daarop elk bodemsaneringsproject of saneringsplan, vooraleer het project voor goedkeuring aan de bevoegde gewestelijke overheid voor te leggen, ter voorafgaandelijke goedkeuring aan het Fonds voor te leggen en zo nodig de aanbevelingen van het Fonds op te volgen. Indien de aanvraag betrekking heeft op een sanering bij wijze van overgangsmaatregel is deze voorafgaandelijke goedkeuring niet vereist."

Wanneer vastgesteld wordt dat de exploitant van het tankstation voornoemde verbintenissen niet heeft nageleefd, vervalt het recht op elke tussenkomst van het Fonds en wordt de overeenkomst geacht van rechtswege ontbonden te zijn. In dat geval kan het Fonds alle reeds gemaakte kosten, alsmede de wettelijke interest, van de exploitant terugvorderen.

2° In hoofde van het Fonds:

1. De verbintenis om de exploitant van het tankstation bij de realisatie van de bodemsanering naar best vermogen bij te staan en te adviseren. Indien de aanvraag betrekking heeft op een sanering bij wijze van overgangsmaatregel is deze verbintenis niet vereist;
2. De verbintenis om het door de exploitant van het tankstation voorgestelde bodemsaneringsproject of saneringsplan tijdig te beoordelen en goed- of af te keuren, en zulks uiterlijk binnen een termijn van drie maand na de voorlegging van voornoemde documenten, bij gebreke waarvan het geacht wordt stilzwijgend te zijn goedgekeurd. Deze verbintenis vervalt indien het een sanering bij wijze van overgangsmaatregel betreft.

3. De verbintenis om, binnen het kader van de grenzen bepaald in artikelen 15 en 16 van huidig samenwerkingsakkoord, de reële kosten van bodemsanering van de verontreinigde site of het verontreinigd terrein terug te betalen binnen een termijn van 3 maanden na ontvangst van de attesten bedoeld in artikel 16, § 2, vierde streepje van huidig samenwerkingsakkoord. Voor aanvragen tot sanering bij wijze van overgangsmaatregel bedraagt deze termijn zes maanden.

§ 4. De overeenkomst dient te voorzien in aangepaste modaliteiten van controle op de naleving van de verbintenissen van de exploitant van het tankstation, opdat de tussenkomst van het Fonds beperkt is tot de vergoeding van de reële en aanvaarde bodemsaneringskosten, binnen de grenzen van de artikelen 15 en 16 van huidig samenwerkingsakkoord.

### HOOFDSTUK III: DE INTERREGIONALE BODEMSANERINGSKOMMISSIE

#### **Art. 18.**

§ 1. De Gewesten richten een Interregionale Bodemsaneringscommissie op als een gemeenschappelijke instelling, bedoeld in artikel 92bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 op de hervorming van de instellingen. De Interregionale Bodemsaneringscommissie heeft rechtspersoonlijkheid.

De Interregionale Bodemsaneringscommissie is samengesteld uit zes effectieve leden en zes plaatsvervangende leden. Elke gewestregering duidt aan en trekt de aanduiding in van twee effectieve leden en twee plaatsvervangende effectieve leden die de effectieve leden vervangen in geval van afwezigheid.

§ 2. De leden van de Interregionale Bodemsaneringscommissie die ter beschikking gesteld zijn door de gewestelijke regeringen, blijven onderworpen aan de statutaire bepalingen die op hen van toepassing zijn.

#### **Art. 19.**

De Interregionale Bodemsaneringscommissie komt ten minste twee maal per jaar samen, op vraag van een lid en telkens indien huidig samenwerkingsakkoord het vereist. Zij zetelt slechts geldig indien de drie Gewesten vertegenwoordigd zijn.

De leden van de Interregionale Bodemsaneringscommissie duiden jaarlijks in hun midden een voorzitter en een secretaris aan, waarbij een beurtrol wordt gerespecteerd tussen de Gewesten.

Elk advies, voorstel of beslissing van de Interregionale Bodemsaneringscommissie moet bij consensus worden genomen en vereist de aanwezigheid van minstens één vertegenwoordiger van elk Gewest.

#### **Art. 20.**

Het jaarlijks budget van de Interregionale Bodemsaneringscommissie wordt ter beschikking gesteld door elk Gewest overeenkomstig de verdeelsleutel gebruikt in artikel 16bis, § 1 van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten.

**Art. 21.****§ 1. De Interregionale Bodemsaneringscommissie:**

1° verleent, schorst of heft de erkenning van het Fonds op of wijzigt op elk ogenblik, na de vertegenwoordiger van het Fonds te hebben gehoord, de erkenningsvoorwaarden, om redenen van algemeen belang;

2° keurt de door het Fonds voorgestelde wijziging van de verplichte bijdrage goed of af;

3° evalueert het jaarlijks saneringsprogramma dat haar door het Fonds overeenkomstig artikel 10, 7° van huidig samenwerkingsakkoord wordt voorgelegd, en geeft in voorkomend geval haar goedkeuring of weigering binnen een termijn van 1 maand nadat het programma haar werd voorgelegd. Bij gebrek aan een beslissing binnen deze termijn, wordt het jaarlijks saneringsprogramma geacht stilzwijgend te zijn goedgekeurd. In geval van weigering moet een aangepast saneringsprogramma worden ingediend binnen de termijn bepaald door de Interregionale Bodemsaneringscommissie, dat rekening houdt met de door de Interregionale Bodemsaneringscommissie geformuleerde opmerkingen.

4° legt administratieve geldboetes op aan het Fonds overeenkomstig artikel 24 en volgende;

**§ 2. De Interregionale Bodemsaneringscommissie verifieert:**

1° hoe het Fonds de hem toevertrouwde taken waarneemt;

2° de informatie die aan haar moet meegedeeld worden krachtens de artikelen 10, 8°, 9° en 10°, en 11;

§ 3. De leden van de Interregionale Bodemsaneringscommissie ondervragen de bedrijfsrevisoren van het Fonds, onderzoeken de rekeningen overeenkomstig artikel 10, 8° en zijn gelast met het toezicht op de bepalingen van huidig samenwerkingsakkoord.

§ 4. De Interregionale Bodemsaneringscommissie stelt jaarlijks een rapport op over haar activiteiten ten behoeve van de gewestregeringen.

## HOOFDSTUK IV: TOEZICHT, SCHORSING EN OPHEFFING VAN DE ERKENNING VAN HET FONDS EN ADMINISTRATIEVE GELDBOETES

### AFDELING 1: TOEZICHT

#### Art. 22.

§ 1. Onverminderd de bevoegdheden van de officieren van gerechtelijke politie, zijn de leden van de Interregionale Bodemsaneringscommissie belast met het toezicht op de bepalingen van huidig samenwerkingsakkoord. De door hen opgestelde processen-verbaal hebben bewijskracht tot bewijs van het tegendeel.

§ 2. Het Fonds is gehouden om, op verzoek van de in de eerste paragraaf vernoemde personen, alle documenten en briefwisseling ter beschikking te stellen en mondeling of schriftelijk alle inlichtingen met betrekking tot de uitvoering van haar verplichtingen krachtens huidig samenwerkingsakkoord te verstrekken.

Wanneer de documenten en briefwisseling door middel van een geïnformatiseerd systeem worden gehouden, opgemaakt, uitgereikt, ontvangen of bewaard, hebben de in de eerste paragraaf vernoemde personen het recht zich de op informatiedragers geplaatste gegevens in een leesbare en verstaanbare vorm ter inzage te doen voorleggen. De in de eerste paragraaf vernoemde personen kunnen eveneens het Fonds verzoeken om in hun bijzijn en met zijn uitrusting kopieën te maken onder de door hen gewenste vorm van het geheel of een deel van de voormelde gegevens, evenals om de informaticabewerkingen te verrichten die nodig worden geacht om de controle uit te oefenen op de naleving van de verplichtingen van huidig samenwerkingsakkoord.

§ 3. Het Fonds is gehouden om op elk tijdstip en zonder voorafgaande verwittiging, vrije toegang te verlenen tot de ruimten waar het zijn activiteit uitoefent teneinde de in de eerste paragraaf vernoemde personen in staat te stellen de naleving van de bepalingen van huidig samenwerkingsakkoord te controleren.

Als ruimte waar een activiteit wordt uitgeoefend, moeten onder meer worden beschouwd burelen, fabrieken, werkplaatsen, winkels, garages en terreinen die als bureau, fabriek, werkplaats of opslagplaats gebruikt worden.

## AFDELING 2: SCHORSING EN OPHEFFING VAN DE ERKENNING VAN HET FONDS

### Art. 23.

§ 1. In geval één van de verplichtingen voorzien in artikel 10 niet wordt nagekomen, kan de Interregionale Bodemsaneringscommissie per aangetekend schrijven een waarschuwing richten aan het Fonds.

§ 2. De Interregionale Bodemsaneringscommissie kan overgaan tot schorsing of opheffing van de erkenning van het Fonds indien:

- 1° geen voldoende gevolg aan de eerste waarschuwing werd gegeven;
- 2° het Fonds niet of onvoldoende voldoet aan de verplichtingen opgesomd in artikel 10;
- 3° het Fonds niet handelt overeenkomstig de wetten, verordeningen of haar statuten;
- 4° afwending van gelden wordt vastgesteld.

De erkenning kan alleen geschorst of opgeheven worden indien de vertegenwoordiger(s) van het Fonds door de Interregionale Bodemsaneringscommissie voorafgaandelijk werd(en) gehoord.

§ 3. Indien de erkenning van het Fonds wordt opgeheven, kan de Interregionale Bodemsaneringscommissie alle passende maatregelen nemen ter vrijwaring van de rechten van de accijnsplichtige ondernemingen, de betrokken exploitanten, feitelijke gebruikers en/of eigenaars en de benadeelden.

In geval de erkenning wordt opgeschort, wordt de bijdrageplicht bedoeld in artikel 4, §1 van huidig samenwerkingsakkoord opgeschort.

In geval de erkenning wordt opgeheven, wordt de bijdrageplicht bedoeld in artikel 4, §1 van huidig samenwerkingsakkoord opgeheven.

Van de opschorting en opheffing wordt onverwijld in het Belgisch Staatsblad melding gemaakt.

§ 4. De Interregionale Bodemsaneringscommissie benoemt voor de vereffening een bijzonder vereffenaar.

Zolang de vereffening van de verrichtingen van het Fonds duurt, blijft het Fonds aan de controle van de Interregionale Bodemsaneringscommissie onderworpen.

### AFDELING 3: ADMINISTRATIEVE GELDBOETEN

#### Art. 24.

§ 1. Indien het Fonds het jaarlijks saneringsprogramma, bedoeld in artikel 10, 7° niet binnen de opgelegde termijnen neerlegt of bij herhaling een door de Interregionale Bodemsaneringscommissie onvoldoende geacht saneringsprogramma neerlegt, dan kan de Interregionale Bodemsaneringscommissie aan het Fonds overeenkomstig de regelen bepaald in artikel 25, een administratieve geldboete opleggen van 25.000 EUR voor elk programma dat niet of niet tijdig werd meegedeeld of bij herhaling kennelijk onvoldoende geacht wordt.

§ 2. Indien het Fonds de overige verplichtingen bedoeld in artikel 10 kennelijk niet of niet tijdig naleeft, dan kan de Interregionale Bodemsaneringscommissie, op basis van de beschikbare gegevens, overeenkomstig de regelen bepaald in artikel 25, een administratieve geldboete opleggen waarvan het bedrag niet hoger kan zijn dan 25.000 EUR.

#### Art. 25.

§ 1. De administratieve geldboetes bedoeld in artikel 24 worden vastgesteld overeenkomstig de artikelen 2 tot en met 10 en 12ter tot en met 13 van de wet van 30 juni 1971 betreffende de toepasbare administratieve geldboetes bij inbreuk op sommige sociale wetten, met dien verstande dat:

- a) voor de toepassing van de artikelen 2, 3, 6 tot en met 8 en 13 van de voornoemde wet met “werkgever” het Fonds wordt bedoeld;
- b) voor de toepassing van de artikelen 5, 7 en 13 van de voornoemde wet met “arbeidsauditeur” de procureur des konings wordt bedoeld;
- c) de ambtenaar bedoeld in de artikelen 4, 6 en 10 van voornoemde wet, het lid (de leden) van de Interregionale Bodemsaneringscommissie is (zijn);
- d) voor de toepassing van de artikelen 8 en 9 van de voornoemde wet met “arbeidsrechtbank” en “arbeidsgerecht” de rechtbank van eerste aanleg wordt bedoeld;
- e) voor de toepassing van artikel 12ter van de voornoemde wet met “artikel 1 en 1bis” het artikel 24 van huidig samenwerkingsakkoord wordt bedoeld.

§ 2. De administratieve geldboete dient te worden voldaan binnen een termijn van drie maanden te rekenen vanaf de dag van de betekening van de beslissing die de administratieve geldboete oplegt. De administratieve geldboete is voldaan door storting of overschrijving op rekening van de Interregionale Bodemsaneringscommissie met de referenties uit de beslissing die de administratieve geldboete oplegt.

§ 3. De opbrengst van de administratieve geldboete komt toe aan de Interregionale Bodemsaneringscommissie.

**Art. 26.**

Het Fonds dat de beslissing van de Interregionale Bodemsaneringscommissie betwist, kan bij verzoekschrift beroep aantekenen bij de rechtbank van eerste aanleg overeenkomstig artikel 8 van de wet van 30 juni 1971 betreffende de toepasbare administratieve geldboeten bij inbreuk op sommige sociale wetten. Dit beroep schorst de uitvoering van de beslissing niet.

## HOOFDSTUK V: STRAFBEPALINGEN

### **Art. 27.**

Hij die de voorschriften van artikel 4, § 1 van huidig samenwerkingsakkoord overtreedt, wordt gestraft met een gevangenisstraf van één week tot twee maanden en met een geldboete van 10 maal de ontdoken bijdrage, met een minimum van 250 EUR, of met één van deze straffen alleen.

In geval van herhaling wordt de geldboete verdubbeld.

Hij die de voorschriften van artikel 10 van huidig samenwerkingsakkoord overtreedt, wordt gestraft met een gevangenisstraf van één maand tot één jaar en met een geldboete van 25 EUR tot 50.000 EUR, of met één van deze straffen alleen.

Hij die op welke manier dan ook het toezicht zoals bepaald in huidig samenwerkingsakkoord verhindert, wordt gestraft met een gevangenisstraf van één maand tot één jaar en met een geldboete van 2,50 EUR tot 25.000 EUR of met één van deze straffen alleen.

### **Art. 28.**

De natuurlijke persoon of rechtspersoon is burgerrechtelijk aansprakelijk voor de geldboetes en de kosten, met inbegrip van de gerechtskosten, waartoe zijn aangestelden, beheerders, vertegenwoordigers, vereffenaars of lasthebbers veroordeeld zijn.

## HOOFDSTUK VI: SLOTBEPALINGEN

### Art. 29.

Teneinde de betwistingen inzake de interpretatie en de uitvoering van huidig samenwerkingsakkoord te beslechten, wordt een samenwerkingsgerecht opgericht samengesteld uit een vertegenwoordiger van elk Gewest, aangeduid door hun respectieve regeringen.

De werkingskosten van het samenwerkingsgerecht worden ten laste genomen door elke gewestregering overeenkomstig de verdeelsleutel gebruikt in artikel 16bis, § 1 van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten.

De procedure van dit rechtscollege wordt gevoerd overeenkomstig de bepalingen terzake van de wet van 23 januari 1989 op het rechtscollege bedoeld bij artikel 92bis, §§ 5 en 6, en artikel 94, § 3, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

### Art. 30.

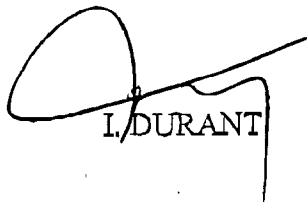
§ 1. Dit samenwerkingakkoord treedt in werking op de dag van de publicatie in het Belgisch Staatsblad.

§ 2. In afwijking van § 1 treedt artikel 4, § 1 van huidig samenwerkingsakkoord in werking op de dag van de publicatie van de statuten van het overeenkomstig artikel 9, § 4 erkende Fonds in het Belgisch Staatsblad.

Gedaan te Brussel.... op 12. december 2002 in vier originele exemplaren

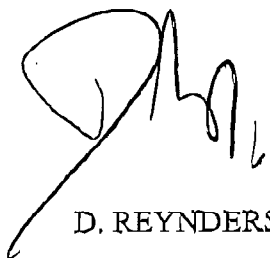
Voor de Federale Staat,

De Vice-Eerste Minister en Minister van Mobiliteit en Vervoer,



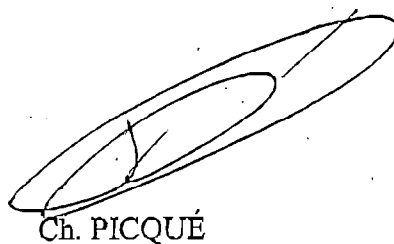
I. DURANT

De Minister van Financiën,



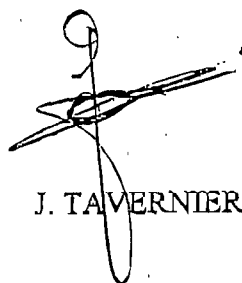
D. REYNDERS

De Minister van Economie,



Ch. PICQUÉ

De Minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu,



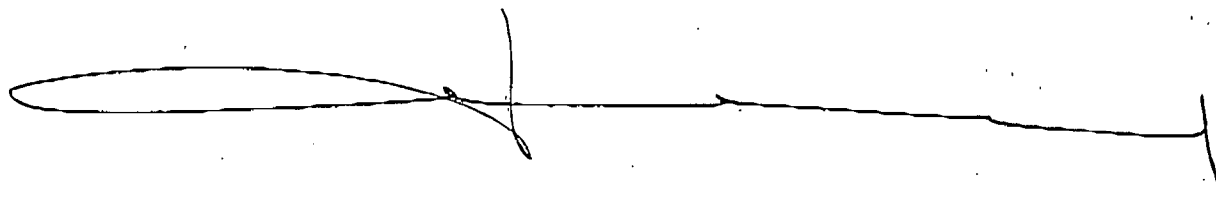
J. TAVERNIER

De Staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling,



O. DELEUZE

Voor het Vlaams Gewest,  
De Minister-President van de Vlaamse Regering,

A long, horizontal, stylized handwritten signature in black ink, starting with a large loop on the left and ending with a vertical stroke on the right.

P. DEWAELE

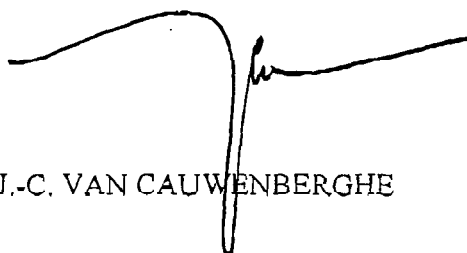
De Vlaamse Minister van Leefmilieu,

A handwritten signature in black ink, consisting of several loops and a trailing horizontal stroke.

V. DUA

Pour la Région wallonne,

Le Ministre-Président du Gouvernement wallon

A stylized handwritten signature in black ink, consisting of a large, sweeping horizontal stroke that curves downwards into a vertical line, with a small 'u' shape at the end.

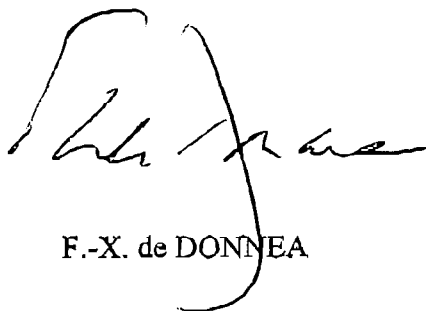
J.-C. VAN CAUWENBERGHE

Le Ministre de l'Environnement,

A handwritten signature in black ink, featuring a vertical line on the left and the letters 'aw' in a cursive style.

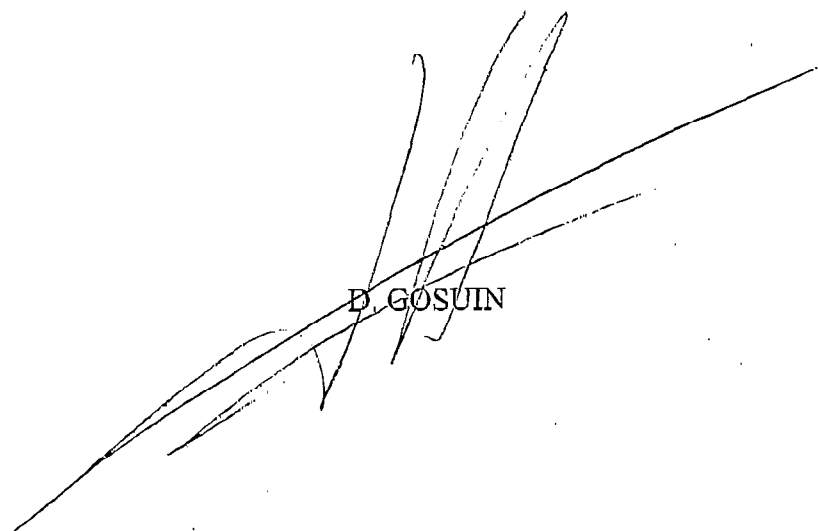
M. FORET

Voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest,  
De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,



F.-X. de DONNEA

De Minister van Leefmilieu,



D. GOSUIN

## BIJLAGE 2

Memorie van toelichting bij het samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat,  
het Vlaams Gewest, het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest  
betreffende de uitvoering en financiering van de bodemsanering van tankstations

**SAMENWERKINGSAKKOORD TUSSEN DE FEDERALE STAAT, HET VLAAMS  
GEWEST, HET WAALS GEWEST EN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST  
BETREFFENDE DE UITVOERING EN DE FINANCIERING VAN DE  
BODEMSANERING VAN TANKSTATIONS**

**MEMORIE VAN TOELICHTING**

DAMES EN HEREN,

**I. ALGEMENE BESPREKING**

**A. DOEL VAN HET SAMENWERKINGSAKKOORD**

Zowel in het Vlaams, Waals als in het Brussels Gewest hebben de Gewestelijke overheden de uitbating van tankstations aan strengere exploitatienormen onderworpen, teneinde bodem- en grondwaterverontreiniging in de toekomst zo veel als mogelijk te vermijden (voor het Vlaams Gewest: zie besluit van de Vlaamse regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne (Vlaem II), B.S., 31 juli 1995; err. B.S., 29 september 1995, zoals nadien herhaaldelijk gewijzigd<sup>1</sup>, in het bijzonder wat betreft de uitbating van tankstations; voor het Brussels Gewest: besluit van de Brussels Hoofdstedelijke Regering dd. 21 januari 1999 tot vaststelling van de uitbatingsvoorwaarden voor benzinestations; B.S., 24 april 1999<sup>2</sup>; voor het Waalse Gewest: zie besluit van de Waalse regering tot wijziging van titel III van het Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming ten gevolge van de invoering van specifieke bepalingen voor de installatie en de uitbating van benzinestations, B.S., 11 juni 1999”).

Hoewel de reglementaire uitbatingsvoorwaarden in de drie Gewesten in hun uitwerking niet helemaal gelijklopend zijn, zijn zij niettemin geënt op een aantal gemeenschappelijke beginselen en uitgangspunten:

---

<sup>1</sup> Besluit getroffen in uitvoering van het decreet van het Vlaamse Parlement van 28 juni 1985 betreffende de milieuvergunning (B.S., 17 september 1985; sindsdien herhaaldelijk gewijzigd).

<sup>2</sup> Besluit getroffen in uitvoering de ordonnantie van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad van 5 juni 1997 betreffende de milieuvergunningen (B.S., 26 juni 1997).

- de exploitanten van nieuwe installaties dienen, met ingang van de betrokken reglementering, aan nieuwe en verstrengde constructie- en uitbatingsvoorwaarden te voldoen;
- voor de bestaande exploitanten is in een bepaalde overgangstermijn voorzien, teneinde hen toe te laten de vereiste – en aanzienlijke – investeringen op dat vlak te doen;
- deze constructie- en uitbatingnormen hebben o.m. betrekking op: de plaatsing en constructie van ondergrondse en bovengrondse houders, leidingen, vulinstallaties, lekdetectiesystemen; de bescherming tegen corrosie en elektrische installaties; het vullen van de houders; het bevoorraden van voertuigen; de veiligheid van de installaties; de maatregelen tot beperking van de uitstoot van vluchtige organische stoffen; de preventie- en controlemechanismen.

Al deze maatregelen beogen in de toekomst verontreiniging ten gevolge van de uitbating van tankstations zo veel als mogelijk te beperken, zoniet uit te sluiten.

Gelijktijdig met of kort vóór de invoering van deze nieuwe constructie- en uitbatingvoorschriften, hebben de gewestelijke overheden regels uitgevaardigd betreffende de sanering van verontreinigde gronden, o.m. van tankstations.

Zo keurde het Vlaams Parlement, bij decreet van 22 februari 1995 (B.S., 29 april 1995; sindsdien enkele malen gewijzigd), het decreet betreffende de bodemsanering goed. Het decreet voert op omvattende wijze een aantal regels in die moeten toelaten de bodemverontreiniging, van welke oorsprong ook, op planmatige wijze aan te pakken. Het heeft zowel op historische als op nieuwe verontreiniging (respectievelijk tot stand gekomen vóór en ná 29 oktober 1995) betrekking en verplicht de exploitant van vergunnings- dan wel meldingsplichtige installaties/ activiteiten tot sanering van zijn verontreinigde gronden. Indien er geen exploitant is, dan rust de saneringsplicht op de eigenaar van de verontreinigde gronden. Op de exploitant van een zgn. “risico-inrichting” of “risico-activiteit” rust bovendien een onderzoeksplicht in geval van sluiting / stopzetting van zijn inrichting / activiteit. Exploitanten van risico-inrichtingen of – activiteiten kunnen daarnaast ook onderworpen zijn aan een periodieke onderzoeksplicht. Op basis van het uitgevoerde onderzoek kan dan blijken of een bodemsanering zich opdringt. Tankstations worden krachtens het Vlaamse bodemsaneringsdecreet als risico-inrichting gekwalificeerd. Hun uitbaters zijn bijgevolg aan een onderzoeks- en desgevallend saneringsplicht onderworpen.

Het besluit van de Brussels Hoofdstedelijke Regering van 21 januari 1999 tot vaststelling van de uitbatingsvoorwaarden voor tankstations onderwerpt de exploitanten van tankstations tevens aan een onderzoeks- en bijhorende saneringsplicht tijdens de aanpassing van de installaties aan de nieuwe constructie- en installatievoorschriften, bij de stopzetting van de exploitatie, bij de overname van een exploitatie, bij de intrekking of de vernieuwing van de milieuvergunning of na een met redenen omkleed verzoek van het Brussels Instituut voor Milieubeheer indien het van oordeel is dat er een risico op verontreiniging bestaat.

Tot slot onderwerpt ook het “besluit van de Waalse Regering tot wijziging van titel III van het Algemeen reglement voor de Arbeidsbescherming ten gevolge van de invoering van specifieke bepalingen voor de installatie en de uitbating van benzinestations de exploitanten van tankstations aan een onderzoeks- en desgevallend saneringsplicht, die vrij gelijklopend is aan de deze die in het Brussels Gewest van toepassing is.

Uit wat voorafgaat blijkt dat, in uitvoering van de gewestelijke bodemsaneringsreglementering, de saneringsplicht in eerste orde op de exploitant van het tankstation rust. Er zijn evenwel gevallen waarin, bij toepassing van de gewestelijke wetgeving, de saneringsplicht op andere categorieën personen rust (bijv. eigenaars, feitelijke gebruikers). Tot slot moet worden opgemerkt dat de gewestelijke wetgevingen niet uitsluiten dat andere categorieën personen dan de saneringsplichtige personen tot sanering overgaan.

In de praktijk zal het merendeel van de uit te voeren saneringen betrekking hebben op verontreiniging die ontstaan is op een ogenblik waarop geen of minstens onvoldoende milieunormen tot preventie van bodem- en grondwaterverontreiniging voorhanden waren, d.w.z. op verontreiniging van historische aard. Toen stond de milieuproblematiek in het algemeen en meer specifiek de bodemverontreinigingsproblematiek nog niet ten volle op de politieke agenda. Pas later is het besef gegroeid dat bodemverontreiniging negatieve gevolgen had voor mens en milieu, zodat de wetgever het opportuun achtte om op dit gebied regelend op te treden.

Die sanering brengt voor vele exploitanten, feitelijke gebruikers en eigenaars een uitermate zware financiële inspanning met zich mee. Bij gebrek aan een sluitend systeem tot financiering van de bodemsanering van tankstations, dreigt voor vele exploitanten van tankstations dan ook het faillissement, minstens de invereffeningstelling. De sanering dreigt ook voor de feitelijke gebruiker of eigenaar van het terrein, zo deze saneringsplichtig is, dermate zware financiële gevolgen te hebben dat te vrezen valt dat heel wat van die terreinen niet zullen worden gesaneerd. Aldus dreigt het historisch passief, bij gebrek aan sanering door de betrokken exploitanten / feitelijke gebruikers of eigenaars, ten laste van de overheid te vallen.

Dit ontwerp van samenwerkingsakkoord beoogt, naar het voorbeeld van wat reeds in het buitenland gerealiseerd werd (met name in Nederland en Denemarken) te voorzien in een sluitend financieringsmechanisme dat moet toelaten het historisch passief van de talrijke tankstations op efficiënte wijze te saneren.

Dat daarbij een regeling werd uitgewerkt voor de sanering van tankstations, en (nog) niet voor de andere bedrijfssectoren, mag niet verbazen:

- talrijke tankstations werden in het verleden en worden nog steeds uitgebaat; de verdeling van petroleumproducten (diesel, benzine) heeft dan ook in het verleden heel wat verontreiniging veroorzaakt; de sanering van die terreinen, waarvan de totale kostprijs op basis van een "best guess" op 425 à 450 miljoen EUR wordt geraamd, is dan ook een enorme opdracht;
- weliswaar werd in het Vlaams Gewest reeds in een gedetailleerde regelgeving voorzien die moet toelaten de bodemsanering van verontreinigde gronden, van welke aard en oorspong ook, aan te pakken. Zulks is alsnog niet het geval in het Brusselse en Waalse Gewest, waar de reglementering toegespitst is op de sanering van tankstations;
- de buitenlandse ervaring leert dat de eerste financieringsfondsen werden opgericht teneinde het historisch passief van verontreinigde tankstations op te ruimen. Er kan in het bijzonder verwezen worden naar de financieringsfondsen die in Nederland en Denemarken werden opgericht, en die trouwens in de praktijk hun deugdelijkheid hebben bewezen<sup>3</sup>;
- huidig ontwerp van samenwerkingsakkoord is het resultaat van intense besprekingen met de betrokken sector waarbij de eerder aangehaalde buitenlandse fondsen als inspirerend voorbeeld hebben gewerkt; deze besprekingen vonden plaats in het kader van een studiesyndicaat dat werd opgericht om alternatieve financieringsmechanismen te onderzoeken.

---

<sup>3</sup> Zie het in Nederland opgerichte "SUBAT"-Fonds (Stichting Uitvoering Bodemsanering Amovering Tankstations). In Nederland werd door de betrokken sector (voornamelijk de petroleumindustrie) een Stichting naar Nederlands recht opgericht die tot doel had, in geval van sluiting van tankstations, de exploitanten bij de sanering bij te staan, zowel technisch als financieel. In het kader van het "SUBAT"-systeem verbonden de leden van de petroleumindustrie er zich bij overeenkomst toe om een bepaald percentage per liter op de markt gebrachte diesel of benzine aan het "SUBAT"-Fonds af te dragen. De opbrengst van de zgn. "afdrachten" werd dienvolgens aangewend ter financiering van de bodemsanering van de Nederlandse tankstations. Een en ander maakte het voorwerp uit van een milieubeleidsovereenkomst tussen de Nederlandse petroleumindustrie en de Nederlandse Overheid. Ook in Denemarken werd een gelijkaardig privaat-publiek initiatief ontwikkeld met het oog op de bodemsanering van de vele verontreinigde tankstations.

Niets belet trouwens dat, na evaluatie van de werking en de tenuitvoerlegging van huidig ontwerp van samenwerkingsakkoord, ook voor andere sectoren een gelijkaardig financieringsmechanisme wordt opgezet, indien zulks noodzakelijk blijkt. In zekere zin kan huidig financieringsmechanisme daarvoor trouwens als modelvoorbeeld fungeren.

## **B. BESCHRIJVING VAN HET VOOROPGEZETTE FINANCIERINGS-MECHANISME**

De structuur van het financieringsmechanisme is uit de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen (B.S., 29 juli 1975; hierna "wet van 9 juli 1975") geput<sup>4</sup>.

Luidens artikel 79 van de wet van 9 juli 1975 "[laat de Koning], onder de voorwaarden die Hij bepaalt, een gemeenschappelijk Waarborgfonds toe met als opdracht de schade te vergoeden door een motorrijtuig veroorzaakt in de bij artikel 80 vermelde gevallen". Daartoe "keurt de Koning de statuten goed en reglementeert hij de controle op de activiteit van die lichamen. Hij wijst de handelingen aan die in het Belgisch Staatsblad moeten worden bekendgemaakt. Zo nodig stelt de Koning zelf een gemeenschappelijk waarborgfonds in

*De toegelaten of van toelating vrijgestelde verzekeringsondernemingen, die de verplichte aansprakelijkheid inzake motorrijtuigen verzekeren, zijn luidens artikel 79 van de wet van 9 juli 1975 hoofdelijk gehouden aan het gemeenschappelijk waarborgfonds de stortingen te doen die nodig zijn voor het volbrengen van haar opdracht en voor de bestrijding van haar werkingskosten".*

Het gemeenschappelijk motorwaarborgfonds kan de vorm aannemen van een vereniging zonder winstoogmerk of onderlinge verzekeringskas. Het is die instelling die de hoogte en de modaliteiten van de stortingen bepaalt, weliswaar binnen het kader van artikel 79 van de wet van 9 juli 1975. Hoewel een vereniging zonder winstoogmerk of onderlinge verzekeringskas van privaatrechtelijke aard is, behoeft zij door de overheid erkend te worden, volgens de modaliteiten voorzien in het koninklijk besluit van 16 december 1981 houdende inwerkingstelling en uitvoering van de artikelen 79 en 80 van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen (B.S., 26 januari 1982). Dit koninklijk besluit voorziet in een

<sup>4</sup> Er zijn nog andere voorbeelden bekend waarin ondernemingen verplicht worden bij te dragen tot de financiering van de werking van een privaatrechtelijk organisme dat krachtens de wet belast wordt met een taak van algemeen belang.

Zo kan bijv. verwezen worden naar de bijdrageplicht die bij wet aan de wegenbouwers is opgelegd ten gunste van het zogenaamde "Opzoekingscentrum" – een instelling van openbaar nut die door de overheid werd erkend en tot taak heeft de technische vooruitgang in de wegenbouw te bevorderen.

De wettigheid van dergelijke bijdrageplicht in het licht van de grondwettelijke vrijheid van vereniging werd in de rechtspraak herhaaldelijk bevestigd (zie bijv. Brussel, 22 oktober 1991 en de andere vonnissen en arresten geciteerd in M.-A. FLAMME en Ph. FLAMME, "Les centres de recherches routières principalement dans l'industrie de la construction", *T. Ann.*, 1994, (135-187), 146.

controle op de werking en het beheer van het gemeenschappelijk motorwaarborgfonds. Door de erkenning en de controle, bekomt het gemeenschappelijk motorwaarborgfonds aldus een semi-publiekrechtelijk karakter.

In de wet van 9 juli 1975 is geen verplichting tot toetreding tot het gemeenschappelijk waarborgfonds opgenomen. Er is wel een – overigens strafrechtelijk gesanctioneerde – verplichting tot bijdrage aan het waarborgfonds, dat zelf de hoogte van de bijdragen bepaalt en de afhandeling van schadegevallen beheert. In de praktijk zijn alle erkende verzekeringsmaatschappijen lid van het gemeenschappelijk motorwaarborgfonds. De miskennen van de verplichting tot betaling van de bijdrage aan het gemeenschappelijk motorwaarborgfonds geeft luidens de wet van 9 juli 1975 voorts aanleiding tot een administratieve geldboete en intrekking van de erkenning van de nalatige verzekeringsmaatschappij.

Analoog aan het systeem voorzien in de wet van 9 juli 1975 wordt in huidig ontwerp van samenwerkingsakkoord volgend financieringssysteem vooropgezet.

Bij toepassing van artikel 92bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen keuren de Gewesten en de federale Overheid een samenwerkingsakkoord goed met het oog op de invoering van een fonds voor de sanering van tankstations (hierna het “Fonds”). Dit Fonds is van privaatrechtelijke aard, doch wordt van overheidswege erkend en gecontroleerd, gelet op de haar toegemeten taak van algemeen belang.

In het ontwerp van samenwerkingsakkoord wordt o.m. bepaald:

- dat de oprichting van een (privaatrechtelijk) Fonds, onder de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk, wordt toegelaten;
- dat het op te richten Fonds, volgens een bepaalde procedure door een “Interregionale Bodemsaneringscommissie” moet worden erkend; die Interregionale Bodemsaneringscommissie wordt door de Gewesten overeenkomstig de artikelen 9 en 92bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen opgericht;
- dat het beheer van het op te richten Fonds onderworpen is aan de controle van Interregionale Bodemsaneringscommissie;
- dat de accijnsplichtige ondernemingen (zie artikel 2, 7° van het ontwerp van samenwerkingsakkoord) gehouden zijn financieel bij te dragen tot het Fonds; zij zijn het immers die de petroleumproducten op de markt gebracht hebben en brengen;
- dat het Fonds een gemotiveerde aanvraag voor een verhoging of verlaging van de bijdrage kan indienen bij de Interregionale Bodemsaneringscommissie.

- dat de naleving van de bijdrageplicht door het Fonds, in samenwerking met de federale Overheid (Ministerie van Economische Zaken / Financiën) wordt gecontroleerd. Op verzoek van de Interregionale Bodemsaneringscommissie bedoeld in artikel 21 van het ontwerp van samenwerkingsakkoord, wordt de gekarakteriseerde niet-naleving van de bijdrageplicht gesanctioneerd middels de opheffing van de erkenning van de nalatige accijnsplichtige onderneming;
- dat het Fonds, in geval van stopzetting, voor rekening van en in naam van de exploitant, of, indien er geen tankstation meer wordt uitgebaat, voor rekening van en in naam van de feitelijke gebruiker of eigenaar, de sanering uitvoert en financiert;
- dat het Fonds, in geval van voortzetting van de uitbating van het tankstation, tot op bepaalde hoogte financieel tussenkomt bij de sanering.

Er wordt een strenge controle ingebouwd op de werking van het Fonds. Er wordt immers verwacht dat de bijdragen gedurende een tiental jaren zullen worden geïnd, hetgeen tot gevolg zal hebben dat het Fonds verschillende miljarden te beheren zal hebben. Teneinde de inning van de verplichte bijdragen, hoeksteen van het financieringsmechanisme, op efficiënte en transparante wijze te organiseren en te controleren, werd er voor geopteerd om de accijnsplichtige ondernemingen, en niet de exploitanten van de tankstations, aan de bijdrageplicht te onderwerpen. Het aantal accijnsplichtige ondernemingen is immers veel geringer dan het aantal exploitanten van tankstations, terwijl de petroleumproducten die aan de bijdrageplicht onderworpen worden uiteindelijk toch voor het overgrote deel bij de exploitanten van tankstations belanden. Met hetzelfde oogmerk werd het inningsmechanisme geënt op het mechanisme dat is voorzien voor de inning van de verplichte bijdragen van de accijnsplichtige ondernemingen aan het Fonds voor de Analyse van Aardolieproducten (zie koninklijk besluit van 8 februari 1995 tot vaststelling van de modaliteiten van de werking van het fonds voor de analyse van aardolieproducten, B.S., 16 maart 95).

### C. RECHTVAARDIGING VAN DE KEUZE VOOR EEN SAMENWERKINGSAKKOORD

De keuze voor een samenwerkingsakkoord met normatief karakter en niet voor het aannemen van specifieke wetgeving in elk Gewest is gerechtvaardigd door meerdere factoren.

#### **1. De noodzaak rekening te houden met de economische implicaties die voortvloeien uit een financieringssysteem voor de bodemsanering van tankstations.**

Overeenkomstig artikel 6 § 1, VI, 2°, lid 3 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen moeten de Gewesten hun bevoegdheden uitoefenen met naleving van het principe van het vrij verkeer van goederen evenals van het algemeen wetgevend kader van de economische unie en monetaire eenheid van het land.

Aangezien tankstations over heel België verspreid zijn, is het aangewezen een doeltreffend financieringssysteem in het leven te roepen dat elke discriminatie over de gewestelijke grenzen heen tussen de verschillende uitbaters van tankstations evenals tussen de verbruikers vermijdt. Deze doelstelling kan enkel door een samenhangende en gecoördineerde wetgeving tussen de drie Gewesten onder de vorm van een samenwerkingsakkoord gerealiseerd worden.

De meeste bepalingen van het akkoord betreffen het bodemsaneringsbeleid, een gewestelijke bevoegdheid krachtens artikel 6 § 1, II van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen. De gewestelijke bevoegdheid strekt zich uit tot alle aspecten van het bodemsaneringsbeleid.

Sommige bepalingen betreffen evenwel de federale bevoegdheid inzake accijnzen, het prijsbeleid, de contingenten en vergunningen en de energietarieven (zie artikel 170 van de Grondwet; zie artikel 1 van de "non bis in idem"-wet van 23 januari 1989 betreffende de in artikel 110, §§ 1 en 2, van de Grondwet bedoelde belastingsbevoegdheid; zie artikel 6, § 1, VI, lid 5, 3°, 8° en VII, lid 2, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen). Het gaat daarbij meer bepaald om de bepalingen betreffende:

- de bepaling van de bijdrageplicht (artikelen 4, § 2, alinea 2, en 6 van het ontwerp van samenwerkingsakkoord);
- de inning van de verplichte bijdrage (artikelen 5 en 10 van het ontwerp van samenwerkingsakkoord);
- het toezicht op de naleving van de bijdrageplicht (artikel 7, § 1 van het ontwerp van samenwerkingsakkoord);

- de opheffing van de accijnsvergunning van de accijnsplichtige ondernemingen in geval van miskenning van de verplichte bijdrage (artikel 7, § 2 van het ontwerp van samenwerkingsakkoord).

Het voorliggend ontwerp van samenwerkingsakkoord valt dan ook weliswaar grotendeels, doch niet uitsluitend, onder de gewestelijke bevoegdheden inzake bodemsanering zoals bepaald door de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

Er dient tot slot te worden opgemerkt dat de bijdrageplicht zonder enig onderscheid rust op elke accijnsplichtige onderneming die de betrokken petroleumproducten (diesel, benzine) op de Belgische markt brengt.

## **2. Gebrek aan gepaste alternatieve financieringsmechanismen**

Een aantal alternatieve financieringsmechanismen, al dan niet van publiekrechtelijke aard, werden onderzocht op hun (grondwettelijke) haalbaarheid.

Volgens een eerste optie zou op federaal niveau, doch in onderling overleg met de Gewesten, een accijnsverhoging op de betrokken petroleumproducten (benzine en diesel) worden ingevoerd en dit voor een beperkte periode.

De opbrengst van de bedoelde accijnsverhoging zou vervolgens in een federaal begrotingsfonds, dat mede door de Gewesten zou worden beheerd, worden gestort.

De gelden van dit fonds zouden integraal aangewend worden voor de financiering van de sanering van verontreinigde gronden van de bestaande tankstations.

De beslissing tot aanwending van de kredieten van het begrotingsfonds voor concrete dossiers zou genomen worden door de voor het fonds verantwoordelijke federale minister (in casu: de federale Minister bevoegd voor Economie), op voorstel van de regeringen van de betrokken Gewesten, naar gelang van de ligging van het betrokken tankstation.

Te dezen is immers te wijzen op de omstandigheid dat de Gewesten, op grond van de grondwettelijke bevoegdheidsverdeling, niet bevoegd zijn om zelf en autonoom een gelijkaardige heffing in te voeren. Artikel 1 van de "non bis in idem"-wet van 23 januari 1989 betreffende de in artikel 110, §§ 1 en 2, van de Grondwet bedoelde belastingsbevoegdheid (B.S., 24 januari 1989) voorziet uitdrukkelijk dat, in de gevallen die niet voorzien zijn in artikel 11 van de bijzondere financieringswet, de Raden niet gemachtigd zijn om belastingen te heffen op de materies die het voorwerp uitmaken van een belasting door de Staat, noch opcentiemen te heffen op belastingen en heffingen ten voordele van de Staat, noch kortingen hierop toe te staan. Op grond van die bepaling is bijgevolg elke bevoegdheid van de Gewesten om, ter financiering van hun bodemvervuiling- en -saneringsbeleid, accijnsverhogingen, waarvan de opbrengst in hun respectievelijke begrotingen zouden komen, in te voeren, uitgesloten.

Die optie werd verlaten omdat gevreesd werd dat ze op grondwettigheidsbezwaren zou stuiten. Zo verleende de afdeling wetgeving van de Raad van State op 2 februari 1999 een negatief advies betreffende een *"wetsvoorstel tot oprichting van een Fonds voor de tijdelijke compensatie van de gedeelde sponsoring en voor de bestrijding van het roken"* (Gedr. St., Kamer Van Volksvertegenwoordigers, gewone zitting 1998-1999, stuk 1886 / 3 – 98/99), p. 1 e.v. , met verwijzing naar een eerder advies van de Raad van State L. 27.323/3 van 17 februari 1998 over het (gelijkaardig) wetsvoorstel houdende de oprichting van een Tabakspreventiefonds). In dit advies was de Raad van State van oordeel *"dat het de federale wetgever niet toekomt, zij het via de bestemming van financiële middelen, zich te mengen in aangelegenheden die tot de uitsluitende bevoegdheid van de gemeenschappen behoren. Het voor advies voorgelegde voorstel gaat derhalve de bevoegdheid van de federale overheid te buiten. Het amendement van de regering wijkt onvoldoende af van de economie van het voorstel om tot een andere conclusie te kunnen leiden"*<sup>5</sup>.

Overigens werd gevreesd dat het beheer van dit begrotingsfonds té omslachtig zou zijn om op snelle en efficiënte wijze de sanering van de vele tankstations in dit land te kunnen bewerkstelligen.

Alternatieve financieringsmechanismen werden onderzocht, maar om uiteenlopende redenen evenmin haalbaar geacht.

Zo werd bijvoorbeeld onderzocht of gebruik gemaakt kon worden van het koninklijk besluit nr. 62 van 13 januari 1935, genomen in uitvoering van de volmachtenwet van 31 juli 1934, die in de mogelijkheid voorziet voor beroepsgroeperingen van voortbrengers of verdelers de uitbreiding te vragen tot alle ondernemers van de betrokken sector van een vrij aangegane verbintenis die betrekking heeft op voortbrenging, verdeling, verkoop, uitvoer of invoer. In de mate dat een privaatrechtelijke en vrijwillige constructie voor de financiering van de bodemsanering in dit koninklijk besluit ingepast kon worden, zou het mogelijk geweest zijn die regeling aan de gehele sector op bindende wijze op te leggen. Het bleek evenwel betwifelbaar of het koninklijk besluit nr. 62 van 13 januari 1935 een grondslag kon bieden voor het beoogde financieringsmechanisme. Enerzijds leek het opgezette financieringsmechanisme verder te gaan dan wat onder "voortbrenging, verdeling, verkoop, uitvoer of invoer" kan worden begrepen. Anderzijds

<sup>5</sup> Daartegen kan nochtans ingebracht worden dat de Raad van State zich in dit advies niet uitdrukkelijk heeft uitgesproken over de oprichting van federale begrotingsfondsen die, gelet op de bestemming van de gelden van het fonds, meebeheerd worden door de Gewesten.

Er kan trouwens ook verwezen worden naar het standpunt van de Afdeling Wetgeving van de Raad van State betreffende het ontwerp van artikel 18 (toenmalig artikel 24) van de wet van 22 juli 1991 betreffende de nationale loterij (B.S., 31 juli 1991): *"De strekking van die bepaling, zoals ze geredigeerd is, is dubbelzinnig. Indien ze zo moet worden uitgelegd dat ze aan de overheid van de Gemeenschappen of de Gewesten medebeslissingsrecht verleent ten aanzien van projecten tot welke financiering zij geen bijdrage leveren, is ze in strijd met het beginsel van de exclusieve bevoegdheden van de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten. Indien daarentegen wordt gedacht aan het geval waarin verscheidene openbare overheden gezamenlijk projecten financieren, is het normaal dat die overheden tot overeenstemming komen over de voorwaarden van hun onderscheiden bijdragen."* (advies R.v.St., afdeling wetgeving, Parl. St. Senaat, 1296 - 1 (1990-1991, 38).

beoogde dit financieringsmechanisme, gesteld dat het in het kader van het koninklijk besluit nr. 62 van 13 januari 1935 kon worden ingepast, de bodemsanering van tankstations, hetgeen tot de bevoegdheid der Gewesten behoort.

Eveneens werd vanuit de betrokken sector overwogen om, naar Nederlands voorbeeld (cf. de Subat-Stichting), een louter privaatrechtelijk bodemsaneringsfonds op te richten. Dit Fonds zou op contractuele basis door middel van “afdrachten” door de sector zelf worden gefinancierd. Zulks werd echter niet haalbaar geacht, gelet op de bijzondere karakteristieken van de Belgische petroleummarkt (meer invoerders van petroleumproducten en petroleumproducenten op de Belgische dan op de Nederlandse markt; minder homogene marktstructuur in België; volatiel karakter van de Belgische markt; gefragmenteerde beslissingsniveaus op de Belgische markt, enz.). Een systeem gesteund op vrijwilligheid kan inderdaad slechts functioneren indien alle betrokken ondernemingen hun contractuele verbintenis tot bijdrage naleven. Gelet op het bijzonder karakter van de Belgische petroleummarkt, was het dan ook aannemelijk dat het systeem door zgn. “free riders” zou ondermijnd worden. Het voorgaande klemmt des te meer vermits het op te richten Fonds zeer waarschijnlijk haar taken gedurende een langere periode zal moeten vervullen, gelet op het hoger aantal tankstations dat in België in aanmerking komt voor tussenkomst, in vergelijking met het aantal tankstations dat in Nederland beroep heeft gedaan op het SUBAT-fonds. De Nederlandse ervaring leerde immers dat de bereidwilligheid van de participanten om hun contractuele afdrachtplicht te vervullen slonk naarmate het Subat-systeem langer in voege was. M.a.w., hoe langer het Fonds op die basis werkzaam zou zijn, hoe meer haar financiering in het gedrang zou komen.

In die omstandigheden werd voor het voorliggend ontwerp van samenwerkingsakkoord gekozen.

### 3. Grondwettelijk-fiscale bespreking van het ontwerp van samenwerkingsakkoord.

Een belasting wordt algemeen omschreven als een verplichte betaling aan de overheid, door haar eenzijdig en gezagshalve opgelegd ten einde haar middelen te verschaffen om te voorzien in haar uitgaven en waartegenover als dusdanig geen tegenprestatie staat, laat staan een rechtstreekse evenredige of individualiseerbare tegenprestatie.

Twee kenmerken blijken essentieel te zijn om van een belasting te gewagen: (i) er moet sprake zijn van een verplichting opgelegd door de overheid en (ii) de opbrengst moet aangewend worden voor diensten van algemeen nut.

In casu is er sprake van een verplichting opgelegd door de overheid. Blijft er het aspect van de aanwending van de heffing voor diensten van algemeen nut. Dit kenmerk creëert een onderscheid met situaties waarin de betaalde bijdrage overeenstemt met een specifieke, individuele tegenprestatie vanwege de overheid ten voordele van de betaler van de bijdrage. In dat geval gaat het om een retributie. In casu beantwoordt de vooropgezette verplichte bijdrage niet aan een individuele tegenprestatie, vermits er in hoofde van de betalers van de verplichte bijdrage geen rechtstreekse tegenprestatie staat (indirect komt het fonds natuurlijk wel ten goede

aan de betalers van de bijdrage, vermits de door hen op de markt gebrachte producten die het voorwerp vormen van de verplichte bijdrage finaal de verontreiniging hebben veroorzaakt). Van een retributie in de strikte zin van het woord is dus in casu geen sprake.

Op het eerste zicht lijkt de verplichte bijdrage het karakter te hebben van een belasting in de zin van artikel 170 van de grondwet. Alsdan zou artikel 1 van de “non bis in idem”-wet van 23 januari 1989 betreffende de in artikel 110, §§ 1 en 2, van de Grondwet bedoelde belastingsbevoegdheid zich tegen de invoering ervan door de Gewesten verzetten, ook al zou dat middels het sluiten van een samenwerkingsakkoord geschieden.

De verplichte bijdrage heeft evenwel niet het karakter van een belasting in de zin van artikel 170 van de grondwet, maar van een “belasting-retributie” in de zin van artikel 173 van de grondwet.

Artikel 173 van de grondwet luidt:

*“Behalve voor de provincies, de polders en wateringen en de gevallen uitdrukkelijk uitgezonderd door de wet, het decreet en de regelen bedoeld in artikel 134 <sup>6</sup>, kan van de burgers geen retributie worden gevorderd dan alleen als belasting ten behoeve van de Staat, de gemeenschap, het gewest, de agglomeratie, de federatie van gemeenten of de gemeente”.*

Er wordt aangenomen dat onder de toepassing van artikel 173 van de grondwet niet enkel de klassieke “retributies” (of anders genoemd: de “vergoeding-retributies”) vallen, maar ook de voormelde “belasting-retributies”.

Onder de “vergoeding-retributie” wordt begrepen een vrijwillige vergoeding betaald voor een individuele tegenprestatie door de overheid. Er kan slechts sprake zijn van een retributievergoeding indien het de belanghebbenden vrijstaat al dan niet gebruik te maken van de dienst waarvoor betaald wordt<sup>7</sup>.

---

<sup>6</sup> Het betreft de zgn. ordonnanties van het Brussels Gewest.

<sup>7</sup> R.v.S., 24 maart 1981, *TBP*, 1981, 615.

Onder “belasting-retributie” wordt daarentegen begrepen *“een heffing waartegenover evenmin als bij een belasting in de zin van artikel 170 van de Grondwet, geen enkele geïndividualiseerde tegenprestatie staat en waarvan de opbrengst toekomt aan een andere dan de in artikel 170 van de grondwet genoemde instanties, te weten de Staat, de Gemeenschappen of de Gewesten, de provincies, de agglomeraties en federaties van gemeenten en de gemeenten, of aan andere instanties dan genoemd in artikel 173 van de grondwet, te weten de Polders en Wateringen”*<sup>8</sup>. Zowel de Raad van State als het Hof van Cassatie erkennen deze betekenis van retributie<sup>9</sup>. Zo was de Raad van State, in zijn advies omtrent het wetsontwerp tot regeling van o.m. de betaling aan erkende instellingen van keuringkosten voor de technische controle van motorvoertuigen, van oordeel dat de kosten die gevorderd worden naar aanleiding van het verplicht schouwen van motorvoertuigen, het karakter van een in artikel 173 van de grondwet bedoelde vergelding hebben<sup>10</sup>.

Het onderscheid tussen een zuivere belasting in de zin van artikel 170 van de grondwet dan wel een “belasting-retributie” in de zin van artikel 173 van de grondwet wordt bepaald door het antwoord op de vraag wie de begunstigde is van de heffing: een in artikel 170 van de grondwet genoemde instelling (de Staat, de Gemeenschappen en Gewesten, de provincies, de agglomeraties, en federaties van gemeenten en de gemeenten zelf) of een andere instelling. Het onderscheidend criterium ligt m.a.w. in de identiteit van de begunstigde<sup>11</sup>. Die andere instelling is een van de in artikel 170 van de grondwet *“onderscheiden rechtspersoon, zoals bijvoorbeeld een openbare instelling, een autonoom overheidsbedrijf, of om het even welke andere rechtspersoon”*<sup>12</sup>.

Die andere instelling kan dus ook een privaatrechtelijke rechtspersoon zijn. Welnu, de verplichte bijdrage moet in casu als een “belasting-retributie” in de zin van artikel 173 van de grondwet worden gekwalificeerd, en dus niet als een belasting in de zin van artikel 170 van de grondwet.

Artikel 1 van de “non bis in idem” wet van 23 januari 1989 betreffende de in artikel 110, §§ 1 en 2, van de grondwet bedoelde belastingsbevoegdheid verzet zich niet tegen de vooropgezette invoering van de “verplichte bijdrage” aan het op te richten privaatrechtelijk fonds. Artikel 1 van de “non bis in idem” wet van 23 januari 1989 is immers slechts van toepassing op de belastingen in de zin van artikel 170 van de grondwet, doch niet op de belastingen-retributies bedoeld in artikel 173.

<sup>8</sup> MOSER, K., “De invloed van het begrotingsrecht op de kwalificatie van een heffing als “belasting of als “retributie”, *A.F.T.*, januari 1998, p. 11.; zie tevens PEETERS, B., “De begrippen belasting, last en retributie in de artikelen 110 en 113 van de grondwet”, *R.W.*, 1987-88, p. 243.

<sup>9</sup> Advies van de Afdeling wetgeving van de Raad van State, *Gedr. St.*, Senaat, 1956-57, 244, 14; *R.v.St.*, 29 september 1963, *Arr. R.v.St.*, 1963, 688; Cass., 28 januari 1988, *R.W.*, 1988-89, 191.

<sup>10</sup> Zie de referenties opgenomen in vorige voetnoot.

<sup>11</sup> MOSER, K., *op. cit.*, p. 13 en 20.

<sup>12</sup> MOSER, K., *op. cit.*, p. 21.

Uit artikel 173 van de grondwet volgt wel dat, wil men dat belastingen ook ten behoeve van andere instanties kunnen worden geïnd, een uitdrukkelijke wettelijke machtiging vereist is. In het ontwerp van samenwerkingsakkoord is die machtiging voorzien.

Artikel 92bis, § 1, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen laat inderdaad toe dat samenwerkingsakkoorden worden opgericht die *"onder meer betrekking hebben op de gezamenlijke oprichting en het gezamenlijk beheer van gemeenschappelijke diensten en instellingen, op het gezamenlijk uitoefenen van eigen bevoegdheden, of op de gemeenschappelijke ontwikkeling van initiatieven"*. Het instrument van het samenwerkingsakkoord laat precies toe om de samenwerking tussen de diverse wetgevende instanties van dit land, elk op hun bevoegdheid, te organiseren. Voorwaarde is daarbij enkel dat er geen sprake mag zijn van afstand of uitwisseling van bevoegdheden<sup>13</sup>. Daarvan is in casu geen sprake.

---

<sup>13</sup>

A.H., 3 maart 1994, zaak nr. 17/94.

## II. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

### Artikel 1.

Met dit ontwerp van samenwerkingsakkoord beogen de Gewesten de materies die tot hun bevoegdheid behoren (bodemsanering) op gezamenlijke wijze uit te oefenen. Aangezien de federale Overheid bevoegd is inzake accijnzen, het prijsbeleid, de contingenten en vergunningen en de energietarieven (zie artikel 170 van de Grondwet; zie artikel 1 van de “non bis in idem”-wet van 23 januari 1989 betreffende de in artikel 110, §§ 1 en 2, van de Grondwet bedoelde belastingsbevoegdheid; zie artikel 6, § 1, VI, lid 5, 3°, 8° en VII, lid 2, d) van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen) en de naleving van de bepalingen van dit ontwerp van samenwerkingsakkoord een controle op de accijnsplichtige ondernemingen noodzaakt, werd er voor geopteerd om de federale Overheid bij het samenwerkingsakkoord te betrekken.

Teneinde deze uniformiteit te bewerkstelligen, omvat het akkoord bepalingen van directe werking, d.w.z. bepalingen die de rechtsonderhorigen rechtstreeks binden. Zoals de Raad van State het reeds in zijn advies van 24 oktober 1995 betreffende het ontwerp van samenwerkingakkoord betreffende de preventie en het beheer van verpakkingsafval (zie o.m. Gedr. St., Vlaams Parlement, Nr. 400 (1995-1996), Nr. 1, p. 82) heeft benadrukt, verhindert niets dat een samenwerkingsakkoord een dergelijke werking heeft. Ingevolge de directe werking, verbinden de bepalingen van het akkoord de Belgen als individu. Overeenkomstig artikel 92bis van de bijzondere wet van 8 augustus tot hervorming der instellingen zal dit akkoord pas na goedkeuring door de drie regionale wetgevers en de Belgische Staat uitwerking hebben.

Dit ontwerp van samenwerkingsakkoord doet geen afbreuk aan de toepassing van de regionale wetgeving inzake bodemsanering. Het ontwerp van samenwerkingsakkoord wijzigt de rechten en verplichtingen die uit de regionale wetgeving inzake bodemsanering voortvloeien dus niet. Het beoogt voornamelijk te voorzien in een financieringsmechanisme van de bodemsanering van tankstations. Dit mechanisme zal aldus bijdragen tot de realisatie van de doelstellingen van de gewestelijke wetgevingen inzake bodemsanering, zonder eenzijdig in de marktstructuur van de betrokken sector in te grijpen.

**Art. 2.**

Artikel 2 omvat de definities van de begrippen die noodzakelijk zijn om het ontwerp van samenwerkingsakkoord goed te begrijpen.

Eenzijds wordt in artikel 2 verwezen naar een aantal begrippen zoals die in één of meerdere gewestelijke wetgevingen en/of de federale wetgeving gedefinieerd werden (zie artikel 2, 1°, 2°, 7°, 8°, 10° en 17°). Het ontwerp van samenwerkingsakkoord beperkt er zich toe te bevestigen dat die begrippen in die zin te begrijpen zijn. Zo er in de gewestelijke wetgeving betreffende de bodemsanering geen definitie van voornoemde begrippen voorhanden is, dan moeten zij in hun spraakgebruikelijke betekenis worden geïnterpreteerd.

Anderzijds bevat artikel 2 een aantal definities die eigen zijn aan het ontwerp van samenwerkingsakkoord.

Zo wordt in artikel 2, 3° het begrip “tankstation” op limitatieve wijze gedefinieerd. Met dit begrip worden alle verdeelinrichtingen van motorbrandstoffen ten behoeve van het wegverkeer bedoeld, in zoverre zij als verkooppunt voor het publiek worden of werden uitgebaat. Depots of tankinrichtingen van bedrijven of particulieren vallen bijgevolg niet onder de definitie.

Het is niet vereist dat het tankstation op het ogenblik van de inwerkingtreding nog steeds in exploitatie is. Tankstations die in het verleden werden uitgebaat en nu gesloten zijn, vallen dus onder de definitie, in zoverre zij minstens tot en met 31 december 1992 werden uitgebaat.

Tankstations die ná 31 december 1992 werden gesloten, vallen dus onder de definitie. Tankstations die vóór die datum gesloten werden, vallen er niet onder, ook al werden zij nadien voor een beperkte periode opnieuw geopend en nadien gesloten.

Met de sluiting van een tankstation (zie artikel 2, 4° van het ontwerp van samenwerkingsakkoord) wordt de definitieve beëindiging van de uitbating van een tankstation door de exploitant bedoeld. M.a.w., de sluiting impliceert een definitieve beslissing van de exploitant om zijn activiteiten op het exploitatieterrein stop te zetten. Het komt de exploitant/feitelijke gebruiker of eigenaar toe het bewijs van activiteit tot en met 31 december 1992 te leveren. Of er al dan niet een sluiting van een tankstation geweest is, en zo ja wanneer, is een zuivere feitenkwestie, en kan bijv. afgeleid worden uit de aanmelding van de sluiting aan de bevoegde vergunningverlenende overheid, het beëindigen van een handelshuurovereenkomst, de schrapping van de vestiging uit het handelsregister, het voorleggen van facturen betreffende de uitbating van het tankstation enz..

De definities van artikel 2, 10°, 11° en 12° van het ontwerp van samenwerkingsakkoord definiëren de categorieën van personen die bij de werking van het Fonds betrokken zullen worden.

Het gaat daarbij om de exploitanten, de feitelijke gebruikers of de eigenaars van de verontreinigde terreinen:

- de exploitanten van vergunnings- en/of meldingsplichtige inrichtingen / activiteiten, waaronder doch niet uitsluitend tankstations; de exploitant kan ook eigenaar van het verontreinigd terrein zijn, maar niet noodzakelijk;
- diegenen die, anders dan de voornoemde exploitanten, voor eigen rekening de feitelijke controle over het verontreinigde terrein hebben (bijv. huurders, enz.); de feitelijke gebruiker is steeds te onderscheiden van de eigenaar;
- de eigenaars van verontreinigde terreinen.

Op de concrete omstandigheden waaronder voornoemde categorieën van personen bij de werking van het Fonds kunnen betrokken worden, wordt verder ingegaan (zie de toelichting bij de artikelen 13 en 14 (in geval van sluiting van het tankstation) en 16 (in geval van voortzetting van de uitbating van het tankstation)).

Van belang zijn ook de definities “verontreinigde site” en “verontreinigd terrein” (artikel 2, 5° en 6°). Deze definities zijn uit het decreet van het Vlaams Parlement van 22 februari 1995 betreffende de bodemsanering geïnspireerd. Met “verontreinigd terrein” wordt bedoeld het terrein dat door de exploitant wordt geëxploiteerd, door de feitelijke gebruiker gebruikt wordt en/of eigendom is van de eigenaar in de zin van het ontwerp van samenwerkingsakkoord. Met “verontreinigde site” wordt bedoeld het “verontreinigd terrein” én de aanpalende percelen waarop de verontreiniging, afkomstig van de uitbating van het tankstation, zich heeft verspreid. De exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar in de zin van huidig ontwerp van samenwerkingsakkoord kan immers op grond van de gewestelijke wetgeving betreffende de bodemsanering gehouden zijn tot sanering van de aanpalende terreinen.

Met het Fonds (artikel 2, 13°) wordt bedoeld de overeenkomstig de artikelen 8 en 9 van dit ontwerp van samenwerkingsakkoord erkende rechtspersoon die, in geval van sluiting, in naam en voor rekening van de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar de sanering van de betrokken verontreinigde site bewerkstelligt en financiert en, in geval van voortzetting van de uitbating van het tankstation, de sanering van de betrokken verontreinigde site begeleidt en financiert, dit alles volgens de modaliteiten bepaald in dit ontwerp van samenwerkingsakkoord.

**Art. 3.**

Paragraaf 1 van deze bepaling bepaalt de taakstelling van het Fonds.

Fundamenteel is het onderscheid tussen de tussenkomst van het Fonds in geval van sluiting van het tankstation en voortzetting van de uitbating van het tankstation.

In het eerste geval verleent de exploitant, de feitelijke gebruiker of de eigenaar aan het Fonds het mandaat om in zijn naam en voor zijn rekening alle stappen te ondernemen in verband met de sanering. Van belang is dat de exploitant, de feitelijke gebruiker of de eigenaar slechts afzonderlijk van het recht op tussenkomst kunnen genieten. Vandaar dat er in die hypothese in het ontwerp van samenwerkingsakkoord steeds sprake is van “exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar”:

Het gaat daarbij om de volgende hypothesen:

- de exploitant van een tankstation, die de uitbating ervan stopzet;
- de exploitant van een hinderlijke inrichting andere dan een tankstation, gevestigd op een verontreinigd terrein (meer bepaald een terrein dat, ten gevolge van de uitbating van een tankstation minstens tot en met 31 december 1992, verontreinigd is, maar nu niet meer als tankstation wordt uitgebaat); in dat geval zet de exploitant zijn uitbating al dan niet voort, en saneert hij de verontreiniging die het gevolg is van de uitbating van het vroegere tankstation, al dan niet samen met de overige verontreiniging;
- de feitelijke gebruiker van een verontreinigd terrein (opnieuw een terrein dat, ten gevolge van de uitbating van een tankstation minstens tot en met 31 december 1992, verontreinigd is, maar nu niet meer als tankstation wordt uitgebaat); in dat geval zet de feitelijke gebruiker zijn gebruik al dan niet verder, en saneert hij de verontreiniging die het gevolg is van de uitbating van het vroegere tankstation, al dan niet samen met de overige verontreiniging;
- de eigenaar van een verontreinigd terrein (opnieuw een terrein dat, ten gevolge van de uitbating van een tankstation minstens tot en met 31 december 1992, verontreinigd is, maar nu niet meer als tankstation wordt uitgebaat), dat niet geëxploiteerd of feitelijk gebruikt wordt door een derde (zijnde de exploitant of feitelijke gebruiker); in dat geval saneert de eigenaar de verontreiniging die het gevolg is van de uitbating van het vroegere tankstation, al dan niet samen met de overige verontreiniging.

Indien de exploitant ook eigenaar van het verontreinigd terrein is, dient hij het verzoek tot tussenkomst bij het Fonds alleen aan.

Indien de exploitant geen eigenaar is van het verontreinigd terrein, dient het verzoek tot tussenkomst met het akkoord van de eigenaar te worden ingediend; de toestemming van de eigenaar is immers vereist omdat op het terrein een exploitatieverbod, dat door de vestiging van een hypotheek te garanderen zal zijn, zal rusten.

Hetzelfde geldt indien er op het verontreinigd terrein een feitelijke gebruiker is en deze een aanvraag tot tussenkomst indient. Ook dan zal het akkoord van de eigenaar vereist zijn.

Indien er op het verontreinigd terrein geen exploitant of feitelijke gebruiker (meer) is, dan dient alleen de eigenaar van het verontreinigd terrein een aanvraag tot tussenkomst bij het Fonds in.

Tot slot is op te merken dat, aangezien het Fonds steeds handelt in het kader van een mandaat, aan de saneringsplicht van de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar zoals die in de gewestelijke wetgeving betreffende de bodemsanering is voorzien, niet wordt geraakt. De betrokken exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar kan dus nog steeds aangesproken worden door de gewestelijke overheid die inzake bodemsanering bevoegd is, mocht één en ander niet volgens de normen geschieden. Wel zal deze dan verhaal kunnen indienen tegen het Fonds, in het kader van het verleende mandaat.

In geval van voortzetting van de uitbating van het tankstation, neemt de exploitant van het tankstation daarentegen zelf steeds, weliswaar onder begeleiding van het Fonds, alle saneringsmaatregelen. Bovendien is hij dan gehouden op eigen kosten de vereiste investeringen te verrichten met het oog op de preventie van nieuwe verontreiniging ten gevolge van de uitbating van het tankstation. Het Fonds komt slechts nadien financieel tussen, nadat de exploitant eerst de sanering geprefinancierd zal hebben.

In geval van voortzetting van de uitbating van het tankstation, dient enkel de exploitant een aanvraag tot tussenkomst in bij het Fonds. Enkel hij is immers overeenkomstig de gewestelijke wetgeving betreffende de bodemsanering gehouden tot sanering. Bovendien is in dat geval de toestemming van de eigenaar niet vereist, vermits er geen hypotheek gevestigd wordt op het verontreinigd terrein tot garantie van een exploitatieverbod, zoals dit wel het geval is in geval van sluiting.

Het belang van het onderscheiden regime berust op de onderscheiden tussenkomst van het Fonds. In geval van sluiting komt het Fonds integraal tussen in de saneringskosten. In geval van voortzetting van de uitbating van het tankstation, komt het Fonds slechts in beperkte mate tussen. Tevens zijn de rechthebbenden op de tussenkomst van het Fonds verschillend (zie de artikelen 12 – 17 van het ontwerp van samenwerkingsakkoord).

Paragraaf 2 voorziet dat de Interregionale Bodemsaneringscommissie, een gemeenschappelijke instelling in de zin van artikel 92bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, onder de voorwaarden bepaald in de artikelen 8 en 9, een Fonds erkent.

**Art. 4.**

Luidens paragraaf 1 zijn de accijnsplichtige ondernemingen gehouden aan het Fonds de stortingen te verrichten die nodig zijn voor het volbrengen van zijn opdracht en voor de bestrijding van zijn werkingskosten. Die bepaling is geïnspireerd uit artikel 79 van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen. De verplichte bijdrage is als een “belasting-retributie” in de zin van artikel 173 van de grondwet te beschouwen (cf. supra).

In paragraaf 2 wordt de hoogte van de verplichte bijdrage bepaald. De hoogte van deze bijdrage is gesteund op een markteconomisch onderzoek van de petroleumdistributiesector.

Daarbij werd een inschatting gemaakt van het aantal in België verontreinigde sites, hun verontreinigingsgraad, het aantal sites dat reeds het voorwerp heeft uitgemaakt van een sanering, en de gemiddelde kostprijs van een sanering van een verontreinigde site. Op basis van deze gegevens werd de hoogte van de verplichte bijdrage bepaald, rekening houdend met de verwachte werkingsduur van het Fonds (10 jaar).

Meer bepaald werd, teneinde de hoogte van de bijdrageplicht te bepalen, aanvankelijk vertrokken van een ruwe schatting van de globale saneringskost. Deze werd afgeleid uit de gegevens die het Nederlandse “SUBAT”-Fonds ter beschikking heeft gesteld.

Aangezien de hoogte van de bijdrageplicht een rechtstreekse impact heeft op de maximumprijs voor de betrokken brandstoffen en zelfs gebeurlijk een impact kan hebben op de index van de kleinhandelsprijzen heeft het Bestuur Energie van het Ministerie Economische Zaken verder gedetailleerde berekeningen uitgevoerd. Deze berekening is gesteund op een raming van het aantal stations dat in de toekomst zou moeten worden gesaneerd.

Daarvoor werd rekening gehouden met de volgende gegevens:

- a) gesloten stations waarvan het terrein reeds door de betrokken operatoren gesaneerd werd;
- b) gesloten stations die nog moeten worden gesaneerd;
- c) stations die nog in uitbating zijn, doch waarvan het terrein reeds door de betrokken operatoren gesaneerd werd;
- d) stations die nog in uitbating zijn en verder uitgebaat zullen blijven, doch waarvan het terrein nog het voorwerp van een sanering dient uit te maken;
- e) stations die weliswaar nog in uitbating zijn maar die gesloten zullen worden, en waarvan het terrein nog het voorwerp van een sanering dient uit te maken.

De schatting van het globale aantal nog te saneren stations geschiedde op basis van de gegevens van het Fonds voor de Analyse van Aardolieproducten (beter bekend als "Fapetro"). In de initiële databank van het Fonds voor de Analyse van Aardolieproducten zijn de gegevens van alle reeds gesloten stations opgenomen. Het huidige bestand van het Fonds voor de Analyse van Aardolieproducten bevat enkel nog de gegevens die betrekking hebben op de stations die nog in uitbating zijn. Uit het verschil tussen beide gegevensbestanden kon het aantal stations onder de punten a + b worden afgeleid, terwijl de huidige databank de gegevens opleverde voor de punten c + d + e.

Weliswaar zijn er geen gegevens beschikbaar om deze twee subtotalen verder op te splitsen. In overleg met de betrokken sector werd evenwel een "best guess" gemaakt. De kosten die verbonden zijn met de verschillende types van sanering werden afgeleid uit de gemiddelde effectieve kosten die het Nederlandse "SUBAT"-Fonds heeft gemaakt. De hoogte van de bijdrage werd anderzijds bepaald door de hoogte van de globale tussenkomst van het Fonds waaromtrent een politiek akkoord bereikt werd.

Om tot een vork te komen waartussen het brandstofverbruik zich kan situeren, werd in eerste instantie vertrokken van de voorgestelde tussenkomsten. Aangezien de saneringskosten evenwel van tankstation tot tankstation zullen variëren, werd deze werkhypothese, in samenspraak met de beroepsverenigingen, verfijnd (respectievelijk op basis van een distributieverdeling naar het voorbeeld van het Nederlandse "SUBAT"-Fonds, een lineaire verdeling en een verdeling voorgesteld door de onafhankelijken).

De gegevens die moeten onthouden worden, zijn de volgende:

- het saneren van alle stations zal tussen de 425 en 450 miljoen EUR kosten (totale kosten),
- de kost van de sanering per liter brandstof schommelt tussen 0.0040 EUR/l en 0.0064 EUR/l.

Gelet op de grote onzekerheid i.v.m. de gegevens - alle gebruikte gegevens zijn in feite schattingen - werd uiteindelijk een nieuwe berekening uitgevoerd die als uitermate voorzichtig kan beschouwd worden.

In deze berekening wordt voor de eerste maal een onderscheid gemaakt tussen diesel en benzine. Het ligt immers in de bedoeling - o.a. op vraag van het Bestuur *Energie* - om de impact voor de transportsector te beperken en aldus te vermijden dat hun concurrentiepositie op de internationale markt zou aangetast worden.

Aldus bedraagt de totale bijdrage voor de benzine 0.0064 EUR/l en deze voor de diesel 0.0040 EUR/l. Het betreft bedragen die desgevallend nog later aangepast kunnen worden.

Een en ander heeft repercussies op de tenuitvoerlegging van de programmaovereenkomst betreffende de regeling van de verkoopprijzen van de aardolieproducten, en noodzaakt haar aanpassing.

Aldus werd ter gelegenheid van de herziening van bovenvermelde programmaovereenkomst - januari 1999- reeds geanticipeerd op de oprichting van het Fonds. Aldus werd reeds bepaald dat de bijdragen die vereist zouden zijn voor de sanering van het leefmilieu en die ten laste van de gebruikers zouden vallen, onverwijld in de prijs mogen doorgerekend worden. Deze bepaling maakt het mogelijk om zowel een fonds voor de sanering van tankstations als voor de sanering van tanks bij particulieren op te richten, en de kosten ervan gedeeltelijk "aan de pomp" door te rekenen.

De bijdrage van de sector komt uit de totale distributiemarge.

#### Art. 5.

De inningsprocedure, die bewust eenvoudig werd gehouden, sluit nauw aan bij de inningsprocedure die in het kader van de wetgeving betreffende het Fonds voor de Analyse van aardolieproducten (koninklijk besluit van 8 februari 1995 tot vaststelling van de modaliteiten van de werking van het fonds voor de analyse van aardolieproducten, B.S., 16 maart 1995) voorzien is. De praktijk heeft uitgewezen dat dit inningsmechanisme naar behoren werkt.

#### Art. 6.

In het ontwerp van samenwerkingsakkoord wordt het aan het Fonds overgelaten om de opportuniteit van een eventuele verhoging of verlaging van de bijdrage te beoordelen. Hiertoe wordt een aanvraagdossier ingediend bij de Interregionale Bodemsaneringscommissie. Indien de Commissie de voorgestelde wijziging van de bijdrage gegrond acht, stuurt zij het aanvraagdossier ter goedkeuring naar de gewestregeringen en de federale ministers tot wiens bevoegdheid Economische Zaken en Energie behoren.

Wanneer ook zij de verhoging of verlaging van de bijdrage aanvaarden, zal die verrekend worden via de Programma-overeenkomst bedoeld in artikel 4, §3 volgens de modaliteiten die bepaald worden door de ondertekenaars van de Programma-overeenkomst

Artikel 6, § 3 van het samenwerkingsakkoord bepaalt welke elementen het aanvraagdossier moet bevatten.

**Art. 7.**

Artikel 7, § 1 bepaalt dat het Fonds voor de Analyse van Aardolieproducten aan het Fonds, op zijn verzoek, alle noodzakelijke gegevens meedeelt waarover het beschikt die moeten toelaten te onderzoeken of de accijnsplichtige ondernemingen aan hun bijdrageplicht voldoen.

Dit onderzoek door het Fonds dient, vanzelfsprekend, met inachtnaam van zijn verplichtingen overeenkomstig artikel 10, 2° (inning van de bijdragen op niet discriminerende en niet geïndividualiseerde wijze) te geschieden. Elke uitwisseling van commerciële informatie tussen deelnemers op de Belgische petroleummarkt is immers vanuit mededingingsstandpunt uit den boze).

Binnen het Fonds voor de Analyse van Aardolieproducten is alle informatie voorhanden die zou moeten toelaten te onderzoeken of alle betrokken accijnsplichtige ondernemingen aan hun bijdrageplicht voldoen. De bijdrageplicht wordt immers, net zoals de accijnzen, gerelateerd aan de hoeveelheid petroleumproducten (benzine en diesel) die op de Belgische markt wordt gebracht.

Indien vastgesteld wordt dat een accijnsplichtige onderneming “op grove wijze” tekort schiet aan haar bijdrageverplichting, dan kan de federale Minister tot wiens bevoegdheid Financiën behoort of zijn afgevaardigde, al dan niet op verzoek van het Fonds doch enkel op voorstel van de Interregionale Bodemsaneringscommissie, de accijnsvergunning van de betrokken onderneming opheffen (artikel 7, § 2). Overeenkomstig de federale wetgeving inzake accijnzen, kan een onderneming immers slechts accijnsplichtige producten in verbruik stellen indien zij over een accijnsvergunning beschikt. De federale wetgeving voorziet in een analoge sanctie indien de accijnsplichtige ondernemingen aan bepaalde verplichtingen, van federale aard, niet voldoet (bijv. niet betaling van sociale zekerheidsbijdragen).

Aangezien de wetgeving betreffende de accijnzen een federale materie betreft, is het de federale Overheid die de sanctie treft, evenwel op verzoek van de Interregionale Bodemsaneringscommissie (de Gewesten zijn immers bij uitsluiting bevoegd inzake bodemsanering: door de inbreuk op de betaalverplichting komt de financiering van de bodemsanering van tankstations in het gedrang).

Gelet op het zwaarwichtig karakter van de sanctie, is voorzien dat die sanctie slechts onder welbepaalde omstandigheden kan worden getroffen:

- het moet gaan om een “groe” tekortkoming aan de bijdrageplicht, die wordt vastgesteld; het volstaat dus niet dat op éénmalige of beperkte wijze aan de betaalverplichting wordt tekort geschoten; een moedwillige of frauduleuze ontduiking van de betaalverplichting volstaat anderzijds wel;
- de sanctie moet worden voorgesteld door de Interregionale Bodemsaneringscommissie;
- de betrokken accijnsplichtige onderneming moet voorafgaandelijk gehoord worden.

In zoverre artikel 7, § 2 van het ontwerp van samenwerkingsakkoord niet afwijkt van de wet van 10 juni 1997 betreffende de algemene regeling voor accijnsproducten, het voorhanden hebben, het verkeer daarvan en de controle daarop, zijn de bepalingen van voornoemde wet van toepassing op de modaliteiten waaronder de accijnsvergunning kan worden opgeheven. Artikel 7, § 2 van het ontwerp van samenwerkingsakkoord en de voorschriften van de wet van 10 juni 1997 zijn dus cumulatief van toepassing op de opheffing van het accijnsvergunning.

#### Art. 8.

De privaatrechtelijke rechtspersoon die krachtens de artikelen 12 tot en met 17 van het ontwerp van samenwerkingsakkoord, hetzij in geval van sluiting door de exploitanten, feitelijke gebruikers of eigenaars van verontreinigde gronden gelast wordt met de uitvoering en financiering van de sanering, hetzij, in geval van voortzetting van de uitbating van het tankstation, de sanering gedeeltelijk terugbetaalt, moet door de Interregionale Bodemsaneringscommissie erkend zijn. Artikel 8 definieert de basisvoorwaarden waaraan de aanvrager van de erkenning moet voldoen. Het betreft vijf voorwaarden.

Op de eerste plaats moet de aanvrager de rechtsvorm hebben van een vereniging zonder winstgevend doel (artikel 8, 1°). De Gewesten menen met name dat het erkend organisme in geen geval een verrijking van haar leden vermag na te streven zodat andere rechtsvormen (bijv. naamloze vennootschap, vennootschap met sociaal oogmerk) niet in aanmerking komen.

Het organisme dat erkend is, kan slechts één enkel statutair doel nastreven: in geval van sluiting, in naam en voor rekening van de exploitanten, de feitelijke gebruikers of eigenaars, verontreinigde sites of terreinen saneren en, in geval van voortzetting van de uitbating van het tankstation, de bodemsanering van de betrokken verontreinigde sites of terreinen adviseren, administratief opvolgen, controleren en de bodemsaneringskosten ervan gedeeltelijk terugbetalen volgens de modaliteiten voorzien in het ontwerp van samenwerkingsakkoord (artikel 8, 2°). Die doelstelling kan zich in geen geval verzoenen met een verrijking van de leden van het organisme.

Het organisme dat bovendien onderworpen is aan de algemeen gangbare basisvoorwaarden (cf. artikel 8, 3°) moet eveneens beschikken over voldoende middelen om, voorafgaandelijk aan de inwerkingtreding van artikel 4, § 1 (bijdrageplicht), de volbrenging van zijn opdracht voor te bereiden en zijn initiële werkingskosten te dekken (cf. artikel 8, 4°). Niets belet het organisme daartoe een financieringskrediet aan te gaan.

Tot slot moet het organisme voldoende representatief zijn voor de betrokken sector, die bij de tenuitvoerlegging van het samenwerkingsakkoord betrokken is; de sector is binnen het organisme vertegenwoordigd door de representatieve beroepsverenigingen.

Het voorgaande neemt niet weg dat de Interregionale Bodemsaneringscommissie over een ruime appreciatiebevoegdheid beschikt om de erkenning toe te kennen of te weigeren. Het staat de Interregionale Bodemsaneringscommissie vrij om ter ondersteuning van haar beslissing betreffende de hernieuwing van de erkenning elk feit te weerhouden dat te maken heeft met het naleven van de vroegere verplichtingen door de kandidaat voor een erkenning. Een proces-verbaal dat onregelmatigheden bij de uitvoering van vroegere verplichtingen aantoont, kan in dit opzicht voldoende zijn om de hernieuwing van de erkenning te weigeren.

**Art. 9.**

Deze bepaling regelt de erkenningsprocedure van het organisme en de vormvoorwaarden die moeten vervuld zijn. Het ontwerp van samenwerkingsakkoord bepaalt dat de Interregionale Bodemsaneringscommissie, een interregionale instelling in de zin van artikel 92bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gemachtigd is de erkenning toe te kennen. Dit wordt gerechtvaardigd door het feit dat de aflevering van drie regionale erkenningen de samenhang van het ingestelde controlesysteem sterk zou belemmeren.

De Interregionale Bodemsaneringscommissie beslist binnen de vier maanden na ontvangst van de erkenningsaanvraag, bij gebreke waarvan de aanvraag geacht wordt stilzwijgend te zijn ingewilligd. Het betreft een vervaltermijn. Alsdan moet het erkend organisme zich wel gedragen naar de gegevens van het aanvraagdossier dat het heeft ingediend. Doet het zulks niet, dan begaat het een inbreuk op de erkenningsvoorwaarden (artikel 10, 1<sup>o</sup>). De Interregionale Bodemsaneringscommissie heeft wel steeds de mogelijkheid om aanvullende informatie te vragen indien het dossier niet volledig is (artikel 9, § 3).

Artikel 9, § 2 van het ontwerp van samenwerkingsakkoord somt de vormvoorwaarden op waaraan de aanvraag tot erkenning moet voldoen, wil zij ontvankelijk en volledig worden verklaard. De aanvraag omvat de mededeling van de statuten, een omstandig financieel plan en begroting voor de duur van de erkenning, alsmede de ontwerpen van modelovereenkomst die door het erkend organisme, in geval van sluiting, met de exploitant de, feitelijke gebruiker en/of eigenaar van het verontreinigd terrein en, in geval van voortzetting van de uitbating, met de exploitant van het tankstation, moet worden afgesloten. Die modelovereenkomsten zullen de verschillende modaliteiten, onder meer op financieel gebied, bepalen waaronder het erkend organisme kan interveniëren. Zoals verder zal blijken, verschillen deze modaliteiten naar gelang het Fonds tussenkomt in geval van sluiting dan wel in geval van voortzetting van de uitbating van het tankstation.

De erkenning geldt voor een maximumduur van 10 jaar. Zo de noodzaak daartoe blijkt, kan deze erkenning verschillende malen vernieuwd worden. Telkens geldt dan een maximumtermijn van 5 jaar. Zo nodig kan de Interregionale Bodemsaneringscommissie de erkenning aan voorwaarden onderwerpen (artikel 9, § 4).

**Art. 10.**

Deze bepalingen leggen een aantal verplichtingen op aan het Fonds. Indien aan deze verplichtingen niet voldaan wordt, dan kan de erkenning van het Fonds worden opgeheven, overeenkomstig de bepalingen van artikel 23.

Zo moet het Fonds ten alle tijde aan haar erkenningsvoorwaarden voldoen (artikel 10, 1°).

Het Fonds moet de bijdragen van de accijnsplichtige ondernemingen op zulke wijze innen dat de reële en volledige kosten van het Fonds gedekt zijn (artikel 10, 2°).

Bovendien is bepaald dat de bijdragen op niet discriminerende en niet geïndividualiseerde wijze moeten worden geïnd. Enerzijds moeten alle accijnsplichtige ondernemingen die de betrokken petroleumproducten (benzine, diesel) op de markt brengen, op uniforme wijze onderworpen worden aan de betalingsmodaliteiten. Anderzijds mag de inning van de bijdragen er niet toe leiden dat de leden van het Fonds (de representatieve organisaties van de betrokken sectoren) de uitwisseling van commercieel gevoelige informatie tussen concurrerende ondernemingen zou organiseren of zelfs bevorderen. Aangezien de bijdrageplicht immers berekend wordt op basis van de hoeveelheden in verbruik gestelde petroleumproducten, zou zulks bijv. tot gevolg kunnen hebben dat informatie wordt uitgewisseld betreffende de precieze omzet van elke onderneming, haar marktpositie, haar prijspolitiek, enz. Zulks zou evenwel strijdig kunnen zijn met het kartelverbod (artikel 85 van het EG-verdrag; artikel 2 van de federale wet van 5 augustus 1991 betreffende de bescherming van economische mededinging, B.S., 11 oktober 1991).

Het wordt aan het Fonds overgelaten om de inning van de verplichte bijdragen te organiseren. Zij kan dit zelf doen dan wel daarvoor beroep doen op de diensten van een daartoe gemandateerd bedrijfsrevisor, de federale Administratie tot wiens bevoegdheid Energie behoort en waaronder het Fonds voor de Analyse van Aardolieproducten ressorteert (hierna "Bevoegde Federale Administratie") – uiteraard mits het akkoord van de betrokken federale Minister en Staatssecretaris bevoegd voor Economie en Energie -, of beiden, teneinde te voorkomen dat commercieel gevoelige informatie tussen concurrerende ondernemingen zou worden uitgewisseld. De Bevoegde Federale Administratie beschikt over de vereiste gegevens die een juiste bepaling van de bijdrageplicht van de accijnsplichtige ondernemingen moet toelaten. De bijdragen van de accijnsplichtige ondernemingen aan het Fonds voor de Analyse van Aardolieproducten, dat onder het beheer van de Bevoegde Federale Administratie valt, worden immers op dezelfde wijze berekend.

Het Fonds moet de betrokken exploitanten, feitelijke gebruikers en eigenaars van verontreinigde terreinen tijdig en afdoende informeren betreffende de mogelijkheid die voor hen opstaat om op zijn tussenkomst beroep te doen (artikel 10, 3°). Zulks is noodzakelijk om alle betrokkenen toe te laten tijdig een beslissing te treffen omtrent een eventuele tussenkomst van het Fonds alsmede de modaliteiten ervan (bijv. sluiting of voortzetting van de uitbating). Er is niet bepaald hoe het Fonds die informatie moet verstrekken. Dienaangaande beschikt het Fonds over een soevereine appreciatiebevoegdheid. Zij kan daartoe bijv. een brochure opmaken die zij rechtstreeks dan wel via de aangesloten federaties verspreidt. Zij kan tevens gebruik maken van de klassieke media (geschreven pers, radio en tv), dan wel van de informatiesnelweg (internet).

Eens exploitanten, feitelijke gebruikers of eigenaars van verontreinigde terreinen om de tussenkomst van het Fonds verzoeken, is het Fonds gehouden tot tussenkomst, evenwel volgens de modaliteiten en voorwaarden die in het ontwerp van samenwerkingsakkoord werden bepaald (artikel 10, 4°). M.a.w., de tussenkomst is in hoofde van de exploitanten, feitelijke gebruikers of eigenaars een recht; in hoofde van het Fonds is het een verplichting van zodra aan de voorwaarden tot tussenkomst voldaan is.

Overeenkomstig artikel 10, 6° is het Fonds gehouden bedrijfsrevisoren aan te stellen, enerzijds voor de controle van de inning van de verplichte bijdragen, anderzijds voor de controle van de balansen en de jaarrekeningen van het Fonds. Indien het Fonds overeenkomstig artikel 10, 2° voor de inning van de verplichte bijdragen reeds een beroep doet op de diensten van een bedrijfsrevisor, dan zal de overeenkomstig artikel 10, 6° aangestelde bedrijfsrevisor niet dezelfde zijn.

Overeenkomstig artikel 10, 7° is het Fonds gehouden een jaarlijks saneringsprogramma op te stellen dat ter voorafgaande goedkeuring van de Interregionale Bodemsaneringscommissie moet worden voorgelegd. Aldus kan de Interregionale Bodemsaneringscommissie erover waken dat het Fonds op een evenwichtige manier en naar behoren de haar opgedragen taak vervult. Daarnaast is het Fonds gehouden jaarlijks alle nuttige gegevens respectievelijk prognoses betreffende de uitvoering en de financiering van de bodemsanering van verontreinigde sites of terreinen mee te delen (artikel 10, 9°). Deze informatieplicht is residuair ten opzichte van het neer te leggen saneringsprogramma. Informatie die deel uitmaakt van het neergelegde saneringsprogramma, moet niet opnieuw aan de Interregionale Bodemsaneringscommissie worden meegedeeld.

Het Fonds moet jaarlijks aan de Interregionale Bodemsaneringscommissie ook bepaalde financiële gegevens (balansen en resultaatrekeningen, begroting) meedelen (artikel 10, 8°).

Tot slot moet elke wijziging van de statuten en de samenstelling van de algemene vergadering of raad van beheer aan de Interregionale Bodemsaneringscommissie worden meegedeeld (artikel 10, 10°). Aldus kan de Interregionale Bodemsaneringscommissie oordelen of het Fonds nog steeds representatief is voor de betrokken sectoren (zie artikel 8, 5°).

**Art. 11.**

Deze bepaling laat de Interregionale Bodemsaneringscommissie toe om, binnen het kader van haar bevoegdheden, informatie in te winnen bij de bedrijfsrevisoren bedoeld in artikel 10, 6<sup>a</sup>, de beheersleden en de personeelsleden van het erkend organisme en deze te ondervragen. Mocht het Fonds nagelaten hebben een bedrijfsrevisor aan te duiden, dan beschikt de Interregionale Bodemsaneringscommissie over de bevoegdheid om op kosten van het Fonds de boekhouding te laten nazien door een revisor die zij aanstelt.

**Art. 12.**

In artikel 12, § 1 wordt de tussenkomst van het Fonds (zowel in geval van sluiting als in geval van voortzetting van de uitbating van het tankstation) aan een aantal gemeenschappelijke voorwaarden onderworpen.

Uitgangspunt is dat de effectieve tussenkomst van het Fonds beperkt is tot de sanering van verontreinigde terreinen en/of sites, d.w.z. terreinen of sites die verontreinigd werden ten gevolge van een normale uitbating van tankstations in het verleden.<sup>1</sup> Elke andere verontreiniging wordt van effectieve tussenkomst uitgesloten.

Van belang is dus dat een onderscheid gemaakt wordt tussen de “tussenkomst” van het Fonds als dusdanig, en zijn “effectieve tussenkomst”.

In artikel 13, §§ 3 en 4 is immers voorzien dat het Fonds in geval van sluiting, volgens bepaalde modaliteiten, ook de bodemverontreiniging saneert (en pre-financiert) die niet afkomstig is van de uitbating van een tankstation, hetzij omdat het gaat om een bodemverontreiniging die technisch niet-afsplitsbaar is van de verontreiniging die het gevolg is van de uitbating van het tankstation, hetzij omdat een gezamenlijke sanering kostenbesparend werkt en de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar daarom om tussenkomst van het Fonds verzoekt voor de sanering van de verontreiniging die niet afkomstig is van de uitbating. In beide gevallen moet de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar evenwel die bijkomende kosten aan het Fonds terugbetalen. M.a.w., in dat geval zal het Fonds weliswaar de bijkomende sanering pre-financieren, maar niet ten definitieve titel ten laste nemen. Het Fonds komt tussen voor de globale verontreiniging, maar finaal zal de effectieve tussenkomst beperkt zijn tot de bodemverontreiniging die het gevolg is van de uitbating van het tankstation.

De tussenkomst van het Fonds is voorts beperkt tot de effectieve sanering van de bodemverontreiniging die is ontstaan vóór de aanmelding. Aangezien het onderscheid tussen deze verontreiniging en de eventuele diffuse verontreiniging die nog na de aanmelding zou hebben plaatsgegrepen, vaak niet of nauwelijks kan worden gemaakt, is evenwel enkel de accidentele verontreiniging die ná het verzoek tot tussenkomst plaatsgrijpt, van elke tussenkomst van het Fonds uitgesloten. Deze regeling beoogt ook oeverloze juridische betwistingen te vermijden in verband met de precieze hoogte van de tussenkomst van het Fonds.

In artikel 12, § 2 van het ontwerp van samenwerkingsakkoord worden de begunstigden van het recht op tussenkomst bepaald (zie daaromtrent ook reeds de toelichting bij de artikelen 2 en 3).

Het ontwerp van samenwerkingsakkoord voorziet dienaangaande in een regeling die gesteund is op de identificatie van de saneringsplichtige en –willige overeenkomstig de gewestelijke wetgeving betreffende de bodemsanering. Er werd voor geopteerd om ook de saneringswillige in de mogelijkheid te stellen om van de tussenkomst van het Fonds te genieten, rekening houdend met de door de gewestelijke wetgevers beoogde doelstelling, te weten de sanering van verontreinigde gronden ten gevolge van de vroegere uitbating van tankstations.

Teneinde het systeem van tussenkomst van het Fonds werkbaar te houden, is het vereist dat de tussenkomst beperkt is tot slechts één begunstigde, niettegenstaande, in geval van sluiting, het akkoord van de eigenaar vereist is zo de begunstigde een derde is (de exploitant of feitelijke gebruiker).

Het voorgaande leidt tot de identificatie van de volgende begunstigden:

- de exploitant, eigenaar of de feitelijke gebruiker die overeenkomstig de gewestelijke wetgeving betreffende de bodemsanering saneringsplichtig is; in het ontwerp van samenwerkingsakkoord wordt dus niet bepaald wie dit is; die keuze wordt aan de gewestelijke wetgever overgelaten;
- indien er overeenkomstig de gewestelijke wetgeving betreffende de bodemsanering geen saneringsplichtige exploitant, eigenaar of feitelijke gebruiker is, komt de saneringswillige exploitant, eigenaar of feitelijke gebruiker in aanmerking voor tussenkomst. Aangezien in dat geval de gewestelijke wetgeving betreffende de bodemsanering de saneringswillige zelf niet definieert, identificeert het ontwerp van samenwerkingsakkoord de saneringswillige die voor tussenkomst in aanmerking komt wel (zoniet zou meer dan één saneringswillige zich voor tussenkomst kunnen aanbieden).

Aldus:

- zal de saneringswillige eigenaar slechts van de tussenkomst kunnen genieten indien er geen exploitant is (zoniet dreigt de sanering op verzoek van de eigenaar te interfereren met de exploitatie, hetgeen niet wenselijk wordt geacht);
- zal de saneringswillige feitelijke gebruiker slechts van de tussenkomst kunnen genieten indien er geen saneringswillige eigenaar is (er is steeds een eigenaar, maar die zal niet steeds saneringswillig zijn).

### Art. 13.

Paragraaf 1 voorziet, in geval van sluiting, voor de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar van een verontreinigd terrein in een vervalt termijn van 12 maanden, te rekenen vanaf de datum van publicatie in het Belgisch Staatsblad van de erkenning van het Fonds, om een verzoek tot tussenkomst bij het Fonds in te dienen. Die vervalt termijn werd ingevoerd teneinde de saneringswerkzaamheden en bijhorende financiering goed en tijdig te kunnen plannen.

Paragraaf 2 bepaalt dat het Fonds rechtstreeks tussenkomt in alle saneringskosten, met inbegrip van de kosten van verplicht aanvullend onderzoek, ontmanteling van ondergrondse installaties voor opslag en verdeling van brandstoffen, en nazorg. Deze tussenkomst is dus ruimer dan de tussenkomst van het Fonds in geval van voortzetting van de activiteiten, onverminderd de beperkingen van artikel 12.

In de paragrafen 3 tot en met 12 werden een aantal modaliteiten van tussenkomst van het Fonds voorzien in geval van “gemengde verontreiniging”, d.w.z. verontreiniging die niet enkel veroorzaakt is door de uitbating van het tankstation, maar ook vreemde verontreiniging.

In de toelichting bij artikel 12 werd reeds gewezen op het onderscheid tussen de tussenkomst en de effectieve tussenkomst van het Fonds.

Het werd immers niet steeds wenselijk en soms zelfs onmogelijk geacht om de tussenkomst van het Fonds te beperken tot de verontreiniging die is ontstaan ten gevolge van de uitbating van het tankstation. Dit zal het geval zijn indien de vreemde verontreiniging technisch niet kan worden losgekoppeld van de verontreiniging die is ontstaan ten gevolge van de uitbating van het tankstation (artikel 13, § 3), dan wel de afzonderlijke bodemsanering van de vreemde verontreiniging tot aanzienlijke meerkosten zou leiden en de exploitant, feitelijke gebruiker of de eigenaar ter wille van de efficiëntie de bodemsanering gezamenlijk wenst aan te pakken en dienvolgens ook op dat vlak om tussenkomst van het Fonds verzoekt (artikel 13, § 4). Vanuit milieukundig oogpunt kan die gezamenlijke sanering trouwens alleen maar aanbevolen worden.

De exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar is gehouden de meerkosten die het gevolg zijn van de sanering van de vreemde sanering en die, in geval van toepassing van artikel 13, §§ 3 en 4, geprefinancierd worden door het Fonds, aan het Fonds terug te betalen (artikel 13, § 5). Indien de meerkosten evenwel minder dan 2.500 EUR bedragen, dan blijven die meerkosten ten laste van het Fonds.

Het ontwerp van samenwerkingsakkoord voorziet in een garantiemechanisme dat moet vermijden dat de kosten voor de sanering van deze vreemde, al dan technisch afsplitsbare, verontreiniging, definitief ten laste van het Fonds zouden vallen, indien de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar zijn verplichting tot terugbetaling van die meerkosten niet naleeft.

Het Fonds kan vooreerst, in geval van toepassing van §§ 3 en 4, de kosten van de bodemsanering van de vreemde verontreiniging slechts voorschieten indien de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar een financiële zekerheid heeft gesteld en zij die zekerheid uitdrukkelijk heeft aanvaard.

De exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar is gehouden ten gunste van het Fonds een financiële zekerheid te stellen tot garantie van zijn terugbetalingsplicht (zie artikel 11, § 6 en volgende van het ontwerp van samenwerkingsakkoord).

De modaliteiten van de zekerheidsstelling leunen nauw aan bij deze die voorzien zijn in de Vlaamse wetgeving betreffende de bodemsanering (zie het besluit van de Vlaamse regering van 5 maart 1996, B.S., 27 maart 1996).

Het mechanisme is evenwel verschillend naar gelang van de toepassing van artikel 13, § 3 of 13, § 4 van het ontwerp van samenwerkingsakkoord.

Indien het gaat om een technisch niet-afsplitsbare verontreiniging, dan vervalt elk recht op tussenkomst vanwege het Fonds, indien de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar de financiële zekerheid niet tijdig heeft gesteld (artikel 13, § 11, alinea 1 van het ontwerp van samenwerkingsakkoord).

Indien het gaat om een technisch afsplitsbare verontreiniging, dan vervalt het recht op tussenkomst vanwege het Fonds slechts voor die verontreiniging (artikel 13, § 11, alinea 2 van het ontwerp van samenwerkingsakkoord). Het niet saneren van de vreemde verontreiniging brengt in dat geval immers de sanering van de verontreiniging die het gevolg is van de uitbating van het tankstation niet in het gedrang.

#### Art. 14.

Paragraaf 1 somt de voorwaarden op waaraan de aanvraag tot tussenkomst in geval van sluiting moet voldoen. Moeten aldus bij de aanvraag tot tussenkomst worden gevoegd:

- een ondertekende overeenkomst betreffende de modaliteiten van tussenkomst. Het gaat daarbij om de overeenkomst waarvan het model bij de erkenning van het organisme zal zijn goedgekeurd;
- een afdoende bevonden oriënterend bodemonderzoek. Gelet op de definitie van het begrip “afdoende bevonden oriënterend bodemonderzoek” (zie artikel 2, 9°), volstaat het desgevallend dat het oriënterend onderzoek werd opgemaakt volgens de regels der kunst, zoals die door de bevoegde gewestelijke overheid worden beoordeeld;
- een gedetailleerde lijst met informatie betreffende de installaties van het tankstation, zo die niet uit het oriënterend bodemonderzoek blijkt;
- een verklaring betreffende eventuele incidenten die zich zouden hebben voorgedaan na het bodemonderzoek.

In paragraaf 2 wordt de minimale inhoud van de tussen de exploitant, de feitelijke gebruiker en/of eigenaar met het Fonds te sluiten overeenkomst bepaald. Daarbij worden telkens de verbintenissen van de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar, in hun hoedanigheid van mandante en rechthebbende op de tussenkomst vanwege het Fonds, de eigenaar, zo de exploitant geen eigenaar is van de betrokken grond of zo er een feitelijke gebruiker is die van de tussenkomst van het Fonds wenst te genieten, en het Fonds beschreven. Niets belet dat evenwel verdergaande verbintenissen worden opgenomen in de overeenkomst. Wel zal de modelovereenkomst voorafgaandelijk goed te keuren zijn door de Interregionale Bodemsaneringscommissie.

Van belang is daarbij dat:

- de exploitant, feitelijke gebruiker en eigenaar er zich toe verbinden om, gedurende een periode van 15 jaren, geen tankstation op de gesaneerde site uit te baten. Die verbintenis wordt middels een kettingbeding en hypothecaire akte zeker gesteld, reden waarom de toestemming van de grondeigenaar voor de aanmelding steeds vereist is; het exploitatieverbod wordt noodzakelijk geacht omdat de tussenkomst van het Fonds beperkter is in geval van voortzetting van de activiteit dan in geval van sluiting. Er moet dan ook een garantie ingebouwd worden opdat er op de betrokken grond na de uitvoering van de sanering geen nieuw tankstation zou worden uitgebaat. Die garantie mag evenwel niet zó ver gaan dat de exploitant belet wordt om ooit de markt opnieuw te betreden;
- De niet-naleving van de contractuele verbintenissen door de exploitant, de feitelijke gebruiker of de eigenaar, in hun hoedanigheid van mandante en rechthebbende, geven, samengevat, aanleiding tot de stopzetting van de interventie van het Fonds en terugvordering van alle gemaakte kosten, m.i.v. de beheerskosten en de wettelijke interest.

#### Art. 15.

In tegenstelling tot wat het geval is in Nederland en Denemarken (zie hoger, Algemene bespreking, A. Doel van het ontwerp van samenwerkingsakkoord), komt het Fonds niet enkel tussen in geval van sluiting van tankstations, maar ook in geval van voortzetting van de uitbating van tankstations.

Dat het Fonds ook in geval van voortzetting van de uitbating van tankstations kan tussenkomen, is te verklaren door de Belgische marktstructuur. Deze markt wordt immers gekenmerkt door een groot aantal onafhankelijke verdelers. Indien de tussenkomst van het Fonds beperkt werd tot sluiting zou de concurrentie mogelijksterwijs vervalst kunnen worden.

Wel is de tussenkomst van het Fonds in geval van voortzetting van de uitbating beperkter dan de tussenkomst in geval van sluiting. Hier blijft de exploitant van het tankstation immers op de markt en zal hij milieu-investeringen moeten verrichten teneinde zijn uitbating aan de nieuwe milieunormen aan te passen. De tussenkomst van het Fonds mag niet het karakter hebben van een verkapte structurele staatssteun. Het niveau van de tussenkomst werd dan ook begrensd tot wat strikt vereist is om het historisch passief te saneren.

Artikel 15 van het ontwerp van samenwerkingsakkoord bevat dienvolgens een aantal bijkomende beperkingen aan de tussenkomst van het Fonds in geval van voortzetting van de uitbating van het tankstation. Zij vullen de voorwaarden opgesomd in artikel 12 van het ontwerp van samenwerkingsakkoord aan. Doordat het Fonds niet tussenkomt voor de volledige saneringskost, zal ook de exploitant van het tankstation gedeeltelijk bijdragen tot de financiering van de sanering van het historisch passief.

De globale tussenkomst van het Fonds voor de sanering van de verontreinigde site is, in geval van voortzetting van de uitbating van het tankstation, steeds beperkt tot 62.000 EUR (artikel 15, lid 1).

Zowel voor de sanering van de bodem als van het grondwater geldt een afzonderlijke beperking van 37.200 EUR (artikel 15, lid 2 van het ontwerp van samenwerkingsakkoord). Indien er een drijfslag wordt vastgesteld én de sanering van die drijfslag specifieke kosten met zich meebrengt, dan geldt die afzonderlijke beperking niet. Deze afzonderlijke beperking geldt niet omdat een drijfslag geacht wordt tot de grondwaterverontreiniging te behoren en vaak hoge saneringskosten met zich meebrengt. Anderzijds blijft de globale beperking (62.000 EUR) wel van toepassing ("Onverminderd de bepalingen van lid 1").

Van belang is dat de kosten door het Fonds moeten worden aanvaard, teneinde eventuele misbruiken (overfacturatie) te vermijden. Indien het Fonds zijn tussenkomst weigert, behoort hij dit evenwel afdoende te motiveren.

#### Art. 16.

Ook voor de exploitant van het tankstation die verder wil exploiteren is een vervalt termijn voorzien opdat hij van de tussenkomst van het Fonds kan genieten. Deze vervalt termijn bedraagt 24 maanden, te rekenen vanaf de datum van publicatie in het Belgisch Staatsblad van de erkenning van het Fonds. Die termijn bedraagt het dubbele van de termijn waarbinnen exploitanten, feitelijke gebruikers of eigenaars in geval van sluiting een aanvraag tot tussenkomst moeten indienen. Evenwel valt zij samen met de termijn die voorzien is voor de exploitant om zijn tankstation te sluiten (zie artikel 14, § 2, 1°, 4).

In tegenstelling tot de tussenkomst van het Fonds in geval van sluiting, waar het Fonds zelf doch weliswaar in naam en voor rekening van de exploitant, feitelijke gebruiker of eigenaar saneert, beperkt de tussenkomst van het Fonds zich hier in essentie tot de controle van het bodemsaneringsproject en de terugbetaling van de kosten.

De modaliteiten van tussenkomst van het Fonds zijn beperkt tot die kosten die rechtstreeks betrekking hebben op de sanering van de verontreinigde site. In geen geval komen de investeringen om aan de nieuwe milieunormen te voldoen, in aanmerking voor tussenkomst vanwege het Fonds. Te dien einde is bepaald dat het Fonds enkel de kosten voor verplicht aanvullend onderzoek, bodemsanering en nazorg die rechtstreeks betrekking hebben op de verontreinigde site of het verontreinigd terrein, terugbetaalt.

Nadere beperkingen (inzake tenlasteneming van kosten van uitgraving en verwerking van grond) werden ingevoerd teneinde te vermijden dat het Fonds, weze het op indirecte wijze, de nieuwe investeringen van de exploitant zou financieren.

De terugbetaling van de kosten werd tot slot onderworpen aan strikte voorwaarden die moeten garanderen dat de tussenkomst milieukundig verantwoord is.

#### Art. 17.

Paragraaf 1 somt de voorwaarden op waaraan de aanvraag tot tussenkomst in geval van voortzetting van de uitbating van het tankstation moet voldoen. Zij zijn gelijkaardig aan de voorwaarden die opgesomd zijn in artikel 14 van het ontwerp van samenwerkingsakkoord, in geval van tussenkomst bij sluiting.

In paragraaf 2 wordt de minimale inhoud van de overeenkomst bepaald. Daarbij worden telkens de verbintenissen van de exploitant van het tankstation en het Fonds beschreven. Aangezien de uitbating van het tankstation wordt voortgezet, is het akkoord van de eigenaar niet noodzakelijk (geen exploitatieverbod).

Van belang is daarbij dat de niet-naleving van de verbintenissen van de exploitant van het tankstation gesanctioneerd worden door een ontbinding van de overeenkomst en een terugvordering van alle gemaakte kosten, vermeerderd met de wettelijke interest.

#### Art. 18 t.e.m. 21.

Overeenkomstig artikel 18 richten de Gewesten een Interregionale Bodemsaneringscommissie op. Het betreft een interregionale instelling, die rechtspersoonlijkheid heeft. In toepassing van artikel 9 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, kunnen de Gewesten immers, in aangelegenheden waarvoor zij bevoegd zijn, instellingen oprichten en hieraan rechtspersoonlijkheid toekennen.

Aan de Interregionale Bodemsaneringscommissie werd de rechtspersoonlijkheid toegekend teneinde haar met name toe te laten om in rechte op te treden.

Het feit dat de Interregionale Bodemsaneringscommissie rechtspersoonlijkheid heeft, is eveneens van belang voor derden. Dit laat toe dat zij slechts te maken hebben met één enkele gesprekspartner in plaats van met drie verschillende Gewesten.

Overeenkomstig artikel 9, alinea 2, in fine, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, moeten de Gewesten, indien zij een interregionale instelling creëren, de vorming, de samenstelling, de bevoegdheid, de werking en de controle ervan regelen.

De samenstelling van de Interregionale Bodemsaneringscommissie wordt bepaald door artikel 18 van het ontwerp van samenwerkingsakkoord. Deze Commissie is samengesteld uit zes effectieve leden en zes plaatsvervangende leden die aangeduid worden en waarvan de aanduiding wordt ingetrokken door de drie gewestregeringen. Elke Gewestregering duidt twee effectieve en twee plaatsvervangende leden aan.

De Interregionale Bodemsaneringscommissie is samengesteld uit ambtenaren die ter beschikking gesteld worden door de gewestregeringen.

Het statuut van de gewestelijke ambtenaren blijft beheerst door de statutaire bepalingen die op hen van toepassing zijn. Zo onder meer zal een ambtenaar van de OVAM die zou aangewezen worden voor het vervullen van administratieve taken bij de Interregionale Bodemsaneringscommissie, onderworpen blijven aan de statutaire bepalingen die voor hem in het Vlaamse Gewest van toepassing zijn. Hetzelfde geldt voor de ambtenaren van het Brussels Instituut voor Milieubeheer of van "Direction Générale des Ressources Naturelles et de l'Environnement" waarvan het statuut zal geregeld worden hetzij door dit van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, hetzij door dit van het Waalse Gewest.

De regelen van de werking van de Interregionale Bodemsaneringscommissie worden bepaald in artikel 19. De voorzitter en de secretaris van de Commissie wordt jaarlijks gekozen uit de leden van genoemde Commissie waarbij een beurtrol wordt gerespecteerd tussen elk gewest. Elk advies, voorstel of beslissing van de Interregionale Bodemsaneringscommissie wordt genomen bij consensus voor zover minstens een vertegenwoordiging van elk gewest aanwezig is bij het aannemen van de beslissing.

De bevoegdheden van de Interregionale Bodemsaneringscommissie zijn opgenomen in artikel 21. Samengevat is de Interregionale Bodemsaneringscommissie bevoegd inzake de toekenning, de schorsing en de opheffing van de erkenning van het Fonds, de goed- of afkeuring van de verhoogde verplichte bijdrage, de evaluatie van het jaarlijks saneringsprogramma en het toezicht.

Ten slotte wordt de controle van de Interregionale Bodemsaneringscommissie verzekerd door de drie Gewesten. Deze Commissie is dan ook samengesteld uit leden die worden aangeduid en waarvan de aanduiding wordt ingetrokken door de gewestregeringen. Bovendien wordt overeenkomstig artikel 20 het jaarlijks budget van de Interregionale Bodemsaneringscommissie ter beschikking gesteld door elk Gewest.

#### Art. 22.

Luidens artikel 22 van het ontwerp van samenwerkingsakkoord zijn de leden van de Interregionale Bodemsaneringscommissie belast met het toezicht op de bepalingen van het akkoord.

De leden van de Interregionale Bodemsaneringscommissie kunnen in beginsel optreden in de drie Gewesten, ongeacht dat zij door een welbepaalde regering ter beschikking van de Commissie zijn gesteld. Om deze reden zullen de toezichtstaken die verzekerd worden door de leden van de Bodemsaneringscommissie, voornamelijk gericht zijn op de activiteiten van het erkende organisme. Aangezien het Fonds verplicht is om zijn activiteiten over het grondgebied van de drie Gewesten uit te voeren, lijkt het weinig denkbaar dat de activiteiten van het Fonds enkel zouden kunnen gecontroleerd worden door ambtenaren van een welbepaald Gewest.

Het voorgaande belet niet dat, bij wijze van voorbeeld, indien taken van toezicht en controle worden uitgeoefend op de uitbating van een tankstation gelegen in het Vlaams Gewest, het aan de leden van de Interregionale Bodemsaneringscommissie die werden aangeduid door de Vlaamse regering zal toekomen om op te treden.

#### Art. 23.

Dit artikel regelt de procedure van de schorsing en de opheffing van de erkenning, toegekend aan het organisme dat met de financiering en de begeleiding van de sanering van de verontreinigde terreinen en sites is belast.

De erkenning kan worden geschorst of opgeheven, o.m. indien geen voldoende gevolg wordt gegeven aan een eerste waarschuwing, indien het Fonds niet of onvoldoende voldoet aan haar verplichtingen bepaald in artikel 10, indien het Fonds niet handelt overeenkomstig de wetten, verordeningen of haar statuten en, tot slot, indien afwending van gelden wordt vastgesteld.

Teneinde het erkende organisme toe te laten zich in het kader van de procedure tot schorsing of opheffing te verdedigen, werd bepaald dat de vertegenwoordigers van dit organisme voorafgaandelijk door de Interregionale Bodemsaneringscommissie dienen te worden gehoord.

Er is tevens voorzien dat de Interregionale Bodemsaneringscommissie alle passende maatregelen kan nemen ter vrijwaring van de rechten van de accijnsplichtige ondernemingen, de betrokken exploitanten, feitelijke gebruikers en eigenaars en de benadeelden, in geval de erkenning van het betrokken organisme wordt geschorst dan wel opgeheven.

Aangezien de bijdrageplicht wordt geschorst/opgeheven indien de erkenning geschorst/opgeheven wordt, moet elke beslissing in dit verband in het Belgisch Staatsblad worden gepubliceerd.

#### Art. 24 t.e.m. 26.

Krachtens artikel 24, § 1 van het ontwerp van samenwerkingsakkoord is een administratieve geldboete voorzien in geval van niet-mededeling van het jaarlijks saneringsprogramma of het neerleggen van een door de Interregionale Bodemsaneringscommissie bij herhaling kennelijk onvoldoende geacht saneringsprogramma. In dat geval bedraagt de administratieve geldboete 25.000 EUR. Krachtens artikel 24, § 2 van het ontwerp van samenwerkingsakkoord kan de Interregionale Bodemsaneringscommissie tevens een administratieve geldboete opleggen indien het Fonds de overige verplichtingen bedoeld in artikel 10 kennelijk niet of niet tijdig naleeft. In dat geval bedraagt de administratieve geldboete maximum 25.000 EUR.

In beide gevallen moet het, in het licht van de wettekst en het redelijkheidsbeginsel, gaan om manifeste inbreuken opdat de administratieve geldboete kan worden opgelegd.

De procedure die van toepassing is op de administratieve geldboetes, is deze van de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboetes toepasselijk in geval van inbreuk op bepaalde sociale wetten, zoals deze reeds meermaals werd gewijzigd (zie artikel 25, § 1 van het ontwerp van samenwerkingsakkoord). Artikel 25, §§ 2 en 3 van het ontwerp van samenwerkingsakkoord bepaalt dat de administratieve geldboete toekomt aan de Interregionale Bodemsaneringscommissie.

Indien het Fonds de administratieve geldboete wenst te betwisten, kan zij daartegen bij de rechtbank van eerste aanleg beroep aantekenen, overeenkomstig de bepalingen van artikel 8 van de wet van 30 juni 1971 betreffende de toepasbare administratieve geldbeten bij inbreuk op sommige sociale wetten. In afwijking van deze laatste bepaling, schorst het beroep evenwel niet de uitvoering van de beslissing genomen door het Fonds.

**Art. 27.**

Deze bepaling voorziet in aangepaste strafsancties in geval van overtreding van een aantal bepalingen van het ontwerp van samenwerkingsakkoord.

De strafmaten werden onderscheiden in functie van de ernst van de delictuele feiten. De meest ernstige feiten worden gestraft met een gevangenisstraf van één maand tot één jaar en/of met een geldboete van 25 EUR tot 50.000 EUR. De strafmaat die werd voorzien in geval van overtreding van artikel 4, § 1 van het ontwerp van samenwerkingsakkoord (niet betaling verplichte bijdrage) is afgestemd op de strafmaat die voorzien is in de accijnswetgeving (zie artikel 23 van de wet van 22 oktober 1997 betreffende de structuur en de accijnstarieven inzake minerale olie (B.S., 20 november 1997)).

**Art. 28.**

Deze bepaling voorziet in de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de natuurlijke of rechtspersoon voor de geldboetes en kosten, waartoe zijn aangestelden, beheerders, vertegenwoordigers, vereffenaars of lasthebbers veroordeeld zijn.

**Art. 29.**

In artikel 29 is bepaald dat de betwistingen inzake de interpretatie en de uitvoering van het samenwerkingsakkoord zouden beslecht worden door een samenwerkingsgerecht opgericht overeenkomstig artikel 92*bis* van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen.

Conform artikel 92*bis*, § 5, alinea 8 van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen bepaalt artikel 29, lid 2 de regeling van de werkingskosten van het samenwerkingsgerecht. Deze kosten zijn ten laste van de drie gewestregeringen overeenkomstig de verdeelsleutel gebruikt in artikel 16*bis*, § 1 van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten.

**Art. 30.**

Luidens paragraaf 1 treedt dit samenwerkingsakkoord in werking op de datum van publicatie in het Belgisch Staatsblad. Er is overeengekomen dat de twee gewestelijke decreten, de gewestelijke ordonnantie en de federale wet die de goedkeuring geven aan dit akkoord, gelijktijdig met het akkoord zullen gepubliceerd worden.

In afwijking van § 1 is voorzien in een afzonderlijke inwerkingtreding van artikel 4, § 1 van het samenwerkingsakkoord, dat voorziet in de bijdrageplicht van de accijnsplichtige ondernemingen aan het Fonds. De bijdrageplicht kan immers slechts in werking treden vanaf het ogenblik dat de erkenning van het organisme in het Belgisch Staatsblad werd gepubliceerd.

Dit Dames en Heren, is de draagwijdte van het ontwerp van wet dat de regering de eer heeft U ter goedkeuring voor te leggen.

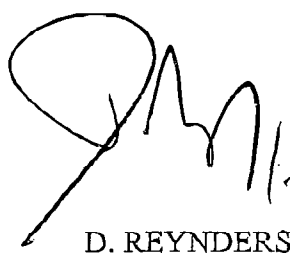
Voor de Federale Staat,

De Vice-Eerste Minister en Minister van Mobiliteit en Vervoer,



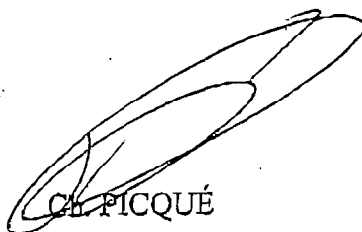
L. DURANT

De Minister van Financiën,



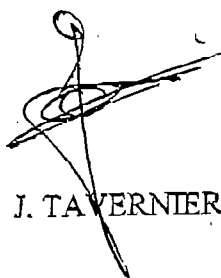
D. REYNDERS

De Minister van Economie,



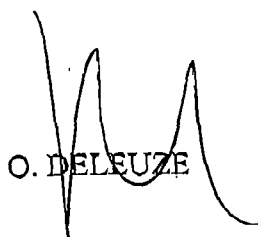
C. PICQUÉ

De Minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu,



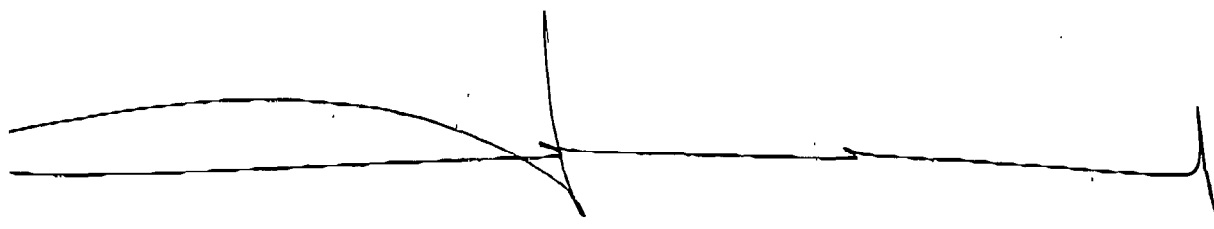
J. TAVERNIER

De Staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling,



O. DELEUZE

Voor het Vlaams Gewest,  
De Minister-President van de Vlaamse Regering,

A long, horizontal, stylized handwritten signature in black ink, likely belonging to P. Dewael. It features a series of loops and a long horizontal stroke.

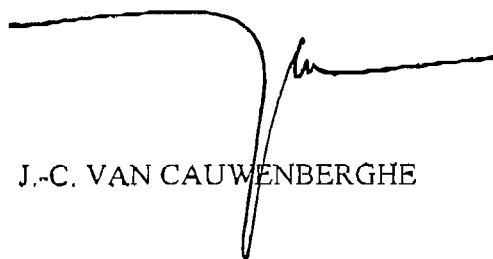
P. DEWAELE

De Vlaamse Minister van Leefmilieu,

A handwritten signature in black ink, likely belonging to V. Duijck. It consists of several loops and a trailing line.

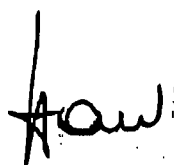
V. DUIJCK

Voor het Waalse Gewest,  
De Minister-President van de Waalse Regering,

A handwritten signature in black ink, consisting of a long horizontal line on the left, a sharp downward curve, and a horizontal line extending to the right.

J.-C. VAN CAUWENBERGHE

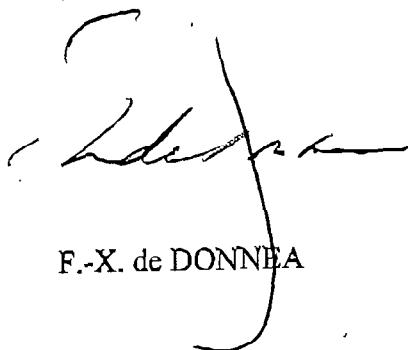
De Minister van Leefmilieu,

A handwritten signature in black ink, starting with a vertical line, followed by a horizontal line, and ending with a small upward stroke.

M. FORET

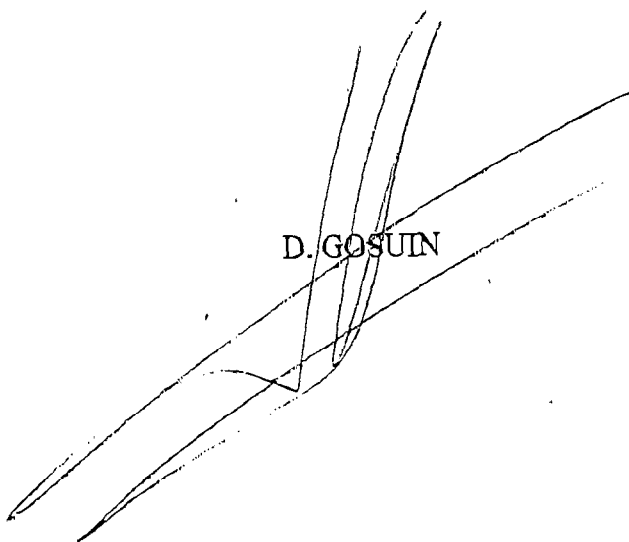
Voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest,

De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,



F.-X. de DONNEA

De Minister van Leefmilieu,



D. GOSUIN